

OTI TEDENSKA TRIBUNA

20
din

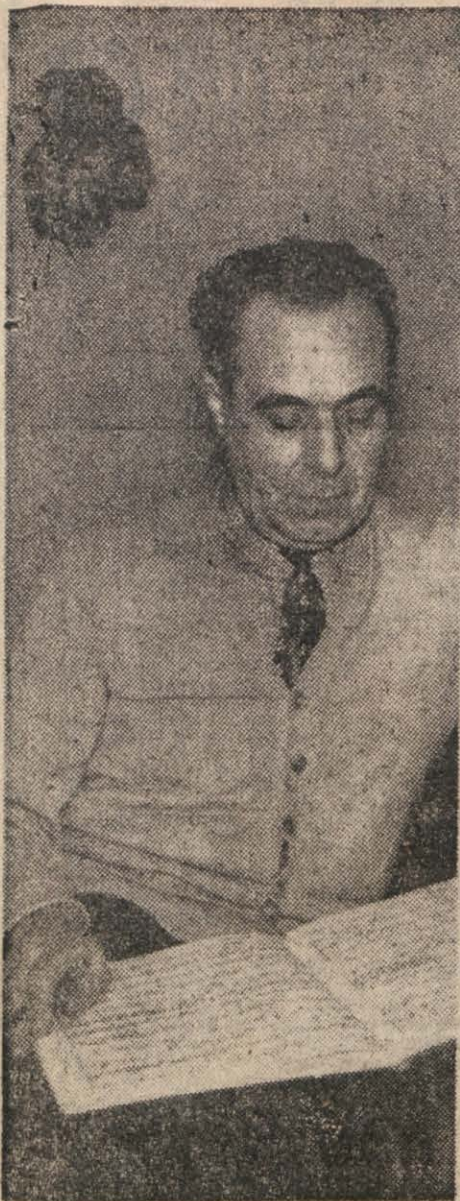
TEDNIK
»SLOVENSKEGA
POROČEVALCA«

14 STRANI CLANKOV IN SLIK
Z VSEH PODROČIJ POLITIKE, ZNANOSTI,
UMETNOSTI IN RAZVEDRILA

**Zobna pasta
VAN KAIT**

- JE IZDATNA - 1cm radostuje za enkratno nego zob.
- IZDELANA je iz najboljših izvornih surovin
- JE PENEČA z dolgotrajnim učinkom in odshanjuje neprijeten vonj ust.

ILATOROG-MARIBOR

»Pri vseh ovirah, nasprotjih in težavah kot slovenski komunist dočakati na Slovenskem šestdeset let in uspeti — je res doživetje!« pravi MATIJA BRAVNIČAR ob svojem jubileju. In še pridaja: »Nositi v dveh svetovnih vojnah »glavo v torbi« pa dočakati kot slovenski komunist svojo šestdesetletnico — je skorajda zavidanja vredno!«

Diplomatska »vljudnost«

Ameriški predstavnik pri Združenih narodih Cabot Lodge je postal francoski vladni prepis svojega govora o alžirskem vprašanju več dni poprej, preden je govoril pred Generalno skupščino.

Pomanjkanje kamnosekov

Francoska vlada si prizadeva restaurirati zgodovinske spomenike, ki so bili razrušeni med drugo svetovno vojno. To delo pa gre le počasi izpod rok, ker v Franciji primanjkuje — kamnosekov.

Predor pod Mont Blancom

Za vrtanje predora pod Mont Blancom so predvideli na obeh straneh — na francoski in italijanski — samo 10.000 delavcev. Glavno delo bodo opravljali stroji.

KAKO PRISILITI IZRAEL K SPOŠTOVANJU SKLEPOV ZDRUŽENIH NARODOV?

Ben Gurion proti OZN

**NA KAJ RACUNA IZRAELSKA VLA-
DA PRI SVOJEM TRMASTEM OD-
PORU? — ZAVLAČEVANJE V NEW
YORKU — NAPAD NE SME BITI
NAGRAJEN — KNOWLAND, IZRA-
EL, NIXON IN PREDSEDNIŠKE VO-
LITVE 1960**

skupine držav v OZN predlaga, naj bi vse države članice Združenih narodov takoj prenehale z vsakršno gospodarsko, finančno ali vojaško pomočjo Izraelu.

V bistvu pa ne gre samo za sankcije in tudi ne za to, ali bodo sankcije učinkovite.

Stališče, ki dobiva vedno več podpore med delegacijami v OZN in ki ga je podprl tudi predsednik Eisenhower, sioni na dveh osnovnih in zelo važnih načelih:

• zagotoviti je treba spoštovanje sklepev OZN, če se naj ta mednarodna

skoraj vsemu svetu, upri se je avtoriteti Združenih narodov, ki so z veliko večino zahtevali, naj umakne svoje čete. Kaj mu daje toliko poguma?

Odgovor na to vprašanje ni lahek. Se to je težko reči, ali uživa na skritem res tako močno podporo ali pa samo računata s časom, ki bo morda prinesel nove zapletljive in odvrnil pozornost od tistih nekaj kvadratnih kilometrov puščave ob Sredozemskem in Rdečem morju. Gotovo pa je, da zajema izraelsko zaledje precej široko fronto od močnih židovskih skupnosti v mnogih državah, predvsem v ZDA (te pa vedo povedati tudi, da je stal prav v Gazi tisti tempelj, ki ga je porušil Samson in da je že kralj David izgnal od tam Filistejce), pa do onih gospodarsko-političnih prenapetih, ki bi radi rešili vprašanje nacionalizacije Sueskega prekopa z naftovodom od izraelskega Eilata v Akabskem zalivu do Jaffe ob Sredozemskem morju ali pa celo s konkurenčnim prekopom skozi puščavo Negev.

Očitno pa je, da ima največ zasluga za zavlačevanje razprave o sankcijah ameriška delegacija v OZN.

Z zunanepolitičnega stališča so se ZDA znašle v precepju med tradicionalno politiko prijateljstva do Izraela in med novimi; načrti, ki jih oznanja Eisenhowerjeva doktrina. Washingtonski nastop v suezski krizi je pokazal zanimanje ZDA za arabski svet in skrb, da ne bi prišle prepozno v morebitni blokovski tekmi na tem področju (ta skrb je šla tako daleč, da bi skoraj lahko rekli, da na Srednjem vzhodu šele uvaža blokovski tekmo v širšem smislu). Obenem so si ZDA s svojim stališčem do napada na Egipt skvale bogat politični kapital med Arabci, brez katerega Eisenhowerjeva doktrina sploh ne bi imela kaj upanja na uspeh. Težko je žrtvovati tak kapital na ljubo prijateljstvu do Izraela, ki se je hudo pregrešil zoper mednarodno moralo. Bela hiša očitno pripisuje velik pomen Eisenhowerjevi doktrini — in zato je tudi Eisenhower sicer malce nepričakovano, a zelo odločno javno opozoril Ben Guriona, naj se pokori ukazom OZN.

A vendar je ameriška politika tudi po Eisenhowerjevem televizijskem govoru nadaljevala z zavlačevanjem in s poskusi, da bi zlepa pregovorila izraelsko vladno, čeprav je kasneje senator Mansfield izjavil, da bodo ZDA glasovale za sankcije, »če bodo prisiljene«. Ameriško stališče je posebno važno zaradi tega, ker navadno petdeseta za seboj precej številne južnoameriške delegacije.

Toda v samih ZDA je precej nasprotovanja takemu stališču. Najbolj glasno ga je izrazil znani republikanski rogovilež, senator William Knowland, ki je celo zagrozil, da bo izstopil iz ameriške delegacije v OZN, če bi ta morala glasovati za sankcije. Knowland, ki je pri tem zabrenkal tudi na rusko in madžarsko struno — z logiko, ki se zdi vedni ameriških komentatorjev nekoliko čudna — ni osamljen. Med vsemi nasprotniki sankcij pa je najplivnejši, saj je voditelj republikanske skupine v senatu.

Mnogi newyorški komentatorji so celo mnenja, da gre pri njem predvsem za vprašanje vpliva. Sumijo namreč, da bi hotel Knowland s svojim obtožbami o »nemoralnosti« in »nedopustnosti« sankcij proti Izraelu doseči določeni politični cilj: izrinuti svojega kalifornijskega rojaka Richarda Nixona, sedanjega podpredsednika, s položaja najbolj verjetnega republikanskega kandidata na predsedniških volitvah leta 1960. Pri tem bi se oprl tako na konservativne republikance, ki nikoli niso imeli dobrega mnenja o OZN, pa tudi na one, ki jim ni ugajalo Eisenhowerjevo (in posledno Nixonovo) odločno stališče ob obsodbi Anglije, Francije in Izraela zaradi napada na Egipt.

Leto 1960 je še daleč in morda se bodo Knowlandovi upi dotlej zboljšali; danes mu še ne kaže kdo ve kaj dobro. Tako vsaj pravi Gallupov inštitut. Na vprašanje, koga imajo »osebno raje« za predsedniškega kandidata leta 1960, so republikanski volivci odgovorili takole: Nixon 63%, Knowland 23%, neodločeni 14%. Samo dva odstotka sta odgovorila, da ne poznata Nixona, kar 28% republikanskih volivcev pa zatrjuje, da še ni slišalo za Knowlanda...

V IZRAELU VLADE BOJEVITO RAZPOLO-
ZENJE, KI GA DRŽAVNO VODSTVO SE
PODPILJUJE. SE DEKLETA KAJ RADA PRI-
MEJO ZA OROŽJE: BOJEVITA, PA TUDI KAR
DOBRA PROPAGANDNA SLIKA. BOSTA TU-
DI TI DVE AMAGONKI BRANILI GAZO?

organizacija res vedno bolj uveljavlja v forum, kjer je mogoče reševati svetovna vprašanja in ohranjati mir;

• noben napad ne sme biti nagrajen; če bi Izraelu dopustili izsiljevanje z zasedeni ozemljem, bi mu dejansko izplačali nagrado za napad na Egipt.

Toda Ben Gurion se je postavil po robu

»SMIRNOV JE KAR SIMPATIČEN MOZAKAR,« JE REKEL ADENAUER

PRIŠLO JE PISMO

Pred odhodom je Wilhelm Haas, veleposlanik Zvezne republike v Moskvi, dejal: »Mogoče bomo kmalu videli, koliko je Sovjetski zvezi do trgovine z Nemčijo. Potem je odpoval s svojo diplomatsko torbo, v kateri je bilo skrbno zapечатeno pismo z naslovom: Njegov Ekscelenci predsedniku ministrskega sveta Zveze sovjetskih socialističnih republik.

Veleposlanik Haas bo sedaj predal Adenauerjev odgovor predsedniku Bulganinu. Kaj je v tem odgovoru ne ve nihče nič zanesljivega, gotovo je samo, da je pismo pisano v enako vljudnem stricavskem tonu, kot je bilo pismo, ki ga je pred dvema tednoma, osemnajst ur po svojem prihodu iz Moskve, vročil kanclerju veleposlanik Sovjetske zveze v Bonnu.

Diplomatska prepiska med Moskvo in Bonnom je spet stekla. Kako pa je do tega novega dopisovanja in novih tonov v njem prišlo?

Neposredno pred svojim odhodom v Moskvo — kjer se je zadržal 48 dni — je veleposlanik

NA DIPLOMATSKEM SPREJEMU V BONNU: SOVJETSKI VELEPOSLANIK SMIRNOV (DESNO) S SOPROGO NAZDRAVLJA NAČELNIKU PROTOKOLA DR. MOHRU.

Smirnov obiskal zveznega kanclerja in imel z njim štirideset minut trajajoč razgovor. Takrat je spremljal Smirnova tudi njegov namestnik, poslanik Kudriavcev. Da bi bili na pare, je kancler pritegnil k razgovoru načelnika vzhodnega oddelka v zunanem ministrstvu. Kakšnih posebnih presenečenj ali stališč ta »razgovor štirih« seveda ni dal. Kljub temu pa sta glavna sogovornika dobila takrat drug o drugem kar čeden vtis.

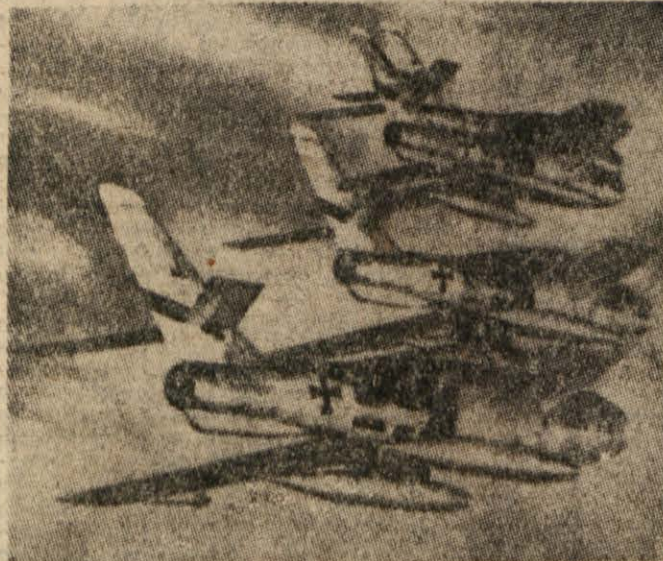
Kancler je menil: »Smirnov je kar simpatičen možakar z vljudnim nastopom, čisto nekaj drugega kot zagrizeni Zorin.« Smirnov je po tistem razgovoru občudoval dojemanje kanclerja in se o njem pohvalno izrazil: »S svojimi osemdesetimi leti daje kancler vtis petdesetletnika.«

Potem je Smirnov odpoval v svojo hladno domovino. Dober mesec dni pozneje sta se na nekem sprejemu, ki ga je za »uje diplomate priredil predsednik republike Heuss, srečala kancler in namestnik Smirnova, poslanik Kudriavcev, Konrad Adena-

uer je vzel Kudriavceva pod roko, ga popeljal v stran in se mu potožil, da moskovska vlada povzroča prevelike težave. Zaradi sovjetske politike je tudi prišlo do tako obžalovanja vrednih sovjetsko-nemških odnošajev, je dejal kancler.

Kudriavcev je odgovoril s pripombo o precej ognjevitim govoru nemškega obrambnega ministra Franza Josefa Strassa, ki bi hotel Sovjetsko zvezo kar zbrisati z zemljevida, citiral pa je tudi Adenauerjeve besede o ruskem »smrtnem sovražniku«. Seveda je zvezni kancler pohitel zatrjevati svojemu sogovorniku, da je, kar se tega tiče, svoj čas mislil čisto drugače. On, Adenauer, je hotel samo reči, da sovjetska politika ne dopušča nobene drugega zaključka kot tega, da vidi Rusija v Nemčiji svojega smrtnega sovražnika. On, kancler, pa je, narobe, zelo zainteresiran na tem, da pride do dobrih odnošajev s Sovjetsko zvezo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NEMSKI ŽELEZNI KRIZ JE SPET V ZRAKU V NAJNOVEJŠI IZDAJI NA ESKADRILJI REAKCIJSKIH LETAL »THUNDERBREAK«, KI SO JIH ZAHOJNI NEMCI FODARILI AMERICANI V BONNU SICER ZATRJUJEJO, DA VLADE V NJIHOVI NOVI VOJSKI POVSEM DRUGAČEN DUH — A Vendar se je bati, da bo znak novega nemškega letalstva vzbudil v Evropi mrčne spomine

SANKCIJE PROTI IZRAELU

STRIC SAM: »NESREČNI PAGLAVEC, ZDAJ MI PA POVEJ, KAKO NAJ TE MAH-NEM, DA ME NE BO BOLELO?»

rehabilitacija

CK KPF je proglasil Charlesa Tillona za nedolžnega — Marty je medtem umrl, o Secveuru niti besede

17. februarja letos je CK francoske komunistične partije na plenarnem sestanku izrekel prvo rehabilitacijo na Francoskem: Charles Tillon, bivši član politbiroja KPF, izključen iz KP in razrešen vseh partijskih dolžnosti septembra 1952 zaradi »napačnih koncepcij in neupoštevanja načel KPF«, je spoznan za nedolžnega in je znova brez pridržkov sprejet v KPF.

Tako se glasi kratko uradno sporočilo, ki ga je plenum CK izdal 17. februarja zvečer. Na plenumu ni bila navzoča Jeannette Vermeersch, članica politbiroja in soproga generalnega sekretarja KPF Mauricea Thoreza; zdravniki so namreč ugotovili, da ji rahljo zdravje ne dovoljuje nobenega napora.

Kratko sporočilo CK KPF ne omenja niti Andréja Martyja, ki je bil izključen iz KPF istočasno s Tillonom, niti Augusta Lecoeura, enega izmed sekretarjev CK, ki je leta 1952 izvedel tehnično plat politične likvidacije Tillona in Martyja, leto in pol kasneje pa je bil sam politično likvidiran.

Kdo je pravzaprav Tillon? Kaj je pomenila njegova izključitev? Kaj je bilo ozadje dvojne politične likvidacije Tillon-Marty?

V začetku septembra 1952, neposredno pred zasedanjem CK, na katerem so izključili Tillona in Martyja, je francoski partijski tisk objavil kratko in na videz nepomembno sporočilo: »Združenje francoskih partizanov — FTP« (ki je bilo pod nadzorom

po osvoboditvi, ali morda še prej, leta 1942, ko je Thorez iz Kujbiševa zahteval, naj se partizani podreje De Gaulleu. Thorez je ob osvoboditvi Francije, ko se je vrnil iz Moskve, takoj zahteval, da se partizanski oddelki, ki sta jih organizirala Tillon in Marty, razpuste, toda oba partizanska voditelja sta se temu uprla.

V času Rajkovega procesa (madžarski zunanji minister, obešen 1949) je član francoskega CK Marcel Serven, o katerem gre glas, da je predstavljal v CK KPF ekspozenta NKVD, v glasilu Kominforma »Za tujen mir, za ljudsko demokracijo« pomembno zapisal, »da bi bilo skrajno lahkomišlno utvarjati si, da je francoska partija imuna proti sovražni penetraciji«. Če takrat ni bilo popolnoma jasno, kar je zapisal, je postalo jasno tri leta pozneje, ko je bil Marcel Serven glavni tožitelj proti Tillonu in Martyju...

Neposreden uvod v konkretno filipiko proti obema partizanskima in partijskima

DVA REVOLUCIONARJA-VETERANA V FRANCII: CHARLES TILLON (LEVO) JE BIL ZDAJ REHABILITIRAN, ANDRÉ MARTY PA JE PREJ UMRL. OBA STA ORGANIZIRALA VSTAJO FRANCOSKIH CRNOMORSKIH MORNARJEV MED INTERVENCIJO PROTI MLADI SOVJETSKI DRŽAVI, KASNEJE STA BILA V PRVIH VRSTAH OPORA PROTI NACISTIČNEMU OKUPATORJU, LETA 1952 PA SO JU POLITIČNO LIKVIDIRALI.

svojem KPF) se je preimenovalo v »Nacionalno združenje borcev francoskega odpora FTP«.

Na videz nepomembna notica je imela svoj globlji pomen: organizacija francoskih partizanov, ki so se med vojno borili proti Nemcem, je razvodenela v novi organizaciji, ki vključuje v svojih vrstah i aktivne borce proti nacizmu i tiste, ki so najtežje dni prebili v Moskvi in Kujbiševu. Kratka notica je bila posejstakem tudi uradni komunikacije bližje, ki se je od osvoboditve naprej podaltno odvijala v vrstah KPF med komunisti, ki so se borili doma, in med partijskim Olimpom, ki je tiste tragične dni preživel v prestolnici Sovjetske zveze. Sporočilo o preimenovanju partizanske organizacije in obe izključitvi (Tillon-Marty), ki sta temu sporočila v kratkem presledku sledili, ne puščajo nobenega dvoma o tem, čigava beseda je v tej zakulisni pravdi zmagala in kdo je moral območnikiti in se umakniti v ozadje...

Kdo je Tillon?
Rojen je bil 8. julija 1897; kot delavec je do prve svetovne vojne deloval v raznih delavskih organizacijah, ob zahodni intervenciji proti miadi sovjetski državi 1919 pa je skupno z Andréjem Martyjem organiziral upor francoskih črnomorskih mornarjev. Iz ječe je prišel 1925. leta, član CK KP Francije pa je postal 1932. V usodnem letu 1939 je bil izvoljen v parlament.

V času, ko so bile delavske množice Francije dezorientirane zaradi prijateljskega pakta med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, partija pa paralizirana, ker so njeni glavni voditelji ali pobegnili v Sovjetsko zvezo ali se pobegnili domov ali pa celo — kot n. pr. François Blouin, ki je nastopil kot priča na procesu (uprizoril so ga vichysti) proti Blumu — lojtno sodelovali s kolaboracijsko vlado maršala Pétaina, najdemo Tillona in Martyja med tistimi, ki so prisluhnilni glasu in težnjam delavskih množic, odočenih, da se bore proti okupatorju, »Humanitete« naključno; legalno partijsko glasilo je namreč pozivalo k bratstvu z nemškimi vojaki, ki so »prav tako proletarci«.

Charles Tillon je v obdobju politično-moralnega razkola tistega, kar se je imenovalo KPF, v imenu partije organiziral partizanske oddelke »Francs tireurs — partisans« in postal njihov prvi in najpopularnejši komandant. Ko so nacistične armade korakale proti Stalingradu in je Duclos še vedno tičal v svojem skrivališču, se je Tillon skupno z Martyjem odločno uprl direktivi iz Moskve, naj se vojaške formacije, ki so pod vodstvom partije, podreje komandi generala De Gaullea...

Tak je v kratkem politični portret Tillona, čigar ime je tesno vezano na ime in delovanje Andréja Martyja, popularnega prvaka v mednarodnem delavskem gibanju; sloves in priljubljenost mu je prinesla vloga, ki jo je imel v uporu črnomorskih mornarjev, njegovo delovanje v španski državljanski vojni, ko je bil generalni inspektor vseh internacionalnih brigad, njegove zasluge v snovanju francoskega odporiškega gibanja itd. Skratka, Marty je bil edini član vodstva francoske partije, čigar ime najdemo celo v kratkem kursu VKP(b)...

Proces, ki je dozorel v dvojni politični likvidaciji Tillon-Marty, se je začel takoj

- Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani, direktor Rudolf Janhuša, glavni in odgovorni urednik Ivan Tavčar.
- Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1 (prilike), poštni predal: 150 — Telefoni: 53-22 do 53-24 (nitarna številka 23)
- Narodniški oddelke: Ljubljana, Titova cesta 3, telefon 31-823. Narodniški celoletna 900 polletna 400 din. Četrtletna 240 din. mesečna 40 din. Posamezna številka 350 din.
- Objavi oddelke: Ljubljana, Titova 3 i telefon 31-888.
- Številka tekočega računa pri Komunalni banki: 6-KB-5-Z-367.
- Računovodni odvetnik: ...

PRIŠLO JE PISMO

(Nadaljevanje s I. strani)

Zelo verjetno je, da je poslanik, namestnik Smirnova, poročal o svojem razgovoru s kancelarjem v Moskvo. Njegov poročilo, tako menijo v bonnskem zunanjem ministrstvu, je napotilo predsednika Bulganina, da je Adenauerju napisal pismo,

ni kot zadovoljivega. Zato je Smirnov ustno obrazložil dokument, s posredovanjem svojega tolmača seveda, čeprav sam tudi dobro govori nemško.

Razgovor, ki je sledil predaji pisma, je trajal dvaindeset minut. Bil je to razgovor med šestimi očmi, ker Adenauer ni

bi se v zvezi s pismom reko predstavnikom tiska. Razen tega se spominja, da sta se s Smirnovom dogovorila, naj bi datum objave skupno določili. Nasproti pa se Smirnov in njegov tolmač ne spominjata takšnega odgovora, ampak samo, da je sovjetski veleposlanik predložil,

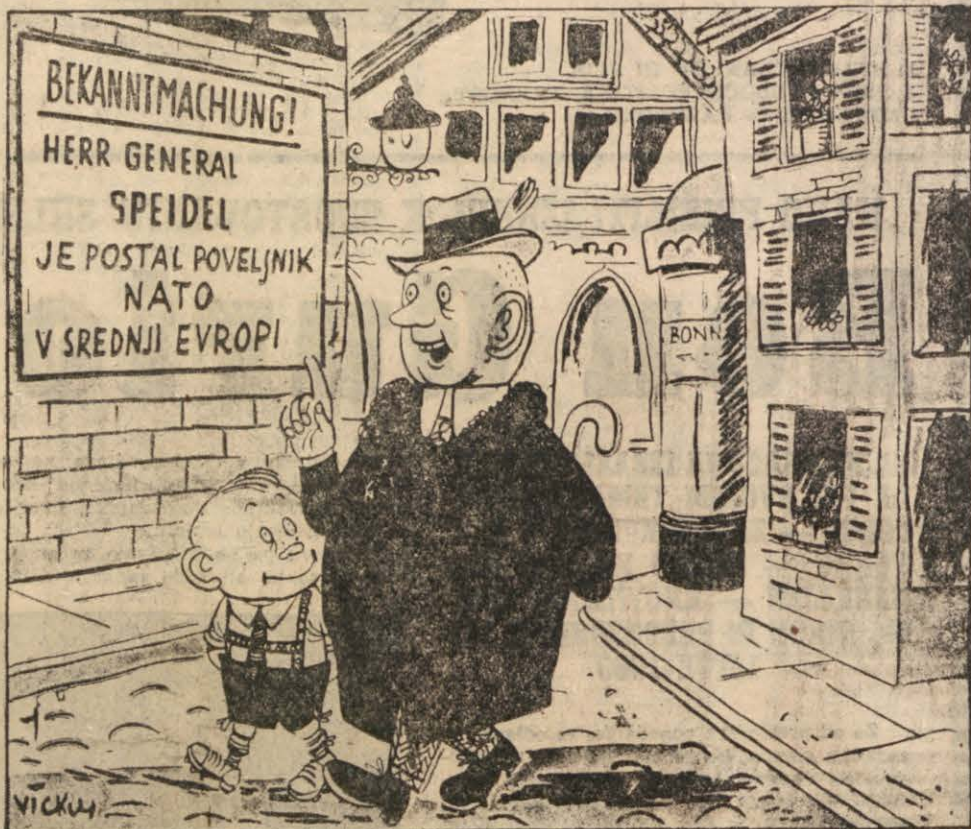
referenti v zunanjem ministrstvu pa tudi niso vedeli drugega, kot da je pismo prišlo, da so ga razmnožili samo v desetih kopijah, ki pa so še v rokah nadrejenih.

Pismo je bilo še naprej ovito s skrivnostjo. Nemara so prizadejali hoteli dobiti dovolj časa za skrbno preiščeno oceno, za dober odgovor, saj so volilni strategji Adenauerjeve stranke takoj ugotovili, da je namer pisma podpreti socialne demokrate v volilnem boju, kar je vsekakor malo za lase privlečena ugotovitev, saj bi se dalo tudi drugače argumentirati: prijateljski stricovski ton Bulganinovega pisma krepi Adenauerjevo položaj.

Se tri dni po predaji pisma ni zvezna vlada nič na »svetlo« dala. Potem pa je bilo te tajnstvenosti nenkrat konec. Moskvska radijska postaja je začela objavljati vsebino pisma.

Ko so prizadeži zvedeli, da v Moskvi pravkar objavljajo vsebino pisma, so tiskovnemu referentu kancelarjeve urada zadali nalogo, naj o tem obvesti kancelarja. Nekaj časa je trajalo, preden je tiskovni referent našel Konrada Adenauerja, ki z je toplo predpomladansko sonce zavrabil na kratke sprehode po parku palače Schaumburg. Kancelar je poslušal pravkar prispelo vest in s stoječim mirom dejal: »No ja, če je tako, potem tudi mi moramo objaviti tekst...«

In tako je svet iz Moskve in iz Bonna zvedel o očetovski prijateljskem tonu, ki ga je bilo tokrat čutili v Bulganinovem pismu, bonnski vzhodnoevropski izvedenci pa so se lotili drugega posla: določiti bodoče smerne nemške politike do zvhoda. Če bo ta politika kaj drugačna kot doslej, pa bo videti šele iz pisma, ki ga je ponesel v svoji diplomatski torbi veleposlanik Haas. Iz pisma, o katerem trenutno še ni nič znanega, razen tega — da je napisano v enako vpludnem tonu.

— To naj dokaže Angležem, da smo jim vse odpustili. — (Daily Express)

ki ga je po svoji vrtni prinesel Smirnov.

Smirnov ni prinesel s seboj nemškega preveda Bulganinovega pisma. Sovjetsko veleposlanstvo v Bonnu je sicer pripravilo tudi nemški tekst, toda zaradi naglice prevajanja je prevod izpadel tako, da o samem veleposlanstvu niso oca-

pritegnili k njemu niti enega svojega sodelavca. Prav zaradi tega pa je zelo težko razsvetliti tisto vprašanje, ki so mu pozneje pripisali tolikšen pomen: ali sta se Konrad Adenauer in Andrej A. Smirnov sporazumela kdaj in ob kakšnem pogoju objaviti Bulganinov tekst?

Kancelar je sicer vprašal, kaj naj bi vsebino pisma kmalu objavili, s čimer se je kancelar strinjal.

Naj bo tako ali drugače, komu gre vera in komu ne, trenutno ni niti važno. Res je, da radovedni novinarji še lep čas niso zvedeli nič o vsebini pisma. Na svoji redni tiskovni konferenci je Adenauer ni omenil, pristojni

litvah, češ vse njene zasluge se skrivajo na to, da je soproga generalnega sekretarja partije...

Po dobrih štirih letih se je stroj francoske partije znova zganil. Brez diskusij in polemik je sklenil prvo in osamljeno rehabilitacijo na Francoskem: Tillon ni nič zagrešen, ki je bil ves čas, tudi takrat, ko je bil suspendiran, zvest svoji partiji... Marty, ki je medtem že umrl, je, kot kaže, padel v pozabo, prav tako Lecœur, ki je kot njun formalni grobar le za dobro leto preživel njun politični pokop...

iz Indije nam piše za TT R. N. Nago

Ko da bi volil cel kontinent...

V nedeljo je Indija stopila k volilnim skrbinjam. V deželi širokih razsežnosti in velikanski deželah, ki je že sama prvati kontinent, sprito težje zaradi še vedno zelo razširjene nepismenosti in posledic dolgotrajnega tulega gospodstva so mnogi ubahali, ali je začetno in splošno mogoče tako hitro uvesti take demokratične institucije, kot so volitve. Toda vsi opazovali so morali dati priznanje učinkovitosti, domislivosti in nepristranosti volilnih odho-

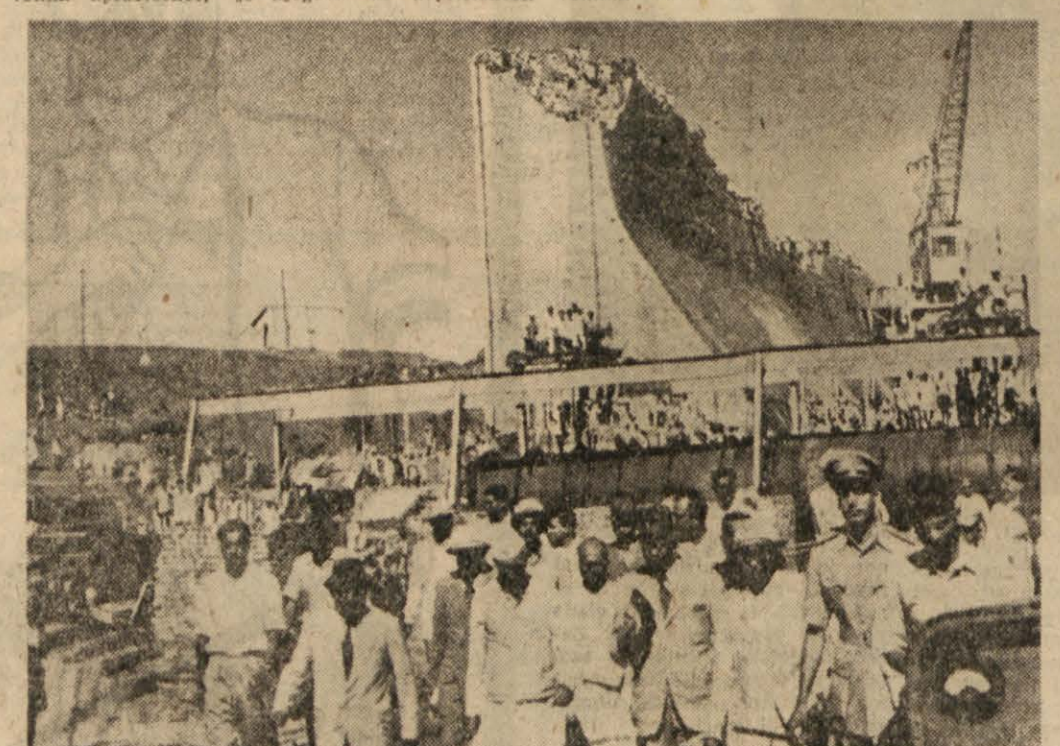
litorov. Zatorej ni čudno, če bo volitve ki so se začele v nedeljo 24. t. m., trajale vse tja do srede prihodnjega meseca. Svet je z zanimanjem opazoval prve volitve v tako velikanski deželi, ki je že sama prvati kontinent, sprito težje zaradi še vedno zelo razširjene nepismenosti in posledic dolgotrajnega tulega gospodstva so mnogi ubahali, ali je začetno in splošno mogoče tako hitro uvesti take demokratične institucije, kot so volitve. Toda vsi opazovali so morali dati priznanje učinkovitosti, domislivosti in nepristranosti volilnih odho-

stev socialistične družbe in v zadnjih petih letih se je zanj pogumno borila. Agrarna reforma, nacionalizacija zavarovalnih in številnih industrijskih vej ter vzpostavitev močnega državnega sektorja so med najvažnejšimi ukrepi, ki smo jih storili, da bi izravnali obstoječo neenakomernost. Na mednarodnem področju je vladajoča stranka zastopala načela »Panch Sheela«, načela miroljubnega sodelovanja in sožitja. Zmaga Kongresa bo torej pomenila nadaljevanje politike v duhu vseh navedenih načel.

Posebno važno in zanimivo je omeniti tudi to, da je med volilnimi kandidati na sedanjih volitvah čedalje večje število žensk in mladin. Kongres je vztrajal, da je treba sveže krvi v indijskih zakonodajnih organih. Vsi tisti, ki se niso izkazali za dejavnostjo v prejšnjih skupščinah, se bodo morali umakniti miralim in za delo bolj navdušenim kandidatom. Prav tako so zaupali več kandidatur tudi ženam. To je vsekakor v skladu z indijsko ustavo, ki jamči popolno enakopravnost obeh spoloma. Ker pomeni izkaznica kongresnega kandidata v večini primerov, potni list k zmagi so vse kandidatke skrbno preverili in proučili. Vse oškodre, toge in neprikladne ljudi so izločili. Prav tisti usodo so doživeli tudi vsi kandidati, ki se še vedno razvajajo na sicer osvojevalnih kastnih običajih.

Edini rezervirani sedeži v parlamentu so za predstavnike najbolj zastavljenih slojev in področij. Plemena, ki so najbolj nerazvita v socialnem, gospodarskem in političnem pogledu, imajo za nekaj let zagotovljeno določeno število sedežev v skupščinah. Isto pravico uživajo tudi najnižji sloji, tako imenovani »nedotakljivi«. Vsi ti pa se lahko potegujejo za politično mesto tudi izven teh pogojev, kakor vsi ostali. In to se tudi večkrat zgodi. Te pravice so zajamčene le za določen čas, dokler ti sloji in plemena ne bodo dosegli ravni ostalih državljanov. Vlada se trudi z učinkovitimi ukrepi v skladu z ustavo, da to tudi čimprej uresniči.

Indija se je s krepkimi koraki napotila po poti demokratičnega napredka. Sedanje volitve bodo spet vžven temeljni kamen socialističnega družbenega reda, v katerem bo vsakdo užival pravico enakih možnosti in polne osebnosti svobode.

INDIJA SE PrenaVLJA. NEHRU NA OGLEDU GRADBISCA HIDROCENTRALE MUDANAGAR, ENA IZMED DVANAJSTIH NOVIH VELIKIH ELEKTRARN.

polnoletnost. Prav tako se lahko vsakdo spusti v volilni boj kot kandidat, ko je dopolnil predpisano leto. Preden si je Indija izobujala neodvisnost, je lahko volil le, kdor je imel premoženje. Volilna upravičenost je bila tako zveza le na določene sloje, pa čeprav se tedaj zakonodajni organi imeli zelo omejeno pristojnost. Danes ni več pregraj glede na spol, vero, kasto ali ekonomski položaj. Sprito nedavno preteklosti je treba posebej poudariti, da religija v Indiji zdaj ne sodi več v politiko. Na prvih volitvah je bilo prepovedano, da bi simboli strank imeli kakršno koli zvezo z verstvom.

Od 300 milijonov prebivalcev Indije jih ima kakih 200 milijonov volilno pravico. Ta številka naredi mogočeno viti, zlasti če pomislimo, da celotno prebivalstvo Evrope brez SZ šteje kakih 350 milijonov, vse Afrike pa 190 ml-

dall nad demokratičnimi. Po vseh računih bo volilna stranka — Kongres — znova ponovila svoj prejšnji uspeh. Ekonomski dvig in razmah množice je bilo glavno geslo politike Kongresa. Nehrujeva stranka ima za svoj cilj zgra-

POLITIČNI PORTRETI

KWAME NKRUMAH

V Akri na Zlati obali bodo od 3. do 10. marca velike svečanosti ob proglasitvi neodvisnosti te biše britanske kolonije, ki bo s starodavnim imenom Gana postala članica Britanske skupnosti narodov. S tem bo zaključena desetletna borba, ki so jo vodili črnci z Zlate obale za svojo neodvisnost pod vodstvom sedanjega predsednika vlade dr. Kwame Nkrumaha.

Maja 1956 je britanski minister za kolonije in Spodnjem domu sporočil, da je obvestil premiera Nkrumaha o pogojih, ki jih mora izpolniti Zlata obala, če hoče dobiti samostojnost. Med temi pogoji so bile volitve v ustavodajno skupščino, ki mora z razumno večino izglasovati resolucijo o neodvisnosti. Zlata obala je namreč sestavljena iz več pokrajin: kolonije Lagos, pokrajine Asanti, Severnih pokrajin in britanskega Toga. V pokrajini Asanti je bilo močno razvito nacionalno gibanje, ki je zahtevalo federalno ureditev države, kateri se je dr. Nkrumah upral.

Po raznih posredovanjih so končno našli kompromis in 5. junija l. 1956 je guvern razpustil prejšnjo ustavodajno skupščino ter razpisal nove volitve, pri katerih je Nkrumahova ljudska stranka konvencije dobila 72 od skupnih 104 sedežev v novem parlamentu. 3. avgusta istega leta je nova skupščina izglasovala resolucijo o neodvisnosti države Gana. 18. septembra pa je britanska vlada objavila sklep, da bo neodvisnost Zlate obale proglašena 6. marca letos.

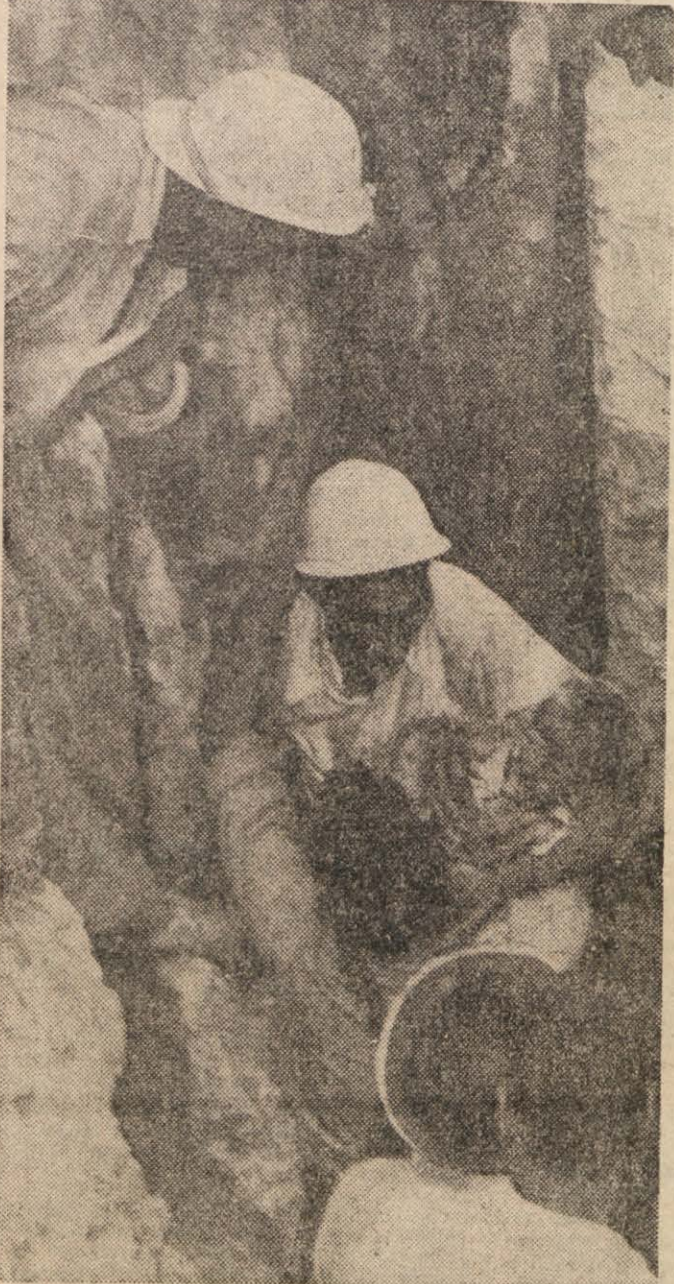
Nedvomno ima za pridobitve neodvisnosti Zlate obale velike zasluge njen sedanji premier dr. Kwame Nkrumah, ki je bil rojen leta 1909 kot sin vaškega kovača iz plemena Tui v kraju Secunda. Stric, ki se je ukvarjal s prodajo diamantov, mu je pomagal, da se je izločil najprej doma, kjer je postal učitelj, kasneje pa je nadaljeval študije v ZDA na Lincolnovi univerzi za črnce v Oxfordu. Njegova najljubša zabava je bilo večerjanje v govorništvu, sicer pa so ga na univerzi označevali kot misleca-filozofa in prav tako tudi dobrega organizatorja. Že kot predsednik organizacije afriških študentov v Ameriki in Kanadi je v svojih govornih ostro napadel britansko kolonialno upravo. Leta 1954 je iz ZDA odšel v London, kjer se je vpisal v visoko šolo za ekonomske vede. Izdal je tudi časopis »Novi Afričani«, ki je bil prepovedan na Zlati obali, kamor se je Nkrumah vrnil leta 1947 in postal sekretar Združene stranke Zlate obale. Kasneje se je sprl z vodstvom in ustanovil svojo ljudsko stranko.

Lovci vas vabijo na TRADICIONALNI LOVSKI PLES
v soboto, 2. marca 1957,
v vseh prostorih Tabora v Ljubljani
VSTOPNICE KUPITE V PREPRODAJI V PISARNI REPUBLIKE LOVSKE ZVEZE, LJUBLJANA, TRDINOVA 8. — MIZE OŠTEVLJENE!

Na pomoč otroku

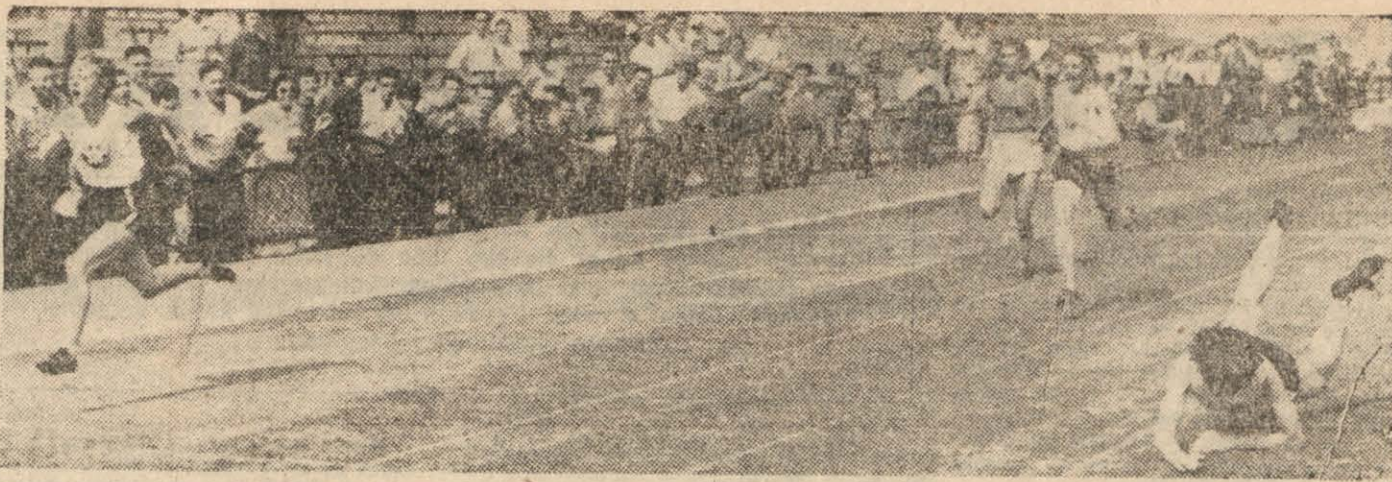
Vsa Avstralija je zadržala dih na 23 ur. Otrok, star komaj dve in pol leti, — Graham Denis — je padel v vrtno, globoko 7,5

Po trindvajsetih urah so Grahama rešili iz groba

počasni utihnil in nazadnje sploh ni več odgovarjal na poziv svojega očeta in matere, ki sta obupana čepela ob odprtini.

Rudarji so se brž lotili dela. Toda kmalu se je pokazalo, da bi znali udarci pnevmatičnega klavirja in treslaji vrtnih strojev okrušiti steno v vrtni in dočeti pokopati malega Grahama, ki so mu s kompresorji dovajali zrak. Zato so morali reševalci sredi trga noči začeti znova; izkopali so globok jašek, ki je bil na površju širok 12 metrov in se je vedno bolj ožl. Ko so izkopali luknjo do višine, kjer se je zagodil otrok, so začeli zelo počasni in previdno kopati rov k vrtni. Bili so se namreč, da bi lahko poškodovali otroka. Starše so morali s silo potegniti proč od novega jaška. Zvedela pa sta za srečno rešitev, ko so reševalci začeli vpiati svoj zmagoslavni: »Hurra! To je bilo ob 14. uri 43 minut. Oče je tedaj komaj še izjeczal: »To je čudovito, to je čudovito! S tem se je tudi zahvalil reševalcem...»

»KLINOMOBIL« NA NEMŠKIH CESTAH

Nemške oblasti so sklenile uvesti novost na nemških avtocestah. Nesreče je namreč toliko, da je res kazalo opremiti posebne »pošujobe klinike«, ki so neprestano na cesti in povezane s telefoni. Brž ko se pri-

peti nesreča, pokličejo »klinomobil«, v katerem opravijo operacijo kar na kraju nesreče. S tem nameravajo rešiti življenje mnogim ponesrečencem.

BRECHTOVA ZAPUŠČINA

Vdova po znanem nemškem dramatik Bertholdu Brechtu je zbrala njegovo literarno zapuščino. Vsaka skupaj je čez 200 tisoč tipkanih strani najrazličnejših tekstov, med drugim tudi dve gledališki igri: »Einsteinovo življenje« in »Hitler«.

Zmaga in padec v Sydneyju

NA NEDAVNIH LAHKOATLETSKIH TEKMAH SE JE TEK NA 200 METROV ZA ŽENSKO KONČAL Z DRAMATIČNIM DOGODKOM. MARLENE MATHEWS, OLIMPIJSKA TEKMOVALKA, KI SO JI VSI PRIPISOVALI ZMAGO, JE PADLA KOMAJ 5 METROV OD CILJA. SUNEK JO JE SICER VRGEL PREKO CILJNE CRTE, PA SO JO VSEENO DISKVALIFICIRALI, KER JO JE NEKI SODNIK POMAGAL DVIGNITI, KO JE LEŽALA SE Z NOGAMI ZA CRTO. ZMAGALA JE BETTY CUTHBERT (LEVO NA SLIKI) S ČASOM, KI JE NOV AVSTRALSKI REKORD: 23,9 SEKUNDE.

metra, široko pa 30 centimetrov, ki so jo napravili iskalec rud in jo pokrili samo s suhim litjem. Nesreča se je zgodila ob štirih

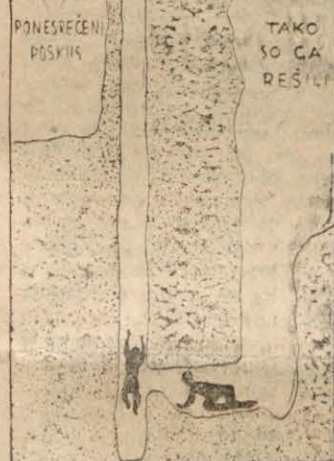
okrog rane. Ta poskus pa so opustili, ker so se zbal, da bi vrv otroka zadržala okrog vratu in ga zadušila. Znočilo se je že, ko so poklicali na pomoč rudarje iz Perth. Mali Graham je nekaj ur neprestano kričal, potem pa je

POD TO SLIKO TREH SIMPANZOV IZ HAGENBECKOVEGA ZIVALSKEGA VRTA JE NEKA NEMŠKA CASOPISNA IN FOTOGRAFSKA AGENCIJA POSMEHLJIVO NAPISALA: »PRIPRAVLJAMO SE ZA SLUŽBO V NOVI NEMŠKI ARMADI!«

Biti ali ne biti

To je zdaj vprašanje za 19-letno beneško Slovenko Ljudmila Siter iz Sv. Petra ob Nadžji. Pred nekaj dnevi je Ljudmila zaprosila za potni list in med prilogami k prošnji je bil potreben tudi njen rojstni list. Matični urad pri Sv. Petru pa ji ga ni mogel izdati, ker ni tam vpisana, čeprav živi v tistem kraju je mesec manj kot devetnajst let. Stvar se je začela zapletati, kajti hitro izročilo pri Siterjevih pravi, da je bilo deklet rojeno v Kamenki, v Zaporozju ob Dnjepru. Tja se je bil priselil 1882 njen ded. A Ljudmilin oče se je takoj po rojstvu Ljudmile sklenil vrtni v domovino. V Kamenki otroka ni prijavil, češ da se tako še preseli. V Sv. Petru ob Nadžji pa je na stvar že pozabili. Tako uboga Ljudmila ni priglasiha ne v Rusiji ne v Italiji. Italijansko časopisje prinaša za zgodbo kot pastilico in med vrstami namiguje, da se je mogoče v Rusiji rediti, ne da bi bil človek vpisan. Ljudmila živi v Italiji, 19 let, pa tudi ni bila zapisana.

PREDOR POD MORJEM

ITALIJANSKI CASOPISI V ZADNJEM ČASU PRECEJ PIŠEJO O KRALJICI JADRANA, KI JE OSTALA, KAKOR PRAVIJO, UJETA NA SVOJEM PREDORU. PRI TEM MISLIJO NA BENETKE, KI IMAJO — KOT VSA DRUGA ITALIJANSKA MESTA — SVOJ VZDEVEK: »REGINA DELLA ADRIATICO«. Z OMENTENO PRISPODOBHO OPOZARJAJO NA KOMPLICIRAN URBANISTIČEN PROBLEM BENETK, KATERIH POVRŠINA JE ISTA KOT V CASIH DOZEVE, MEDTEM KO JE STEVILLO PREBIVALCEV OBČUTNO NARASLO. NA ZAZIDANEM OBMOCIJU BENETK ŽIVI NA KVADRAT, KM 265 PREBIVALCEV (PONEKOD ČELC 400), KAR JE PRECEJ VEČ KOT N. PR. V MILANU, KJER ŽIVI NA ISTI POVRŠINI LE 250 PREBIVALCEV. PROBLEM MISLIJO REŠITI TAKO, DA BI NOVE BENETKE ZRASLE NA SOSEDNJIH OTOKIH TO »PERIFERIO« BENETK NAJ BI POVEZOVALA PODVODNA CESTA, KI BI VODILA Z BENEŠKEGA TRGA ROMA POD OTOKOM SAN MICHELE, DO OTOKOV VIGNOLE, V BLIZINI TRGA ROMA SO ZE ZAČELI GRADITI UMETNI OTOK, NA KATEREM BI BILA ZAČETNA POSTAJA. RACUNAJO, DA BI STAL TRI KILOMETRE DOLG IN DEVET METROV ŠIROK PREDOR Z VMEŠNIMI POSTAJAMI OSEM MILIJARD LIR. POSEBNO PA SO PONOŠNI NA TO, DA BENETK NE BODO »POKVARIL« Z GRADNJAMI, KI BI KAZILE PODOBO MESTA.

popoldne, Graham je zadržal v luknjo z nogami naprej, z rokama se je sicer uprl ob steno in se nekaj časa obdržal v globini starih metrov, toda podaloga so mu moči popustile in zadržal

SKRIVNOSTI O ČLOVEKU IZ HUDSONOVEGA ZALIVA

Arheologi so si že dolgo bellili glave z uganko, od kod so prišli Eskimi. Večina Eskimov je prevečala oziroma in s tem tudi nekatere navade belega človeka in tako v nekaj desetletjih prestopila iz kamene dobe v 20. stoletje. Toda previdni in nezaupljivi Sadlermiti niso hoteli nič slišati o novem orodju in so se kar naprej držali svojih navad in iz kamna izdelanih predmetov. Edino, kar so dobili od belcev, je bila bolezen (najbrž tifus), ki jih je iztrebila okrog leta 1992.

Na otoku Southampton, kamor se je odpravila posebna ekspedicija raziskovalcev, pa je našel nekoč živečo ljudstvo Dorset; Eskimi iz plemena Dorset naj bi bili neposredni predniki Eskimov iz plemena Sadlermit (Saghalorn je domače ime za otok Southampton, miut pa pomeni ljudstvo). Ti tajni stveni Eskimi Dorset pa so izgubili že pred stoletji, za seboj so pustili le redke sledove.

Civilizacija Eskimov Dorset je zdaj hudo problem za arheologe. Ta civilizacija se je nekoliko razprostirala od Nove Fundlandije do Groenlandije in je bila osnovna kulturna oblika za vse prebivalce osrednjega in vzhodnega arktičnega področja; v mnogočem so arheologi še vedno tam, kjer so bili pred 32 leti, ko so našli na prve ostanke te civilizacije. Ob tem pa se je pojavilo še drugo vprašanje: od kod nekaj so prišli Eskimi? Na obe vprašanji naj bi poskusila odgovoriti posebna ekspedicija kanadskih znanstvenikov, ki se je prejšnje poletje odpravila v te kraje.

Ekspediciji je bilo veliko na tem, da ugotovi, ali je plemo Sadlermit imelo svoje prednike v tihistijskih Eskimih, ki so se na Groenlandijo preselili nekako pred 800 leti, ali pa je to plemo neposredni naslednik Dorsetov, ki se naseleljali otok Southampton in bližnje otoke že veliko prej, preden so se začeli preseljevati tako imenovani tihistijski Eskimi.

Mimo tega je odprava našla veliko dokazov, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da so Eskimi prinesli svoje tehnične iznajdbe in tradicionalne oblike življenja iz Azije iz Severne Evrope. To naj bi se zgodilo v kamni dobi. Ker je bil arktični del Amerike vedno osamljen in tako rekoč izločen iz ostalega sveta, je mogoče tudi sklepati, kako se je vse to ohranilo do današnjih dni.

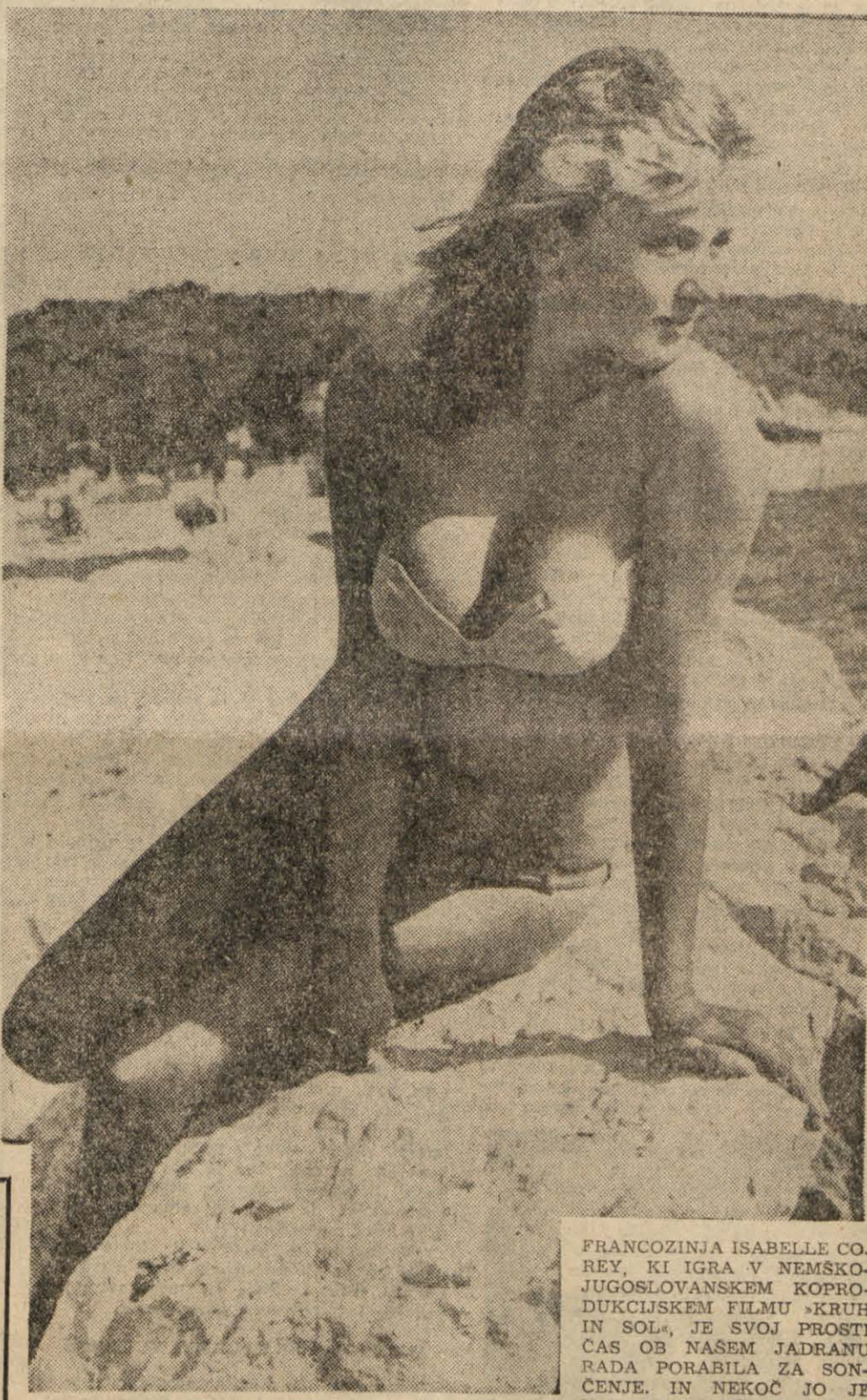
V TAKŠNE KAMNITE SPOMENIKE ZAKOPLJEJO ESKIMI ZALOGE MESA ZA ZIMO, DA JE VARNO PRED VOLKOV, LISICAMI IN DRUGIMI ROPARJI; BELI MEDVEDJE PA SE ZE TAKO BOJE ČLOVEKA, DA SE NITI NE DRZNEJO V BLIZINO NJEGOVH BIVALISIC.

Hudsonovega zaliva. V teh vrečah so bile kosti, zbirka obdelanih kamnov in slonokoščenih predmetov. Dr. Diamond Jenness je tedaj naletel na posebne vrste harpun, kakršnih ni imelo nobeno drugo eskimsko plemo. Tedaj je tudi razglasil svojo teorijo o dorsetski civilizaciji. Lanskoletna ekspedicija je zatrdno ugotovila, da so Sadlermiti zadnji potomci Dorsetov. V rusivinah, ki so jih zapustili Sadlermiti, je bilo mogoče ugotoviti, da so tod najprej živeli Dorseti in da so njihova bivališča pozneje zasedli njihovi neposredni nasledniki — Sadlermiti. Tudi ni dokazov, da bi Dorseti živeli v kočah iz snega, kakaj ekspedicija ni našla nobenega neča za rezanje snega, kakršne sicer uporabljajo vsi Eskimi, ko si gradijo bivališča. Iz tega je mogoče sklepati, da je bilo nekoč na tem področju mlečje podnebje za kar obstajajo tudi geološki dokazi, in da so Eskimi tedaj živeli kar pod sotiri iz kož.

Razen številnih drugih predmetov je ekspedicija odkrila tudi kamnite plošče, ki so jih uporabljali kot rezila. Po obliki in po načinu obdelave nas spominjajo ti »noži« na podobno orodje iz zahodne Evrope izpred 3000 let. Od nobene druge eskimske plemo. Tedaj je tudi prava je našla tudi nekaj ognjišč. Pepel so poslali v preiskavo na univerzo v Pennsylvanijo, kjer naj bi ugotovili radioaktivnost oglja. Čez nekaj časa je univerza odgovorila, da so ostanki Dorsetov stari približno 2000 let. To je bilo več, kot je ekspedicija pričakovala. Še tem je bilo dokazano, da so se pred začetkom našega štetja v teh krajih živeli ljudje, ki so brusili kamnje; razen tega smo imeli pri roki obilico dokazov, da so nekateri eskimski predmeti po obdelavi in svojem namenu verjetno podobni orodju, ki so ga poznali in uporabljali v Evropi za kamene dobe, so pravi približno pred 6000 leti.

Kako naj bi pojasnili to podobnost? Kako je mogoče, da bi primitivni ljudje, med katerimi je ležalo pol sveta in na tisoče let, izdelovali

Izabela na sinjem Jadranu

FRANCOZINJA ISABELLE COREY, KI IGRA V NEMŠKO-JUGOSLOVANSKEM KOPRODUKCIJSKEM FILMU »KRUIH IN SOL«, JE SVOJ PROSTI ČAS OB NAŠEM JADRANU RADA PORABILA ZA SONČENJE. IN NEKOČ JO JE UJEL TUDI NAŠ FOTOGRAF.

povsem enako orodje. Ta podobnost je tolikšna, da o nji skoraj ne kaže podrobno razpravljati. Ker so našli tudi v centralni Aziji pa tudi na obalah Alpaske na predmete iz neolitika in mezolitika, vendar s to posebnostjo da so ti predmeti nastali v Aziji pozneje kot v Evropi, a prej kot pri Dorsetih, bi bilo mogoče sklepati, da so je človek iz kamene dobe iz Evrope čez Azijo šel v Severno Ameriko. Toda za tako trditve ni nobenih dokazov. Razen tega se zdi tudi precej neverjetno, da so se ljudje nekoč odpravili na tako potovanje, ker so razdalje prevelike.

Kako naj torej pojasnimo to uganko? Bolj

verjetno je, da je naprednejša kultura vplivala na sosednje, ki je bila manj razvita; gre torej za kulturni vpliv, ne pa za preseljevanje. Tako naj bi se tudi razširila evropska civilizacija iz kamene dobe prav tja do Alpaske in otoka Southampton. Prikrita pa nam je kljub temu še razlaga, kako je mogoče, da se je ta kultura iz kamene dobe ohranila skozi toliko tisočletj, medtem ko je evropsko že zdavnaj prehitel razvoj. Edina razlaga bi naj bila arktična izolacija. Odgovor na to vprašanje so sicer našli. Se vedno pa ne vedo, od kod naj bi prišli v Severno Ameriko njeni prvotni prebivalci — Eskimi.

PSOM, KI SO VLAČILI SANI RAZISKOVALNEODPRAVE, SO V HUDEM MRAZU LEDENELE ŠAPE, ZATO SO MORALI UBOGE ŽIVALI OBUVATI V NEKAKŠNE USNjene COPATE.

modna reka VOCEANU

ZALIVSKI TOK — MOGOČNI IN SKRIVNOSTNI PRIJATELJ ČLOVEKA

Po tragičnem koncu letala "Cavaliere", ki je nekoga januarja dne v silnem mrazu letelo iz New Yorka na Bermude, je eden izmed ponesrečencev po 10 strašnih urah, ki jih je prebil v morju, vzkliknil: »Če ne bi bilo tople vode, bi nas bilo vseh konec.« Na srečo tistih, ki so preživelih padec, je strmo-glavilo letalo prav tam, kjer teče ta čudež narave, zalivski tok, kot modra reka skozi mrzli zeleni ocean.

● Dva milijona ton bi moralo zgoreti v samo minuto in ogrevati to vodo, pa še ne bi doseglo temperature, ki jo ima Zalivski tok v Atlantiku. Brez njega bi bila sveža in zelena Anglija mrzla in negostoljubna kot Labrador, ki je le malo severneje od nje. Vsako zimo bi imeli pristanišča zaledenela. Če pa bi se Zalivski tok ohladil za 9 stopinj, bi postale Anglija, Sev. Francija in Nemčija najbrž primerne dežele za Eskime.

Mississippi je kot kapljica

Zalivski tok je ena največjih zemeljskih moči. Vsako uro preteče skozi Floridsko ožino 100 tisoč milijard ton vode. V primerjavi z njim je mogočni Mississippi kapljica in celo prostrana Amazonka predstavlja komaj pet stotin njegove prostornine.

● Vprašajte katerega koli ladijskega oficirja o moči tega modrega traku. Ze l. 1513 se je Ponce de Leon na svojem potovanju v Florido nemalo začudil, ko je opazil, da kljub močnemu vetru njegovo ladjico čez nazaj. Dolgo je trajalo, da so se britanske oblasti pridružile Američanu Franklinu, ki se je posvetoval z izkušnimi kitolskimi kapitani ter se poučil toliko, da je lahko zarisal tok v zemljevid in mu dal ime, ki ga ima še danes. Angležem je priporočil, naj se ladje, ki potujejo na zahod, ogiblje tega toka, ker bodo prihranile na poti čez Atlantik čez dva tedna. Dolgo je trajalo, da so ponosni angleški kapitani sprejeli njegov nasvet, toda še danes se veliki parniki, ki plujejo iz Evrope, izogibljajo Zalivskemu toku, čeprav radi sprejemajo njegovo pomoč, kadar plovejo proti vzhodu. Južno od New Yorka skrajša Zalivski tok ladijsko pot vsak dan za 130 km.

Franklin je tudi prvi pametno razložil Zalivski tok. Pasatni vetrovi, ki pihajo vzhodno od Afrike, nakopičijo tople vode tropskih morij v Mehikiškem zalivu, kjer je gladina morja nekaj centimetrov višja od bližnjega oceana. Zračni tega neposrednega pritiska morajo imeti vode izhod. Najdejo ga v odprini med Florido in Kubo, ki je približno 180 km široka in 600 m globoka. Skozi ta ogromni ventil hite vode proti severu in pričenajo svoje 9000 km dolgo potovanje proti Skandinaviji.

Če bi se tok premaknil

● Ves tok se ne premika z enako hitrostjo. V srednjem pasu hiti s 3 km na uro, ob bokih pa zelo počasi. Sever-

OBVESTILO

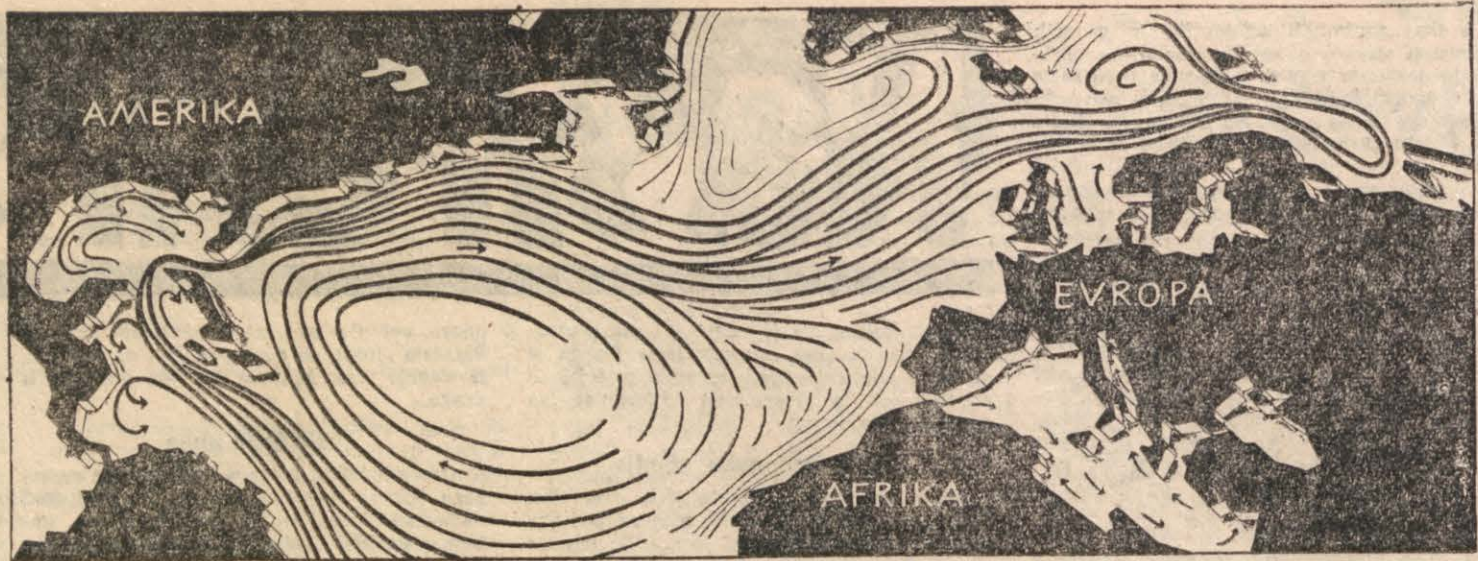
RAZŠIRENA SEJA GLAVNEGA ODBORA PREŠERNEVO DRUŽBE NEBO V TOREK, 26. FEBRUARJA, temveč v četrtek, 7. marca ob 10. uri v prostorih Kluba ljudskih poslancev v Ljubljani, Puharjeva 11 z napovedanim dnevnim redom.

Tajništvo.

no od Floride sledi tok krivulji obale, daš ostane od nje precej oddaljen, 300 kilometrov od New Yorka bo mogoče ladijska vozila skozi zimski vihar, prav blizu pa se bo nad morjem razprostirala rahla meglica in nenadoma se bo ladja znašla v pomladi. Živahna modrina velikega toka vode bode naravnost v oči v primeri z zelenilom oceana. In ko zapelje ladja v območje, kjer se temperatura vode dvigne od 4,5 stopinje na 27 stopinj Celzija, sledeč površinski in pričneš verjeti vsem pravilicam, ki si jih kdajkoli slisal o Zalivskem toku.

Kadar je imel New York zelo mlo zimo, so časniki ugibali, da je Zalivski tok spremenil svojo smer in da bo pustil Long Island postal druga Florida z oranžnimi nasadi. O tem, kako bi premik Zalivskega toka vplival na temperaturo vzhodno ameriške obale, pa se zelo pripravajo. Ni izključeno, da bi približanje Zalivskega toka New Yorku izzvalo celo hujske zime, ker bi mrzle valove, prihajajoče z zahoda, zadržala stalna topla stena bliže New Yorka kot je zdaj.

● Severno od tam naleti naš tok, ki je že 500 km širok, na ledeni Labradorski tok s severa. Ta stik arktičnih in južnih voda ustvarja goste megle, ki je značilna za te predele. Kmalu po "Titanicovi" nesreči je neki ameriški inženir pred-

lagal, naj bi Anglija in Amerika zgradili vzhodno od Nove Fundlandije velik nasip, da bi s tem odvrgli Labradorski tok. Trdil je, da bi tako osvobodili nevarno področje megle in ledenih gora in omogočili Zalivskemu toku, da bi dal sverni Evropi takšno podnebje kot ga ima Kalifornija. To fantastično zamisel so podpirali znameniti inženirji in so končno vso stvar predložili kongresu

ZDA. Med svetovno vojno pa so na ta načrt pozabili.

Čeprav izgubi Zalivski tok tam že nekaj svoje hitrosti, se vendarle presenetljivo odločno upre mrzlemu Labradorskemu toku. Kadar je ta ledeni tok posebno močan, priloži Zalivski tok nekaj kilometrov bolj proti jugu, vendar se ne zlije vanj. Tudi kadar ga obdajajo z vseh strani ledene gore, obdrži svojo

temperaturo z vsem tropskim morskim življenjem, ki ga v hladnejših vodah ni najti. Zato pa v našem toku nikoli ne zasledimo kličov, čeprav jih je dovolj ob obeh robovih Zalivskega toka.

Steklenice rešujejo uganko

● Bližajoče se Evropi, se tok razširi proti severu in jugu. Severni trak se zlije v Severno ledeno morje, južni pa pride spet pod vpliv pasatnih vetrov in vode se zlije nazaj do Mehikiškega zaliva, kjer si naberejo po poti izgubljeno toploto. Ves Zalivski tok je tedaj velikanski, nad 20.000 km dolg vrtnec.

Znanstveniki domnevajo, da premeri ta orjaški tok severni Atlantik v 3 letih. To domnevo potrjujejo predvsem steklenice, ki jih mečejo v tok. V teh steklenicah so papirji, tiskani v več jezikih, s prošnjo, naj najdišči jih zapišejo točen kraj in dan najdbe in pošljejo steklenico na označeni naslov. Ameriški hidrografični urad dobi vsak dan po nekaj takih steklenic.

● Pa ni samo Atlantski ocean tako srečen, da bi imel takšen tok. V severnem Pacifiku, na primer, je mogočen Japonski tok, ki daje Aljaski in zahodni ameriški obali zmerno podnebje. Vendar znanost ni povsem zadovoljna z razlago o nastanku teh tokov. Franklinove zamisli o pasatnih vetrovih ni mogoče ovreči, toda upoštevati moramo gotovo tudi gladinske razlike oceanov, temperaturo in gostoto vode ter vrtenje Zemlje.

O tem ne bomo ugibali. Za večino naša zadostuje, da Zalivski tok in njegovi vrstniki še vedno ljubeznivo krožijo po hladnih morjih, pomagajo mornarjem v pristanišča in mehčajo vetrove, da človeštvo preveč ne zmruže.

Nafta in Sahari

Francozi na veliko in široko razglašajo, kaj vse lahko pričakujejo od najdišč nafte v Sahari. Pravi, da so pred nekaj tedni odkrili še nova ležišča nafte pri Ouargli, poleg tega pa je odšla v Saharo posebna komisija, ki naj pregleda možnosti za napeljava naftovoda od naftnih vrelcev pri Edjeji k Sredozemskemu morju. Baje bodo ta naftovod potegnili čez tunizijsko ozemlje. Mimo tega pa imajo Francozi hude preglavice z denarjem, potrebnim za investicije. Ocenili so, da bi eksploatacija nafte pri Hassi Messaoudu za začetek veljala vsaj 50 milijard frankov.

Orjaške želve z otočja Galapagos

Na redkih otoških skupinah v Tihem in Indijskem oceanu živijo svoje mirno in vendar razburljivo življenje zadnje orjaške želve. Priznane živijo so te, ki nocoje nikomur nič hudega in jih lahko otroci zajahajo. Ljudske povesti pa jih poznajo kot »skale«, ki so se nenadoma dvignile in pričele hoditi, če je človek sedel nanje.

Če jih primerjamo z drugimi želvami, ki živijo na suhem, so res orjaškinje. Njihov oklep je dolg tudi po 120 m, če pa pristajemo še veliko glavo in dolg vrat, je celotna dolžina še precej večja. Tehtajo tudi po 250 kg, to je toliko kot trije odrasli ljudje skupaj. Toda kljub svojim razsežnostim so tako miroljubne kot tiste majhne želve, ki jih tu pa tam imajo po vrtovih in so bolj igrača kot domaca žival.

Nikjer pa ni njihova usoda tako živo zapisana kot v loviščih na otočju Galapagos, okrog 900 km zahodno od južnoameriške obale ob ekvatorju. Na teh vulkanskih otočjih bi lahko našli tisoče in tisoče njihovih praznih oklepov pod žgočim soncem, kakaj ta žival je zapisa smrti — morijo jih ljudje, divji psi in podgane. Pred milijoni let so njihovi predniki gospodarili po svetu, zdaj so na poti v pozabljene. Koliko potomcev bi je imele, če jih ne bi tako neumljeno uničevali. Zakaj orjaške želve živijo več kot sto let in od desetega leta naprej ustvarjajo naraščajo.

Površje tistih otokov je pokrito s potoki stare in nove lave. Toda pod trdo površino so želve izhodne gladke poti, ki vodijo od obale v notranjost. V razpokah med lavo, kjer je zemlja nedotaknjena, poganjajo namreč ostru trava, tu in tam kakšen kaktus in nizki grmi. To je vsa njihova hrana.

KAKO ŽIVJO

Kakor vsi orjaki, živijo tudi te želve leno življenje. Gibljejo se le kadar jedo, pijejo ali se pari. Včasih pa jih zgane tudi sonce, če je premočno posije in tedaj se umaknejo v

senco trnovega grmovlja. Pa nimajo le sovražnikov, tudi prijatelje imajo. Mali rdeči srakoperji frfotajo nad njimi in jim pobližno drobno seme, ki se zaje v gube njihove kože, v kote ust in nosnice. Zelje vedo, kaj to pomeni in ne kažejo zobe nobenega sovražstva od drobnihi vstihljev. Včasih se jih kar po več zbere na njihovem hrstu in tedaj utivajo v počasnem, toda prijetnem potovanju. Tudi z divjim govedom, ki z njim delijo isto bomo hrano, živijo v najboljših odnosih. To govedo je potomec davnih prednikov, ki so jih nekdo mornarji odložili z ladij, ker jih niso mogli več voziti s seboj. Neverjetno se je razmnožilo...

Samica je večja od samca in na videz tudi bolj gospodovata. Samec ji svoje naklonjenost izraža s trkanjem na lupino in opreznimi vrzili v nogo. Če ji je to všeč, da samica svojemu veselju duška z glasnim gočanjem, ki ga slišimo na stotine metrov daleč.

Oktober in november leže samica jajca, pa ne vsa na kup. Nankrat jih zleže 20 do 30, čež kak teden pa še enkrat toliko na drugem kraju. Ta jajca so popolnoma okrogla in merijo v premeru tudi po 18 cm. Samica jih spravi v luknjo, ki jo je prej izkopala v zemlji in »vskladila« v več slojih, nato pa zakrije vse skupaj z mehko zemljo in stiči z nozami, da nastane trda skorja, ki naj bi vsaj teoretično varovala jajca, dokler se ne izležejo mladiči.

SOVRAZNIKI

Toda kljub njenemu trudu dočaka le nekaj jajc srečen konec. Divji psi, potomci psov, ki so jih pustili davni potniki v teh vodah, kažejo nenasiitljiv tek do želvinih jajc. Na desetisoče jajc požre vsako leto in razumljivo je, da je zato vse manj in manj mladičev. Se celo tisti, ki se izležejo, so v nevarnosti pred psi, vse dokler ne dosežejo dolžino 30 cm in njihova lupina dovolj otrdi, da jim pasji razbojniki ne morejo do živega.

TA SLIKA NAJBOLJE KAZE, KOLIKŠNE IN KAKO SO MOČNE ŽELVE Z OTOČJA GALAPAGOS. ODRASEL FANT LAHKO MIRNO ZAJAHA ODRASLO ŽIVAL.

Pričakovali bi, da se ta orjak v samoobrabi divje hrane. Toda ne, ko zagleda človeka, kako zaživga, potegne glavo in noge v lupino in čaka. Človek pa ji je najbrž še hušil in bolj neumljen sovražnik od živali. Ljudje so pobili na sto tisoče odraslih želv, da bi dobili njihove

olje za kuhinjo in za kozmetične preparate. Domačini nikoli ne pomišljajo in ubijejo tudi po 150 kilogramov mesa za kosilo. In koliko jih odpeljajo v zoološke vrtove...

Napadi na orjaške želve so se začeli menda že v 16. stoletju, ko so se prve ladje ustavile na otokih Indijskega in Tihnega oceana. Tedaj so mornarji segnili tudi cele črede želv v ladjo, kjer so jim bile zaogla svežega mesa za lačne dni. Res prav konserve, Meseca zdržijo brez hrane in vselej so pri roki, kadar potre-

POSNETEK ZA DRUŽINSKI ALBUM: STARA ŽELVA JE RADOVEDNA.

bujez meso. Tudi Darwin popisuje lov na te želve in omenja, da je moralo eno samo želvo nositi po šest moč.

VLAGA POMENI ŽIVLJENJE

Ob gostem tropskem deževju se želva odpravi v notranjost in se hladi v blatu. To je tudi reši drobnih zajedavcev, ki se jih sicer nikakor ne more atresiti s svojega okroglega telesa. Ko pa se vreme spremeni, se odpravi spet nazaj na morsko obalo. Cele tri dni potrebuje za približno 15 km dolgo pot iz gozdov, kamor se je prej umaknila, do morja. In v teh dneh se ustavi samo zaradi hrane. Kljub svoji navidezni nespornosti pleza — sicer počasi — tudi po najbolj strmih pobočjih. Včasih se sicer zgodi, da omahne preko pečine in tresči v prepad ter se ublje, toda nekaj nezadržnega jo žene vseej na vrh. Razumljivo: na vrhovih je hladnejše in tam je vlaga, brez katere ti orjaki ne morejo živeti.

Če jo vržejo v morje, se izkaže, da sicer za slio zna plavati in da tudi po cele dneve vzdrži v toku, toda vse premoje je odločna, da bi prišla do kopnega.

Ko se pari, se samci divje borijo med seboj. Če opazijo tak boj, se vam zdi, kot da je v njih nekaj mehaničnega, kot da se ne borijo živa bitja ampak stroji.

Te čudne živali res dolgo živijo. V newyorškem zoološkem vrtu imajo že od leta 1801 želvo, ki naj bi bila stara nad 200 let. Tudi žival, ki jo je kapitan Cook leta 1773 zbilgal, je živel do leta 1823, toda bila je že precej oslabela. Se danes živi želva, ki je delala družbo Napoleonu na Sv. Heleni. Ljudje so se šele v zadnjem času začeli truditi, da bi obranili orjaške želve pred izumiranjem. Teško, če se jim bo to posrečilo, zakaj od 17. stoletja so z galapagskih otokov pobrali najmanj 10 milijonov želv. Leta 1691 je neki raziskovalec lahko še napisal: »Včasih vidite dva do tri tisoč teh želv in orjaških čredah tako na gosto, da se utegneta sprehajati po njihovih črepinjah, ne da bi stopili na zemljo.« Res je, tudi danes se lahko zgodi kaj podobnega. Razlika je le ta, da ne hodite po živih želvah, ampak po orjaških pokopalnicah njihovih oklepov in okostij, ki pričajo o žalostni usodi teh praprebivalcev naše Zemlje.

Sovražniki avtomobilistov

<p>Prebavne motnje</p>	<p>Morska bolezen</p>	<p>Živčna napetost</p>	<p>Tresljaji</p>	<p>Prepih</p>	<p>Drža telesa</p>
-------------------------------	------------------------------	-------------------------------	-------------------------	----------------------	---------------------------

Tisti, ki imajo avtomobil, radi priznajo, da se zlepa ne spreho-dijo. To je potem vzrok številnim prebavnim motnjam, zgagi, želodčnim črom, povešenemu želodcu in podobno. Tistim osebam, ki imajo kamne na žolču ali jetrih ali so podvržene kakšni drugi motranji bolezni, je vožnja z avtomobilom še manj priporočljiva.

Pravzaprav bi morali reči »avtomobilska« bolezen. Toda slabost, ki jo občutijo mnoge osebe, če se vozijo v avtomobilih, je močno podobna morski bolezni, dasi je mnogo manjša. Potniki ali vozniki postanejo utrujeni, tati se jih neokakšna apatičnost, slabo se počutijo ali celo bruhanje. Te težave nastanejo zaradi motenj in vegetativnem živčnem sistemu zaradi tresljajev in nemirne vožnje; če posebno, če voznik ali potnik močno občuti ovinke.

Telesna utrujenost, stalna napetost, najrazličnejši doživljaji, ki se z njimi hote ali nehoti sreča voznik avtomobila, vplivajo na vegetativni živčni sistem in endokrini žleze. Tudi pulz avtomobilistov je višji. Zaradi tega so vozniki avtomobilov bolj izpostavljeni različnim obolenjem: živčni izčrpanosti, revmatizmu, sklerozni ožilja itd.

Naj je cesta še tako lepa in gladka, vozilo ne teče mirno, temveč se tresi. Tresljaji prav gotovo negativno vplivajo na organizem. Nesečim ženskam voznica z avtomobilom ni priporočljiva, ali pa jo je treba v dajših ali krajših presledkih prekiniti. Opazovanja ameriških zdravnikov so pokazala, da se zdravstveno stanje tistih, ki so preživeli počitnice na potovanju z avtomobilom, ni dosti popravilo. Voznikom, ki so se vozili vse počitnice iz kraja v kraj, pa je to prej škodilo, kot koristilo.

Kadar dolge vožnje »zrahlijajo« voznike avtomobilov, so preprih oziroma zračni tokovi, ki jih tudi v najmodernejšem avtomobilu ni moč popolnoma omejiti, nevarni sovražniki avtomobilistov. Utrujen organizem je pač mnogo bolj podvržen zunanjim vplivom kot spo-vi. Zračni tokovi nosijo s seboj tudi plin motorja, od katerega imajo vozniki pogosto vnete oči. Če dodamo k temu še napenjanje vida ponoči in na slabih cestah, pomeni preprih za voznika res hudo nevarnost.

Ze vstopanje in izstopanje iz avtomobila zahteva take gibe, ki lahko, če se vedno ponavljajo, povzročajo motnje. Sedeži v avtomobilih pogosto ne ustrezajo in voznikova hrbtenica ni v tistem položaju, kot bi morala biti. Zaradi tega je voznik še bolj občutljiv ob tresljajih, naglem zaviranju in podobno. Zleteti bi torej bilo, da bi strokovnjaki pripravili take sedeže, ki bi bili za vožnjo najprimernejši. Vozniki pa naj bi vozili previdneje, brez »presrečenj« in čimmanj naglo zavirali.

Pred mesec je v Zdrženih državah neka starejša dama vznemirjeno sledila predvajanju filma »Vojna in mir«, ki so ga posneli po znanem romanu Leva Tolstoj. Bila je avtorjeva hčerka Aleksandra, ki ni skrivala svoje zavzetosti, ki je videla na platnu tako sveže odvijene velike dogodke iz romanar: hrupne bitke, razkošne plesne, poštni Moskve. Posebno pozorno je sledila kreaciji glavne junakinje Nataše, ki jo je v filmu oblikovala Audrey Hepburn.

»Vojna in mir« je delo, ki ne podaja le slike takratnih ruskih razmer, temveč izraža čustva in stremiljenja, lastna vsemu človeštvu v vseh dobah. Zato je vredno zabeležiti, kako je nastajalo: kako je veliki Tolstoj napisal romanizirano epopejo ruskega naroda.

L iterarni zgodovinarji trde, da je Tolstoj pisal »Vojna in mir« pet let. Vendar je ta trditve točna samo deloma. Znano je, da je začel Tolstoj pisati roman spomladi leta 1864 in ga dokončal jeseni 1869. Toda spomnilo se samo ljubke anekdote o slikarju Vernetu, ki je naslikal obdobje iz provincije za deset zlatnikov v dveh urah tistega hrzajočega konja, po katerem je tako zaslovel. Obdobjevalca se je potem polestila »tahna« vznemirjenosti, saj so se mu zdeli zlatniki prehitro zaslужeni. Vernet je to opazil in enostavno odgovoril: »Mojte se, gospod. Potreboval sem dvajset let, da sem zdaj lahko upodobil vašega konjčiča! Tako je v umetnosti. Vsako veliko delo je vedno plod dolgoletnega ustvarjalnega napora.

SE KO JE BIL STAR OSEMDESET LET, JE RAD POJEZDIL NA SVOJEM LJUBLJENCU DELIREVU V OKOLICO JASNE POLJANE. KO JE DELIRE POGINIL, SO GA POKOPALI BLIZU GOSPODARJEVEGA GROBA.

Tudi Tolstoj je dolgo nosil v sebi svoj veliki roman in se zanj zavestno ali podzavestno pripravjal dolga leta. Pravzaprav je bilo vse njegovo življenje ena sama velika priprava.

Lev Nikolajevič Tolstoj se je rodil v Jasni poljani (v ruski guberniji Tula) 9. septembra 1828. leta. Njegovi starši — Marija Nikolajevna Volkonska in Nikolaj Iljič Tolstoj — so se poročili leta 1821. potem, ko sta oba preživela svoj osebni ljubezenski dramatični, Volkonski je zarocenec umrl tik pred poroko, Nikolaj Iljič Tolstoj pa se je v mladih letih močno zaljubil v svojo revno sestrično Tatjano Aleksandrovno. Ker je njegov oče z razpisnim življenjem napravil vse družinski imetje, je sorodstvo menilo, da se mora Nikolaj Iljič poročiti z bogato nevesto, s čimer bosta ohranjena ugled in družinska prosperiteta. Revna sestrična se je umaknila, Nikolaj pa je poročil Marijo Nikolajevno Volkonsko, šest let starejšo od sebe.

I me Volkonski, ki se v »Vojna in mir« glasi Bolkonski, ter epizoda z ravno sestrično (v romanu je to Sonja, prva zarocenka (Nikolaja Rostova) nas takoj opomnita, da je Lev Tolstoj opisal v svojem romanu tudi zgodovino svoje družine.

Lev je bil četrty sin razumnih staršev, ki sta jima medsebojna milina in skladna privrženost nadomestili pravo ljubezen: Marija Nikolajevna je bila značajna žena, Nikolaj Iljič pa ljalen človek. Ko mu je žena umrla, je Iljič zaprosil za roko svoje sestrične Tatjane Aleksandrovne — Tatjana pa je zdaj poroko ponosno odklonila in posvetila vse življenje vzgoji otrok svoje srečne tekmovalke. Ta okolnost dokazuje, v kako čistem čustvenem ozračju je

NESREČNA ŽENA SONJA JE LJUBLILA TOLSTOJA, TODA NI GA RAZUMELA.

nasel Lev Tolstoj skupno s svojim bratom in sestrami.

L eta 1837 se je Tolstojeva družina preselila v Moskvo. Takrat je imel Lev 10 let. Svoja prva otroška in mladeniška leta je preživel v Karzanu, kjer je tudi začel študirati. Studiral je od leta 1841 do

1847. Bil je zelo slab študent, skrajno nediscipliniran, pogosto se je upiral pouku in vneto preskakoval izpite. Leta 1847 je zapustil univerzo, ne da bi diplomiral, čeprav bi mu prav diploma odprla vrata v državne službe in v diplomacijo, za katero je bil tako rekoč namenjen. Umaknil se je na svojo veliko posestvo v Jasni poljani, ki mu je pripadlo po delitvi dediščine. Takrat je imel 19 let. Tatjana je sicer poskušala vplivati nanj, bila pa je brez moči sprito njegovega gorečega in impulzivnega temperamenta.

T ako se je začelo posebno obdobje v Tolstojevem življenju. Svoj čas je dobesedno razmetaval: dvoril je ženam na svojem posestvu in se družil s cigankami, ki so potovale mimo. (Cigani v Jasni poljani in kasneje na Kavkazu so imeli sploh važno

vlogo v njegovem življenju.) Mlad Tolstoj se je kmalu ves predal uživanju in iz njegovega dnevnika izvemo, kako zelo burno in razuzdano je živel in kako je pogosto obžaloval, da se ne zna bolj brzdati, saj je pri vsem svojem prekipeljavem instinktu ohranil čut čistosti in umerjenosti. Rešil ga je bil takrat artiljerijski poročnik na Kavkazu, kjer so se slobodni gorški rodovi še vedno upirali carjevi nadoblasti. Ko je prišel leta 1850 na dopust k bratu Levu, ga je pregovoril, da je odšel z njim na Kavkaz.

P otem je minilo leto, ki ga je preživel Tolstoj v civilni sredi čet. Takrat je opazil, da se vojaška načela ne spoštujejo. Tolstoj je nasprotoval vojaškim pravilom, brž ko je vedel, da gre za boj med dvema civiliziranima narodoma. Toda januarja 1852 se je vseno odločil za vojaško službo. Postal je podčastnik in ker je bila vojna na Kavkazu prav malo hrupna, mu je ostalo dovolj časa za premišljevanje. Takrat se je v njem prvič rodila misel, da bi začel pisati in se uveljaviti kot pisatelj. Potem je januarja 1854 zapustil Kavkaz in se kmalu zatem pojavil v Bukarešti, pridržen glavniemu štabu vojske, ki se je borila proti Turkom. Meseca septembra istega leta se je položaj hudo zaostri. Rusi so se morali umakniti, romunske terene so zasedli Turki, Sebastopol je bil v nevarnosti pred zahodnimi četami. Tolstoj je takrat razodel svojo globoko naravo in svoj slovenski patriotizem. Zaprošil je, da ga razrešijo službe v glavnem štabu in pošljejo na Krim. Nepsrednj soudelstvo v bojih na krimski fronti je imela zanj velik pomen: doživel je vojno od blizu in se tudi sam bojeval. Temu dejstvu se imamo zahvaliti za dovršene opise vojne in vojaškega življenja v njegovem vledelu.

K o se je krimska vojna končala, je šel Tolstoj v Petrograd in stopil v stik s književniki. Najprej je obiskal Turgenjeva, s katerim sta se takoj zblížala. Na njegovo željo je tudi prebival na domu Turgenjeva, toda veliki pesnik se ni mogel dovolj naučiti navadam svojega gosta, ki se je spet ves »posvetil« pijančevanju in ženskam. Prihajal je domov ob zori in zaradi takega ponočnjakega življenja mu skoraj ni ostajalo časa za pogovore. Zato je pesnik vedno trdil, da mu od prijatelja ostaja samo poročniški meč, obešen v predsobi. Sicer pa sta bila tudi po značajih hudo različna: Turgenjev je bil mehak, neodločen, močno navezan na Zahod, Tolstoj pa robusten in naklonjen je temu, kar je bilo v neposredni zvezi z njegovo domovino. Kmalu se je naveličal Petrograda, se odpovedal vojaški službi in se 1856. leta vrnil na svoje posestvo.

T oda mlademu Tolstojju je bilo težko živeti brez smotra. Zapletel se je v neko sentimentalno pustolovščino, iz katere skoraj ni našel izhoda. Neka Vergaljeva, spretna intrigantka, mu je na vse načine »vsiilevala« mlado Valerijo. Končno se je znašel in pretrgal to zvezo tako, da je odpotoval v Pariz.

T ako je prišel Tolstoj v francosko prestolnico ravno leta 1857, ko je izšel znan flaubertov roman »Madame Bovary« in je osvajała Baudelaireva pesniška zbirka »Les fleurs du mal«. Pariz ga je močno prevzel in v pismu, ki ga je poslal prijau-

KAKO JE TOLSTOJ NAPISAL »VOJNA IN MIR«. ROMAN, KI BO ŽIVEL, DOKLER BO ŽIVELA CIVILIZACIJA

telju Botkinu, je napisal: »Že dva meseca sem v Parizu in še vedno ne vem, kdaj se bom mogel odtrgati od njegovih čarov. Niso me prevzeli le Louvré, Versailles, predavanja na Sorbonni, gledališča, prevzela me je tudi svoboda duha, ta socialna svoboda, o kateri mi v Rusiji sploh nimamo pojma.« Njegovo navdušenje je zasenčil le prizor, ki

zvedel, da je ruski car odpravil suženjstvo in ga imenoval za razsodnika pri razdelitvi zemlje v njegovem okraju. Zvedel je tudi, da je car dovolil preganemu ruskemu naprednemu mislecu in borcu Aleksandru Herzenu vrnitev v Rusijo. Herzen, ki je živel takrat v Londonu, je tudi seznanil Tolstojja s Proudhonom, ta pa ga je opozoril na vrsto socialnih in političnih vprašanj, o katerih je Tolstoj že večkrat močno premišljeval in jih podzavestno čutil. V tistem času je izdal Proudhon znano knjigo z naslovom »Vojna in mir« in s pripombo v podnaslovu, da so to »premišljevanja o načelih in ustavnosti ljudskih pravic«. Naslov za Tolstojev veliki roman je torej inspiiral ruskemu geniju francoski sociolog. Hkrati nam to potrdnjuje, zakaj je Tolstoj v svojem umetniškem vledelu obravnaval tudi sociološka in filozofska vprašanja.

T olstoj se je vrnil v Tulo in skušal kar najbolje urediti lastniške odnose med kmeti in posestniki. Ni mu bilo lahko. V Jasni poljani je tudi odprl ljudsko šolo in začel izdajati vzgojno revijo. Vse to ga je močno zaposlilo. V tem času se je znova srečal s svojo nekdanjo znanko Ljubov Aleksandrovno, ki se je medtem poročila z nekim nemškim zdravnikom. Tolstoj je spoznal Aleksandrovno še v mladostnih letih in med njima se je kmalu razvila čustvena zveza, ki pa ni trajala dolgo. Aleksandrovna je bila tri leta starejša od Tolstojja in ga menda ni marala, zato jo je v nekem navalu ljubosumnosti pahnil čez balkon. Zdal, po petindvajsetih letih, je bila Aleksandrovna šarmantna matrona s tremi hčerami. Tolstoj je zdaj njim izkazoval tisto ljubezen, ki jo je nekoč nerazločno čutil do matere. Ugajali sta mu starejša Liza in mlajša Sonja. Sreča, da je bila tretja hčerka premlada, ker bi se Tolstoj v dilemi med Lizo in Sonjo najbrž odločil zanjo. Nekaj časa je dvoril Lizi, toda Sonja se mu je zdela bližja, privlačevala ga je bolj in bolj. Končno se je odločil, da jo zaprosi za roko. A tokrat je bil ves drugačen kot sicer, kakor se pri ljudeh njegovega temperamenta rado zgodi. Bil je sramežljiv in je svojo izpoved razodel v skrivnostni obliki, ki je Sonja ni mogla razvozlati. Nekoj ji je napisal na tablico čudno formulo: V. J. E. V. S. D. B. M. F. C. S. M. V. E. L. I. P. M. D. E. H. To so bile začetnice francoske fraze: Vaša mladost in mlina ni dajeta jasno čutili, kako sem star in kako je nemogoče, da bi bil srečen.

P ozneje je spet pisal Sonji, tokrat bolj jasno in odločno. Mlado dekle se je zanj odločilo, mati je k tej zvezi pripomogla, oče je besnel, Liza se je umaknila, Tolstoj pa je začel z letom 1862, ko se je poročil, uravnovešeno delati. Res je tudi vdanost in skrb: Tolstojjeve žene Sonje pripisati mnogo zaslug, da je postala Tolstojeva »Vojna in mir« tako dovršen roman.

L eta 1863 je sporočil Tolstoj grofici Aleksandriini, da je močno zaposlen z nekim »velikim delom«. To leto je napisal prva tri poglavja romana, ki mu je dal prvotni naslov »Dekabristi«. Kmalu pa je to prvotno osnovo pustil, a ne iz malodušja, temveč zato, ker je svojo zamisel razširil do genialnega obsega. (Dekabristi so bili ruski oficirji, ki so v decembru leta 1825 pripravili in izvedli ponesrečeno zaroto, z namenom, da bi odpravili staro avtokratsko rusko monarhijo in jo nadomestili z liberalno. Ko je Tolstoj razmišljal o tem uporniškem gibanju, je spoznal, da so predre sodobne ideje v Rusijo kakih 15 let po francoski revoluciji in v zvezi z zdaj prijateljskimi, zdaj spet prijazenimi stiki ruskega carja z Napoleonom. Opustil je prvotno zamisel romana o dekabristih in zasnoval roman z naslovom »Leta 1864«, iz katerega je nato nastal impozantna epopeja s kononim naslovom »Vojna in mir«. Vsa bistvena poglavja njegovega dela so zvezana z rojstvi njegovih otrok. Poleti 1864. leta je napisal prvi del »Leta 1865«, v jeseni se mu je rodila njegova prva hčerka, ki ji je dal ime Tatjana in v spomin na svojo nekdanjo siročnino sestrično. Pri tem moramo poudariti, da se mu je ob izidu prvega poglavja rodil sin Sergej. Leta 1865 je začel izhajati prvi del njegovega romana v reviji »Ruski sel«, v marcu, aprilu in maju je že izšel drugi del. Takrat se mu je rodil tudi drugi sin Ilja. Jeseni 1869. leta je Tolstojeva epopeja do-

Organizem se brani...

Kako se organizem brani pred boleznijo? Na dva načina. Zdravnik pravi prvemu načinu, da je nespecifičen, kar pomeni, da ni odvisen od povzročitelja bolezni. Ko je nespecifična obramba izčrpana, nastopijo »specifični« odredi, ki vplivajo samo na tistega povzročitelja bolezni, ki je tisto bolezen povzročil. Zato je potrebno da vselej skrbimo, da je predvsem nespecifična obrambna sposobnost organizma v najboljšem stanju.

Tako neznačilen začetek imajo različne nalezljive bolezni: ospice, norice, celo tifus nalezljiva otroška oholnost, davica in druge. Zdravnik mora pogosto počakati, da mine prvo delanje bolezni in se pokazalo določeni znaki na plin h, oholičah, ledvicah, na koži in sluznicah, ne samo na vdor bakterij. Organizem skuša premagati škodljive zunanje vplive najprej tako da se jim prilagodi. Ta poskus prilagoditve poteka v treh stadijih. Prvi je alarmna reakcija, v kateri se organizem brani s splošnimi obrambnimi sredstvi. V drugem stadiju se hori organizem naravnost proti tistemu povzročitelju bolezni, ki je bolezni povzročil. V tretjem stadiju pa se organizem utrudi, zaradi izčrpanosti obrambnih mehanizmov pa lahko nastopi smrt.

Previden od nespecifičnih obrambnih sredstev zavisi vsaj homo resno oboli ali ne. Če so naše obrambne sposobnosti neokrnjene, se nam trn, ki se nam je zadel v prst, ne bo ognozil. Tedaj so bile naše obrambne sposobnosti splošno zavreči inrekojlo.

Obrambna reakcija organizma vodijo hormoni. Važna je tudi naša prehrana, daleč zmanjšuje odpornost organizma utrujenost. Uživanje raznih zdravil za nepomembne težave ima prav tako lahko nevriletne posledice, kakor zaniknost pri resnični bolezni.

Ze v davnih časih so zdravniki uporabljali tri zdravilne metode, za katere vemo, da zvisuše nespecifično obrambo: bližne in vroče ovčke, pljavke umetno zvisanje telesne toplote in podobno.

DRŽAVLJAN SVETA ST. 1

Garry Davis se je leta 1948 okleal za »prvega državljana sveta« in se odrekel ameriškeemu državljanstvu. Zato, pa je imel vsepovsod hude preglavice. Kmalu po Novem letu se je Davis pojavil v Amsterdamu, kjer pa niso hoteli nič slisati o njegovem »svetovnem potnem listu«. Davisa je nizozemska policija pahnila v zapor, kjer pa je »svetovni državljan« začel z gladovno stavko. Toda ta stavka mu ni nič pomagala, ker so ga narložili na letalo, ki ga je odpeljalo v New York.

segla svojo dokončno dimenzijo: podal je sliko ruske družbe v začetku 19. stoletja in razkril idejne tokove in filozofske gledanje na zgodovinska dogajanja.

T ako je jasno, da je Tolstoj dejansko zamislil svoje osebe in dogodke v zvezi z dogodki v svoji in ženi družini ter družinah svojih znancev in prijateljev. »Vojna in mir« je roman mnogih ruskih družin, roman Rusije ob Napoleonovem času, esej o zgodovini in silnicah, ki premikajo svet, o smislu življenja. Z njim je hotel Tolstoj dokazati, da je zgodovina sveta »zgodovina ljudstev« in ne »zgodovina monarhij«.

G lavno dejanje njegovega romana predstavlja Napoleonov obočeni vdor v Rusijo. Vanj je vpletel tudi osebe in ljudi; ki si jih je sam izmislil. Toda glavni junaki so naslikani izredno realistično: Kutuzov in Rastopcin, Napoleon in njegovi maršali nam zaradi Tolstojjeve mojstrske upodobitve še danes kakor živi stojajo pred očmi. Ko Tolstoj opisuje življenje ruskega naroda ali vojakov na fronti, ko silka osebe, kot so Marija, Nataša ali knez Andrej, spoznavamo njegovo genialno lastnost: veliki ustvarjalec je zares enkratno spojil epično silo s subtilno sposobnostjo izrednega opazovanja ljudi. Nekateri filozofski traktati, ob katere so se spotaknili, kažejo, da je nanj vplival tudi Hugo s svojimi »Nesrečniki« pa tudi Stendhal. Vendar tudi njegova filozofska razmišljanja ne najdajo primere v svetovni literaturi.

P redvsem pa je »Vojna in mir« veliki roman o ljubezni. Spominimo se samo Andrejevih besedi: »Ljubezen? Kaj je pravzaprav ljubezen? Ljubezen je sovražnik smrti. To je življenje. Vse, kar razumem, ne bi razumel brez ljubezni...« In to je, kar daje Tolstojevemu delu enkratnost in sposobnost, da bo živel, dokler bo živila civilizacija. Andrejeva ljubezen nas izpodbuja k razmišljanjem o toplih človeških odnosih, o velikih nanogah, ki stoji pred svetom, in zmagah, ki jih namenja ljubezen.

BITKA S SPOMENIKOM

Egipčani so razstrelili spomenik Lessepsu, ki je stal ob vhodu v Sueski prekop. V Parizu so si izmislili odgovor na to »žalitev« postavili bodo v sredi Pariza nov spomenik inženirju Lessepsu, ki je zgradil Sueski prekop. Postavili ga bo godo prav nasproti poplopa, kjer ima svoje prostore egipčansko veleposlanstvo.

Čo se pripeti samo...

...v Rimu: Da bi poglali strah v kosti zakonskih polovic, prodajajo v bližini nočnih lokalov žive miške.

...v Angliji: Clarence, mlad petelin s kurje farne v Bere Housu, je nekega dne znesel jajce. Živino-zdravnik do zdaj še ni mogel upotvoriti, če se bo Clarence še kdaj postavil s podobnim dejanjem.

...v Južni Koreji: Da bi povečali število novorojenčkov, je policijski predsednik v Pusanu oprostil nočne službe vse poročene uradnike, ki še nimajo otrok.

Prsne karamele

»Pionir« vam pomagajo pri kašlju
Zahtevajte samo prsne karamele »PIONIR« v izvirnih vrečicah!

»JUGODIJETETIKA«
TVORNIKA FARMACEVTSKO-DIJETETSKIH PROIZVODA

ZAGREB - BORONJAKOVA 46/a

SPOMIN NA PRVI REKORD

Stane Predalič o prvem državnem smučarskem prvenstvu

Bilo je leta 1921. V Bohinju je zamedel dober meter snega. V nedeljo, 20. februarja, je bil Bohinj, ali kakor so ga takrat imenovali nekateri pisec — slovenski Davos, praznišče dotlej edinstvenih dogodkov. Prvič v zgodovini slovenskega in jugoslovenskega smučarskega športa so se pionirski te panoge pomerili za naslove državnih prvakov v tekah in skokih. Dobrih 10 minut hoje od železniške postaje je Jože Pogačar na majhni skakalnici postavil prvi državni rekord v smučarskih skokih. Daljina prvega rekorda: natanko — 9 metrov...

Š SKAKALCEV NA STARTU...

Le še dober teden nas loči od letošnje prireditve v Planici, kjer se bodo zbrali najboljši skakalci Evrope. To priložnost smo izkoristili za kratek intervju z znanim športnim delavcem Stanetom Predaličem, ki je leta 1921 v Bohinju nastopil v smučarskem teku, seveda pa tudi prisostvoval prvem skokom za državno prvenstvo.

Kratko, toda novo

Pokljuka in Planica, to sta bili linici, skoraj kateri smo minuli teden za silo kucali v domačo smučarsko sezono. Pogled je vabil — snega in sonca je bilo tam dovolj — toda ko smo se ozirali za živimi slikami po teh terenih, nam je ušlo na um — na grenko. No, neraziti slednjič niti ne kaže; vsi naslovi, ki so vsako leto na novo na stojnici, so bili razdani — tekačem in skakalcem. Toda, če obratamo ta dnevniki z obeh prizorišč, bi morali skoraj pritegniti listu, ki venomer gode eno in isto: ta naš starodavni ljudski šport mukoma caplja za vsem, kar za občaja okrog lastnega doma, mnogo bolj pa seveda še za ostalim, kar v zadnjih sezonah uganjajo z njim (ali v njem — če hočete) drugod. Ta misel nam prihaja v pero kar po uvodni ugotovitvi, da je v teh dneh na smučeh tekmovalo dobrih 150 tekmovalcev. Med njimi je bila slaba tretjina takih, ki se temu največjemu dogodku sezono odpravljajo iz leta in leta in so — prav odkritosrčno priznajo — kilometrov in kilometrov se sili do grla ali pa jim — najsi bo zato ali pa kakor koli — pač ne gre več. Ostalo je narajši in nekaj redkih najbolj discipliniranih (ali sicer priorganiziranih) in zato posebej opaženih kandidator za tekmovalno smučanje iz ostalih republik.

»VELEZANIMIVA« TEKMA!

Predalič se je ob obujanju spominov na otroška leta slovenskega smučarskega športa kar razživel, toda tokrat ga bo mo za bip prekinili in »dali besedo« takratnim časopisom. Leta 1920 je namreč začel izhajati v Ljubljani športni tečnik »Sport«, ki je bil glasilo Slovenske športne zveze. Pa poglejmo, kako je pisec poročal o »zimsko-sportnem meetingu« v Bohinju! Takole piše med

Janez Polda

drugim: »Prvikrat smo imeli istega dne priložnost opazovati, kako so krilili po zraku smučarji-skakalci v elegantnih skokih raz našo prvo umetno skakalnico. To je bila prva jugoslovska, vsestranska velezanimiva smučarska tekma... Ob tem poročilu nam danes seveda uhaja smeh, kajti tistih 9 metrov skoči danes je vsak pionirček, ki je še povsem rumen za ušesi. Toda, ne pozabimo, da je bilo to pred 30 leti! Danes so pač »velezanimiva« le še skoki okoli 140 metrov...

KAR V »RAJTHOZNAH«

Kako pa so bili opremljeni prvi skakalci v Bohinju? Kakšne smuči so imeli? Kakšna stremena? V kakšnem slogu so skakali? S takimi in podobnimi vprašanji smo zaspejal Staneta Predaliča. Iz odgovorov smo lahko takoj razbrali, da je bilo vse zelo skromno, vsaj za današnje pojme. Takšne hlače, seveda še niso bile v modi — kot jih pozna smučarji danes, imenovane »rajthozna«. Smuč so bile navadne turne, le nekoliko težje. Stremena prav tako zelo preprosta — Bilgery, Lihenfeld ali Huitfeld. O kakšnih »kandaharajah« takrat še ni bilo govora. Tekmovalci so imeli običajno bele puloverje z visokim ovratnikom. Maž tudi še niso poznali, parafinova sveča — to je bilo vse.

Angielski šport je pred kratkim izgubil eno najznamenitějšíh osebnosti. Na poivanju za oddih po morju je v 57. letu starosti umrl — pravzaprav utonil — sir Arthur Elwin. Mož je v mladih letih prav na kraju svojih kasnejših zmogljivosti, na največjem angleškem stadionu v Wembleyu, prodajal cigarete. Tedensko je služil borih 75 frankov (to so svičarski). S prihranki je kupil ostalino nekdanje svetovne razstave in nato ustanovil wembleysko družbo, kjer je že na prvi mah pospravil okoli pol milijona frankov dobička. Delnice je takoj prodal, da je prevezel mesto ravnatelja in je bil tako dejansko poplin gospodar Wembleya. Elwin je bil edini športni lastnik, ki je bil povzdigljen v plemiški stan. Kakor sodijo, je šlo skozi vrata njegovih stadionov, ki so tudi največ pripomogli k uspehu londonske olimpijade leta 1948, do zdaj najmanj 200 milijonov ljudi.

ČE BOŠ PADEL, TE BODO POBRALI

Smučarski veteran nam je tudi povedal, da so bile istega dne v Bohinju še tekme za državno prvenstvo v umetnem in hitrostnem drsanju ter v smučarskih tekih — ali v »teku na brdih na daljavo«, kakor so takrat imenovali to panogo smučanja. Med mladinci je bil na startu tudi Stane Predalič. Znanj smučarski delavec Badjura je takrat pristopil k mladim fantom in jim dejal: »Tamle zadaj je zelo osier ovinek. Toda brez skrbi, če bo tam kdo padel, bo zraven stal nekdo, ki ga bo pobral.«

Med člani je v teku na 5 km, ki je bil po Predaličevem priporočevanju pravzaprav zelo blag smuk, zmagal domačin Jan

MASTNE MADEŽE ČISTI Cisten ZAHEVAJTE GA V SVOJI TRGOVINI

nez Hlebanja, po pokliću logar. Razen moških so se v teku pomerile tudi ženske, zmagala pa je Beba Trammerjeva iz Mostarja.

V BREZHIBNI, POKONČNI DRŽI...

No, pa še nekaj podrobnosti o skokih. Predalič je še povedal, da takrat o kakšnem taptanju doskočišč, kakor ga poznamo danes, še ni bilo. Ko je tekmovalec priletel na doskočišče, je pod njim nastala cela luknja. »Skakalcem so dolečili skoke samo s polovičnim zaletom.« piše o tej prireditvi slovenski Sport, s iznad velike skakalnice. Najdalje je skočil Kavšek (13 m), žal pa se po skoku ni obdržal v stoječi držji. Najlepše skoke (9 m) sta izvedla Pogačar in Dolenc, in sicer prvi vse tri brezhibni, pokončni držji... Torej, zmagal je Jože Pogačar, član ljubljanske Ilirije, drugi je bil Dolenc, član LSK iz Ljubljane, tretji pa Ivo Kavšek (Ilirija). Ing. Jaroš iz Zagreba je pristal na četrtem mestu, zagrebčan Dušan Zinjaja

pa si je med tekmo zlomil smučko in je zatogadel odstopil.

In koliko je bilo gledalcev? V časopisu ni nobene številke o obisku, pač pa piše, da so prišli obiskovalci iz Zagreba, Karlova, Dalmacije, Ljubljane, gorenjske doline in drugih krajev Jugoslavije. Tudi Stane Predalič se spominja, da je bilo na tekmi prisotnih več domačinov, ki so že takrat uporabljali smuč kot prometno sredstvo in so si pri hoji in teku na smučeh pomagali samo z eno palico. Vendar, če sodimo po slikah, ki so bile napravljene ob skakalnici, gledalcev ni bilo mnogo. Seveda, takšnih množic, kot prihajajo danes v Planico, ni moglo biti, kajti to so bili šele prvi koraki smučanja, prvi skromni začetki. To so bili časi, ko so najpogumnejše žene, ki so se navdušile za smučarski šport, odhajale na postajo v Ljuto, preoblekle pa so se v hlače šele v vlakcu. Kljub vsemu pogumu jih je bilo le preveč sram, da bi skozi mesto hodile v hlačah... P. I.

Vožnja z bobom je nevarna in so tekmovalci v tej panogi zares drzni. Letošnji svetovni prvak v 4-sedežnem bobu je Svica.

A K T U A L N I

NORVEŽAN KNUT JOHANNESEN

V Oestersundu na Švedskem je 23-letni Norvežan Knut Johannesen zнова priboril svoji deželi primat v hitrostnem drsanju. V eihni konkurenci najboljših državev sveta je postal svetovni prvak. Vs Rusi in vsi Švedi so morali priznati premoč mladega Knuta, ki je tako po petih letih »maščeval« idola Norvežanov Hjalalisa Andersena.

Johannesen je doma iz Osla in je po pokliću tesar. Drsa od leta 1950. Prvi večji uspeh je zabeležil na svetovnem prvenstvu 1955 v Moskvi, ko je bil prvi na 5000 m. Leto kasneje je v Cortini osvojil srebrno kolajno na 10.000 m (spet za Švedom Ericssonom) in isto leto mu je za las ušlo absolutno evropsko prvenstvo. Če bi 500 m pretekel le za desetinko sekunde hitreje, bi bil prvak Johannesen, tako pa je častni naslov z Grisiom odšel v SZ. Letos je bil na evropskem prvenstvu drugi, na svetovnem pa prvi.

JUGOSLOVAN BORA KOSTIČ

Med šahisti, ki so zbrani v Somboru na šahovskem šampionatu Jugoslavije, je tudi vele mojster Bora Kostič. Ne igra za naslov prvaka, kljub temu pa je gost šahovske zveze Jugoslavije. Naš najvišji šahovski forum mu je namreč omogočil, da proslavi svoj 70. rojstni dan v družbi tistih, ki jim je posvetil vse življenje. Ko našemu vele mojstru čestitamo ob pomembnem jubileju, naj bralce seznanimo še z nekaterimi najvažnejšimi podatki iz njegovega plodnega življenja.

Rodil se je leta 1887 v Vrhu in je že z desetlet letom resno igral šah. Po končanem šolanju v gimnazij (bil je prvak šole) je odšel študirat v Budimpešto, na Dunaj in pozneje v München. Povsod je bil med pri-

znanimi šahisti in leta 1911 že igra na prvem večjem mednarodnem turnirju v San Remu. Skandinavija, Južna in Severna Amerika so naslednje postaje njegovega šahovskega udeleževanja. Leta 1923 odide na znamenito šahovsko pot okoli sveta. V Vrhu se je vrnil leta 1931. Prvenstvo Jugoslavije je osvojil v letih 1935 in 1938. svoj zadnji turnir pa je odigral leta 1955. Še vedno pa včasih nastopa v simuliranih.

NIZOZEMKA MARY KOK

Nizozemska plavalica Mary Kok je na gostovanju po Južni Afriki zrušila svetovna rekorda Avstralk Lorraine Crapp na 800 m in 880 y. 10:27,2 oz. 10:30,5 sta novi rekordni znamki.

Sele 16-letna Mary je »redno« navdahnjena plavalica. Njena mati je bila namreč ena izmed najboljših plavalk v svoji deželi. Mlada Mary je že zgodaj začela z rednim treningom in je že pred tremi leti zabeležila svoj prvi svetovni rekord — tedaj sicer še v štafeti. Toda tudi na rekorde, ki so samo njeni — ni bilo treba dolgo čakati. Mary je bila zelo prizadeta zaradi odločitve nizozemskega olimpijskega komiteja, ki ni poslal svojih zastopnikov v Melbourn, saj bi bila v Avstraliji gotovo med najboljšimi.

Kokova izredno pridno in redno trenira. Vsak dan preplava 5 do 6 km. Prvi trening ima že ob 7. uri zjutraj, nato pa gre v šolo. Ob 11.30 je spet doma in 20 minut kasneje že v vodi. Popoldne najprej opravi domače naloge, nato pa spet trenira. Vsak večer je ob 19. uri v postelji. Tega načela ni prekršila niti na svoj — rojstni dan.

Njen trener Jan Stender meni, da je Mary prava zmesta volje in talenta in tako tudi uspehi ne izostanejo.

P O R T R E T I

ŠPORTNI TEDEN na tehtnici

Zadnji teden v februarju je bilo v Sloveniji 62 večjih športnih, telesnovzgojnih in šahovskih tekmovalj. Največ tekem so priredili kegljaci (15), za njimi pa nogometaši (11), smučarji (9), strelci (7), šahisti (5), košarkarji in namiznoteniški igralci (po 4), hokejisti in TVD »Partizan« (2), tekmovalci pa so še boksarji, sabljači in drsalci (1).

V drugih republikah so ta teden gostovali šahisti (Sombor), rokometaši (Zagreb) in nogometaši (Subotica, Varaždin), v tujni pa so tekmovali smučarji (Oberammergau). Pri nas pa so bili v gosteh olimpijski zmagovalci v metu kladiva Harold Connolly (ZDA), hokejisti Banika iz Českoslovaške in KAC iz Celovca (na Jesenicah), iz drugih republik pa smučarji — udeleženci državnega prvenstva (Pokljuka, Planica) in nogometaši iz Zagreba.

Na vseh teh najavljenih tekmah je tekmovalo 3.810 slovenskih športnikov in športnic. Največ tekmovalcev je bilo to pot spet med strelci, ki so izbirali najboljše za finale za »Zlato puščico« (2.420).

Vse športne tekme je gledalo skupno 14.590 ljudi, najbolje obiskana prireditve pa je bila mednarodna hokejska tekma na Jesenicah med Bankom (CSR) in Jesenicami (2000).

Januarj in februarja je tekmovalo na 386 večjih in najmlajših tekmovalnih skupno 26.176 slovenskih športnikov in športnic. Vse prireditve v Sloveniji je gledalo 90.670 ljudi.

V goste na Kitajsko

Naša košarkarska reprezentanca je v zadnjih letih videla precej sveta. Nastopala je v Južni Ameriki in Afriki, seveda pa je gostovala tudi v vseh pomembnejših državah Evrope. Sedaj odhajajo Jantje na svoje doslej najzanimivejše in najdaljše potovanje in prvič bodo tudi naša dekleta zapustila evropsko celino.

Kam potujejo? Nikamor drugam kot na Kitajsko. Mesec dni bodo igrali v vseh največjih kitajskih mestih. V ekipi so tudi ljubljanci Kristančič, Dapev, Dermastija, Kandus in ...

teh državah je šport organiziran na isti osnovi.

Kitajci pa seveda ne posebej svoje pozornosti samo kvalitetnemu društvom, marveč so dosegli tudi tako stopnjo množičnosti, ki jim jo lahko res zavidamo. V vseh 5000 imajo najmanj trikrat tedensko redni pouk telesne vzgoje, v tovarnah pa imajo vsak dan dvakrat po deset minut telovadbe, ki pa ni obvezna. Te tovarniške telovadbe se udeležuje skoraj polovica delavcev.

TELOVADBA V PARKU

Jutranji sprehod po Pekingu je za vsakega tujca, posebno pa še za športnika, zelo zanimiv. Ne toliko zaradi mnogih znamenitosti, marveč zaradi jutranje telovadbe v mestnem parku. Tam lahko vsako jutro vidite vojaško godbo, po njenih taktih pa telovadi na travnikih prava množica ljudi, ki gre njihovo število v tisoče. Tam lahko najdemo dijake, študente, uradnike, upokojence, skratka vse, ki sodijo, da je četr ure telesne vzgoje zjutraj koristna in prijetna stvar.

KOŠARKA — ŠPORTNA PANOGA BREZ KONKURENCE

Če bi šli športna igrišča na Kitajskem, bi se brž naveličali, kajti celo v najmanjših in najbolj oddaljenih krajih jih lahko najdemo. Prav igrišča za košarko so gotovo v vsaki vasi. Ne, polna so celo takrat, ko bi pričakovali, da nikomur ni do športa. V mislih imamo prve popoldanske ure, ko vlada skoraj povsod na Kitajskem huda vročina. Toda tudi ob tem času se mladi košarkarji neutrudno pode od koša do koša, ob večerih pa je igralcev in igralk še mnogo več.

Najbližja košarki je atletika. Tudi ta športna panoga ima izredno veliko pristajev po mestih in vaseh.

KAJ PA KAKOVOST?

Tudi nanjo nismo pozabili. V večjih mestih so zgradili velike športne inštitute, največji je v Pekingu. Športni stadioni od nogometnih pa do atletskih, košarkarskih in plavalnih — so postali prava turistična znamenitost. Kitajci se zavedajo njihovega pomena in jih pokažejo vsakemu tujcu. Kadar so na sporedu športne prireditve, so ti stadioni natlačeni in so, čeprav veliki, še vedno premajhni. Stadioni so gradeni po najmodernejši načrtih in arhitekti so nanje upravičeno ponosni. Takih modernih stadionov je na Kitajskem precej, po vseh večjih mestih jih imajo.

Vse to jasno kaže, da bi bilo popolnoma napačno podcenjevati kitajške športnike. Prav nasprotno, naši košarkarji so bodo srečali z dobrih mladih nasprotniki, igralci na modernih igriščih, v Jugoslaviji pa se bodo bržkone vrtili z novimi izkušnjami.

PRI DRUGI TREJU TATEDEN

BRATA PAVČIČA IN REKARJEVA

Zadnji teden je bil seveda še vedno v znamenju smučarskih tekem. Državno prvenstvo v tekih na Pokljuki in v skokih v Planici je izpolnilo še zadnje vrzeli v letošnjem spisku prvakov, nam pa dalo možnost uvrstiti na prva mesta najuspešnejše smučarje. Odločili smo se za naslednji vrstni red:

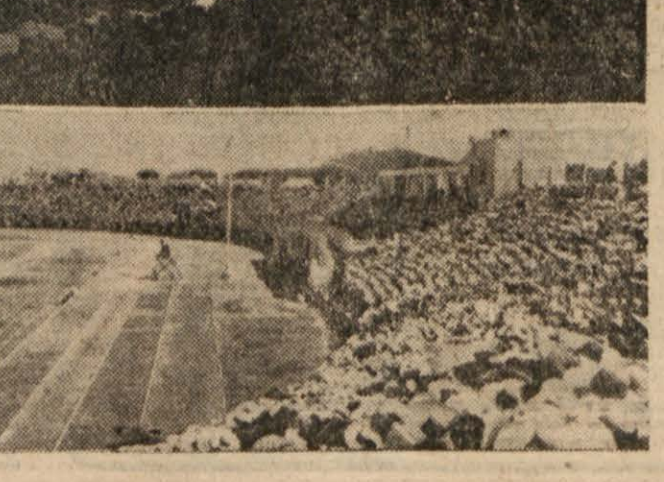
2.—3. Janez Pavčič (Enotnost) — smučanje; Mara Rekar (Mostrana) — smučanje; 4. Jože Zidar (Jesenice) — smučanje; 5. Janez Goršek (Enotnost) — smučanje.

Obrazložitev: Brata Pavčiča sta osvojila vsa članska prvenstva Jugoslavije v teku. Tekla sta tudi v

1. Cveto Pavčič (Enotnost) — smučanje;

znagoviti štafeti Enotnosti, pri čemer je bil Cveto hitrejši od Janeza in smo mu zato tudi dali prednost. Mara Rekarjeva je bila na istem prvenstvu najuspešnejša med članicami in je tako svojemu velikemu uspehu v Monte Soleriu dodala še enega. Jože Zidar je bil prvi med domačimi skakalci v Planici, Janez Goršek pa je v Nemčiji postal svetovni študentski prvak v samostojnih skokih.

Upoštevajoč točke zadnjega februarjskega tedna, je končni vrstni red za februar naslednji: 1.

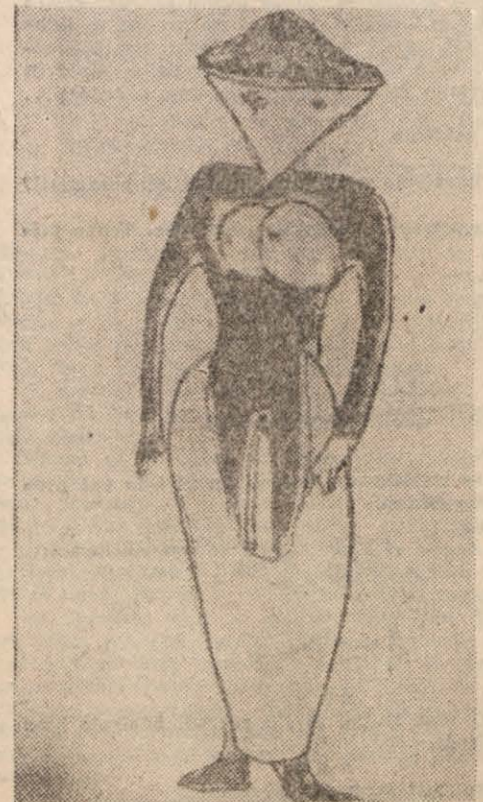

Rekarjeva 5, 2.—5. Hlebanja, Valenter, Stefo in Cveto Pavčič 5, 6.—8. Lorgar, Novak in Zupančičeva 4, 9. Janez Pavčič 3, 10.—12. Dornik, Volkar in Jemc 3, 13.—15. Zidar, Janez in Pogačnik 2, 16.—19. Kristan, Krstonošič, Erjavčeva in Goršek po 1 točko. Za Jožetom Zidarjem (Januar) je tako naslov najboljšega slovenskega športnika marca pripadel tekačici na smučeh Mari Rekarjevi iz Mostrane.

Gledališče v Tarczynjski ulici in »CRICOT 2«

Nova pota poljskih eksperimentalnih odrov

Koncept eksperimenta bi moral biti pomemben za vsako gledališče, ki hoče štreti okrove že udomačenih shem. Nekatera poljska gledališča so v zadnjem času zelo odločno krenila na pot eksperimentiranja. Toda gledališče, ki išče, še ni

Avtor je Lech Emfazy Stefanski. Scena samomora je stilizirana kot v nemem filmu. V drami »Haringi«, delu istega avtorja, nastopata dve osebi, ki se neopazno pojavljata v najrazličnejših kreacijah. Zdaj predstavljata malomeščansko družino, zdaj nune v samostanu, potem pijance v mali kavarnici. Drama ni doživela večjih uspehov.

Drugačno, bolj intelektualno, je delo Mirona Bialoszewskega (novoodkritega poljskega pesniškega talenta), ki je pravzaprav tragičen dialog med ljudmi-miši in se imenuje »Mišnica«. Isti avtor je napisal tudi »Sivo mašo«, ki nas po nerealnih poteh pripelje do otroških let, in »Križarske pohode«, v katerih razkrinkava mite in njih lažni mehanizem.

Pri vseh izvedbah uporabljajo tarczynjski gledališčniki plastični okvir, ki je sicer zelo skromen, ima pa bogato izrazno moč in ga skoraj vedno izpopolnjujejo umetniške slike, ustvarjene nalašč za posamezne predstave. Vedno spremlja izvedbo tudi originalna glasba.

»Gledališče v Tarczynjski« pogosto nudi bogata umetniška doživetja, vendar pa ne kaže pretiravati s kritiki, ki trdijo, da bo prav to gledališče odprlo in omogočilo nove poti ljudske gledališke umetnosti.

Približno v istem času so tudi v Krakovu ustanovili eksperimentalno gledališče. »CRICOT 2« je umetniško pomembnejši oder, ki je obstajal v svoji prvotni zasnovi že pred drugo vojno. V skupini okrog »Cricota 2« je nekaj slikarjev in poklicnih igralcev, pridružili pa so se jim tudi amaterji. Vodi jih znani poljski slikar Tadeusz Kantor. Nastopajo v slikarski ka-

PRIZOR IZ SURREALISTIČNE DRAME I. WITKIEWICZA »SIPA«

»eksperimentalno«. Zanj najdemo drug izraz: to je avantgardistično gledališče. Pojave takih odrov pozna zgodovina evropskega gledališča v vseh svojih razvojnih fazah in njihovi uspehi so bili skoraj vedno začetek nove dobe.

Na Poljskem je taka gledališča ustvarila težnja za sprostitivno in nekonvencionalnostjo. Ustvarili so jih ljudje, ki jih

varnici, kjer sedi občinstvo za mizami, poslušča v odmorih zabavno glasbo in neposredno debatira o predstavi.

V tem gledališču so začeli sezono z delom Stanisława Witkiewicza »Sipa«. Avtor je vsekakor ena najbolj zanimivih osebnosti poljske predvojne literarne generacije. Bil je filozof, umetnostni teoretik, romanopisec in avtor vsaj tridesetih dram, povrh vsega pa še slikar. Napravil je samomor v septembru 1939, ko so Poljsko pregazile nemške hordé. Njegova dela so žal v tujini slabo poznana. Witkiewicz je izpovedal svoj umetniški nazor tako: umetnost bi morala vedno ustvariti neko posebno metafizično čustveno harmonijo. Zahteval je, naj bo drama vedno taka, da ima gledalec, ko zapušta gledališče, občutek, kot da se prebuja iz čudnih globokih in ožarjenih sanj.

V Witkiewiczovih dramah je precej surrealističnih elementov. V »Sipi« (napisani leta 1922) je dosti absurdov, okrajšav, presenečenj in besednih iger. V delu kritizira svoj čas in predvideva pojav fetišističnih strahov.

»Cricot 2« je uprizoril tudi eksperimentalno dramo »Studenece ali globina misli«, ki jo je napisal Kazimierz Mikulski. To je surrealistična pantomima, prežeta s skoro plastično duhovitostjo.

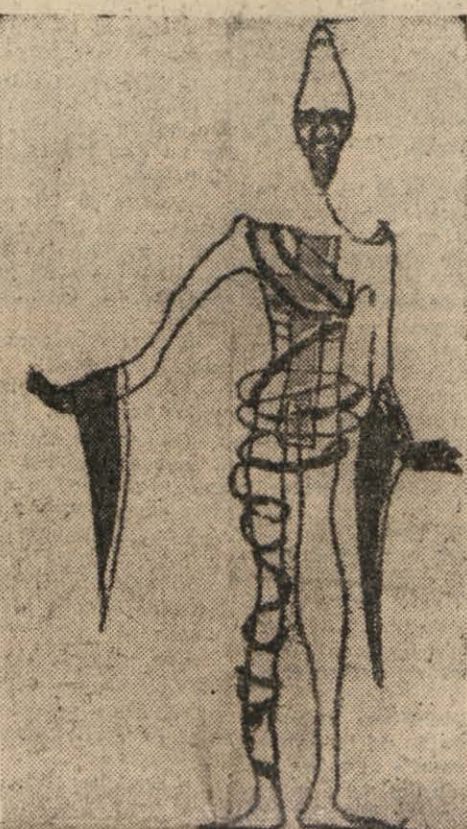
družijo sorodni odnosi do umetnosti, sredstva, ki jih imajo na voljo, pa so zelo primitivna in skromna. Tako je ustanovilo v Varšavi svoje gledališče nekaj slikarjev in igralcev. Eksperimentalne drame so začeli prikazovati kar na domu enega od njih, sredi Tarczynjske ulice. Prinesli so nekaj klopi, »zgradili majhen oder, okrasili sobo s transparenti in začeli igrati. To početje imenujejo danes gledalci »Gledališče v Tarczynjski«. Sicer se jih pa lahko stisne le nekaj desetih in tako majhnem in skromnem prostoru. Najprej so hodili tja samo najbližji znanci nastopajočih, potem znanci ter prijateljevi in danes je tako, da so vsi prostori razprodani za tedne naprej.

Skupina hoče ustvariti poseben poetični stil, ki bi slonel na metafori. Gre jim za harmonični učinek besede in slike, ki svedra ni v skladu z normalnim načinom dožemanja. V vsem je še dosti absurdnosti. Izvedba nekaterih del (predvsem Ionesca in Adamova) spominja silno na tvedbe francoskih avantgardističnih gledališč.

»Edečilo za ustnice« je eksperimentalna drama, ki jo zadnje čase pogosto igrajo.

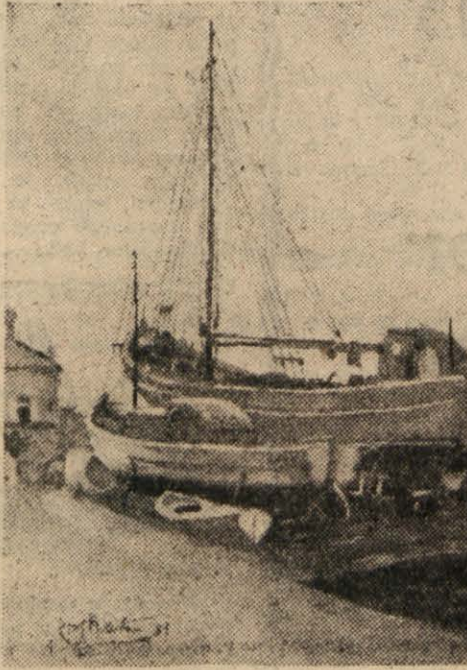

Če so šli »Zadovoljni Kranjci« v Francijo, je bil pa Avsenikov kvintet v Trstu, kjer je igral na plesu in zabavni prireditvi Glasbene Matice. Avsenikove fante poznate in jih boste gotovo spoznali tudi na sliki: največji je Vilko Avsenik s klarinetom, potem pa so se razvrstili Pavle Oman (trobenta), Slavko Avsenik (harmonika), Mik Soss (bariton) in Leo Ponikvar (kitara). Morda se vam pa le zdí kaj narobe, saj vidite na sliki med drugimi tudi prijeten ženski obrazek, ki sodi pravzaprav k »Zadovoljnim Kranjcem«. Bistri bralec bodo ta rebus gotovo kmalu razrešili, a prizadeti naj nam opovirajo. Kdor pa res ne pozna ne Avsenika ne »Zadovoljnih Kranjcev«, naj pogleda v prejšnjo številko »TT«.

VINJETA MED TEKSTOM PREDSTAVLJAJO SKICE ZA KOSTUME TADEUZA KANTORJA

Slika: REPRODUKCIJA MARČIČEVEGA AKVARELA

Glasnik lepot našega Jadrana

Akademski slikar Rudolf Marčič — 75-letnik

Vabljeni Lovran, poljubljan od nemirnih kvarnerskih valov in božan od gorskih sapic košate Učke, mu že nekaj let nudi gostoljubno streho. Tam je v svoji villi Taliji, znani domačim in tujim častilec likovne umetnosti, nedavno slavil svoj častitljivi jubilej.

Menda se 21. februarja 1882 rojenice v Litiji niso mogle zvedniti, kaj bi pri Marčičevih položile malemu Rudolfu v zibelko. Tako je dobil v dar puško in meč, pa tudi barve in čopič. Seveda ga je v mladih letih privabilo prvo darilo, dastravno se je že tedaj občutno uveljavljalo tudi drugo. Postal je častnik, na svojo željo nameščen v Dalmaciji. Tam ga je osvojilo morje. Dal je vojaški sukni slovo in se povsem posvetil umetnosti.

V morju je našel izvor vse lepote. Polagoma je razumeval njegovo govorico in jo prenašal na papir in platno. Slikal je, kot je videl in opažal, zajemal je morje s slikarske in morfološke strani. Pel je, kot mu je zrasel kljun, kakor pravi sam o sebi. Nekaterim to ni bilo povsem prav, vsi pa brez pogojno priznavajo njegovo veliko kulturno delo.

S ponosom lahko zre svoločni jubilarnt na svoje bogato ustvarjanje. Nad pol stoletja je razstavjal doma in na tujem, njegova olja in akvareli so razstreni po vseh kontinentih. Točno pred 50 leti je skupno z našimi velikimi umetniki Groharjem, Jakopičem, Jamo in Sternernom organiziral v Trstu prvo slovensko razstavo slik.

Pariz ima dvajset okrožij, osemdeset kvartov, nad sto cerkva in svetišč najrazličnejših veroizpovedi, pa tudi okoli sedemdeset gledališč in muzejev — a le en Montparnasse. Na terasah njegovih velikih kavarn opazimo često starejšega moža, ki globoko zamišljen zaslanjano strmi predse. Lahko smo prepričani, da ni stalen prebivalec Montparnassa. Nekoč mu je pripadal — zdaj pa prihaja iz Caracasa, Heidelberga, Osla, Beograda pa tudi iz kakšne uglednejše pariške četrti kot romar, poln nostalgije, na mesto svojih mladostnih doživetij.

Znano in dokazano je, da je na montparnaskem griču najčistejši pariški zrak in da ni nikjer v sredini mesta ugodnejšega razmerja med višino hiš, širino cest in številom nasadov. Montparnassu je prihranjen vročni vrvež poslovnih delov mesta, preveča ga sapica brezskrbnosti. Toda Montparnasse ni staromoden, ne, tudi po njegovih širokih bulvarjih svigajo avtomobilji in lanskó leto so njegove avenije razlili in razsi-

AH, MONTPARNASSE ...

riili buldožerji, da bi jih tako lahko prilagodili naraščajočemu prometu. Tudi sicer najdemo na Montparnassu razne pridobitve moderne tehnike, vendar te ne dominirajo. Vsi poskusi komercializacije Montparnassa so bili zaman; Montparnasse ni postal objekt tujakoprometne »industrije« kot Champs Elysées in St. Germain des Prés. Pariz je imel nekoč dve znameniti umetniški četrti: Montmartre in Montparnasse. Medtem ko je postal Montmartre pojem industrializirane zabave — od Moulin Rougea in Place Blanche do Pigalla triumfira »Paris by night«, hrupno nočno življenje je v prodrlo tudi do idilničnega življenja de Tertre, kjer se je še pred nekaj leti tako domače večerjalo od svitu petrolejk in zvokih harmonike — je ostal Montparnasse v bistvu umetniška četrt. Seveda je tudi tu nekaj nočnih zabavišč, kjer teče šampanjec v takem obilju, kot so skromno obložene »umetnice«, ki tam nastopajo, in maloštevilni bari se le malo razlikujejo od podobnih na Champs Elysées, saj jih prav tako obiskujejo dame iz demi-monda s tujimi spremeljevalci. Toda to ni moglo dati Montparnassu svojega pečata.

Teško je razložiti odpor Montparnassa proti komercializaciji. Glavni vzrok bo pač ta, da ga obdaja zaščiten pa intelektualnih četrti in ga tako loči od poslovnih delov mesta, ki segajo ponekod prav do podnožja montparnasskega griča. V tem zaščitem pasu so Latinska četrt s študentsko mladino, St. Sulpice, kjer je zgoščena pariška duhovščina, pa tudi St. Germain des Prés, ki je sicer plačal davek tujskemu prometu, a je le ostal pretežno literarna četrt in sedež vseh velikih založništva. Na jugu se spušta Montparnasse do delavskih četrti XIV. okrožja, kjer je dobro zakoreninjen v ljstvu in tu srka vedno nove moči. Delavke in prodajalke iz teh četrti se ob sobotah in nedeljah prav domače zaverte na številnih montparnasskih plesiščih: v »Arc en ciel« (na nekem dvorišču Odeške ulice), v velikem dancingu v Rue de la Gaité ali pa v varietéju Bobino. Prav tako je s študenti in mladimi umetniki, ki dajejo ton montparnasskemu življenju.

Srce Montparnassa utripuje nedvomno na križišču bulvarjev Montparnasse in Raspail, na Vavinovem oglu, kjer gieda Rodinov kip Balzaca na množico pasantov in so terase velikih kavarn Dôme, Coupole, Select, Rond Point in staroznana Rotonde, ki jo pravkar prezidavajo. Po teh terasah pozno v noč posedajo prebivalci Montparnassa in tujci: koliko razpravljanj, kakšne duhovite šale življenje teče neprisliljeno: vmes mirno pijejo svoje kave in pivo. Mladi imajo tu domovinsko pravico in enakopravno debatirajo s starimi mojstri: s kiparjem Sadkinom in slikarjema Fouillou in Maré-Katzom, čigar srebrna glava se zasveti zdej na tej, zdaj na oni terasi. Nad vsemi piavajo sence velikih, ki so nekoč na Montparnassu živeli in snovali — Modiglianija, Soutina... Tudi Picasso. Braque in Chagall, ki še živijo, so prispevali k njegovim slavji. Tu sta živela Lenin in Trockij; na hiši, kjer je živel Lenin, je spominska plošča, o Trockem pa je ostala le legenda, kot o mnogih drugih ruskih, nemških, španskih in balkanskih emigrantih, ki so s prijateljstvi in sovrastvom oživljali Montparnasse. Osvojila ga ni nobeno duhovno ali politično gibanje, ostal je široki forum diskusije in danes Montparnasse ni le pariška mestna četrt — Montparnasse je pojem.

Walter Gysling

KNJIGE IN LJUDJE MAČEK NA DOPUSTU

(Zbirka otroških pesmi)

Kdor hoče pisati za otroke, mora imeti v sebi nekaj otroškega. Cutiti mora tisti poseben red in tok stvari, ki se gibljejo v otrokovem svetu po logiki otroške fantazije in otrokovega odkrivanja življenja okrog sebe. Otroci nas često presenečajo z bistrotjo opažanja, z iskanjem zvez med predmeti, ki so odraslim nevidne, in s posebnim smislom za šalo in potegavščino. Kdor piše za otroke, se mora tega nenehno zavedati, sicer se lahko zgodi, da bo šla še tako lepo zamisljena vzgojna vsebina brez sledu mimo mladega bralca. V otroku je treba spoznavati in vzgajati tudi čut za lepoto, čigar nalvne kritičnosti nikakor ne gre podcenjevati.

Teh nekaj splošnih misli o pisanju za otroke sem zapisal na rob knjižice otroških pesmi, ki jih je z naslovom »MAČEK NA DOPUSTU« te dni pri MLADINSKI KNJIGI izdal TONE PAVČEK. O teh pesmih lahko trdimo, da močno ustrezajo posebnim umetniškim merilom dobrega pisanja za mladino in pompenjo v svoji zvrsti lep dogodek na slovenskem knjižnem trgu.

Pesnik Tone Pavček se je predstavil slovenski javnosti pred dobrihimi leti v skupni pesniški zbirki »Pesmi štirih«, njegove pesmi pa izhajajo v vrsti slovenskih revij. Uveljavil se je tudi kot pesniški prevajalec ter je pripravil za letos pri Cankarjevi založbi izbov pri naših otrocih pesniška knjiga ne le očl ostre od podobnih pesniških zbirk za otroke, ki izha-

lajo pri nas dokaj pogosto. V tradicionalno motiviko, pa je vnesel pesnik tako mero svežih, novih prvdarkov, da učinkuje na bra-

ima že od vsega začetka za otroško pesem, ki jo celbani in pionirji z velikim veseljem prebirajo v otroških listih Ciciban, Plomin in Pionirski list ter v mladinskih prilozgah dnevnih časnikov. Izbor iz teh pesmi je pesnik zdaj zbral v knjigo, ki jo je lepo opremil tržaški slikar Bogdan Grom. Vsebina teh pesmi je preprosta. Srečamo vrsto živali, ki so v čistem dotiku z otroškimi resničnim in predstavnim svetom: polža, miško, žabe, krokodile, krta, mačka in palka in seveda predvsem maček, ki je dal zbirki tudi naslov. To je imeniten maček, ki je popotoval na dopust na morje in ki je pred koncem življenja napravil tudi pravi pravcati testament, v katerem je bogato obdaril hčerko Nevenko in sina Potepina ter poskerbel tudi za žejne matje pogrebce. Potem je tukaj vrsta otroških obrazov, med njimi Anka zaspanka, ki so je cigani pobasali in se zdaj kitati po svetu, potem Tine-Bine, ki je popotoval v Afriko, sladkosnedi Andrejček, ki se v sanjah liže sladolep in pred vsemi Marinka, navihana deklica, o kateri nam pesnik največ pripoveduje. Zveemo tudi, kako je pesnik v mladih letih hodil v šolo, kako so pionirji premagali slabe ocene in še to, zakaj so breza bele. Po vsebinskem vidiku se torej Pavčkova knjiga ne loči ostre od podobnih pesniških zbirk za otroke, ki izha-

vzočni namen, ampak umetniško hotenje.

Napak bi bilo seveda soditi, da je Pavček »Maček na dopustu« brez poučnih misli. Njegova posebna vrednost je v tem, da ta pouk ni nikjer prisiljen, da ga izraža šejanje samo, kadar je to potrebno. Pogosto tudi s smehom in čovpitom. Humor je namreč ena bistvenih sestavin Pavčkove knjižice otroških pesmi. Često je tudi v se sama situacija, veselo razpoloženje pa za nesa pesnik izredno spretno pričarati tudi z žuborečimi ritmom, z nakopičenimi zvonskimi rimami ter s prav otroškimi smislom za iskanje šalivih rimanih pridevkov k osebnim imenom. Tu di jezik v Pavčkovih pesmih je blizu otroški govorici. Morda zaradi tega ni zmerom dostledno »pravopisno« čist, a to ga varuje, da bi postal suh in literaren, kar se v otroški poeziji neredko dogaja in mladega bralca odbija. V »Mačku na dopustu« živo utripa urni jezček male Marinke, ki ji je »strijc pesnik« znal prav po njegovo prisuhtniti.

Vse te lastnosti dvigajo Pavčkovo zbirko med najlepše dosežke naše mladinske literature po vojni, kot otroška pesniška zbirka pa brez dvoma zavremeno prvo mesto v povojnem desetletju. Ker je poleg tega še delo mladega avtorja, smo v njo lahko še posebej zadovoljni: razen uspeha pomeni namreč hkrati lep obet za naprej. Tudi zaradi tega pričakovani smo knjige lahko veselili. K.

PESNIK TONE PAVČEK

ca morda bolj izvrlna, kakor če bi avtor iskal zgolj po videzu »sodobne« motive. Pavčkova knjiga dokazuje, da niso stari ali novi zge! motivi, ampak da je prepričljivost bogoljena v ustvarjalni prizadetosti, ki je ne vzpodbuja strogo

Wumpu

Ljudje, ki so stanovali ob cesti El-Derviš, so navdušeno sprejeli sklep oblasti, da jim bodo hiše odkupili. To je bil prvi korak, da se ta cesta in sosednje umazane ulice spremene v nov okraj, ki se bo povzdignil v življenje in dobil svoj delež na soncu in svežem zraku, da o drugih dobrotah civilizacije niti ne govorimo.

Samo en človek, od starosti sključeni vodnar Hadž Abdel-Ghani, je ravnodušno sprejel novico. Šestdeset let je živel v tem okraju; nobenega drugega ni poznal. Notranje mesto s svojimi sijajnimi ulicami in visokimi palačami je bil drug svet, o njem ni nič vedel, nikoli ga ni mikal, prej ga je navdajal s strahom.

Hadž Abdel-Ghani se je počutil srečnega v svojem okraju, zadovoljen je bil s svojim ozkim krogom; bil je hvaležen bogu, da ni bil navezan ne na sorodnike in ne

na potomce, zadovoljen tudi z majčkenim dohodkom, ki si ga je prislužil s tem, da je prebivalce okraja oskrboval z vodo. Bil je edini vodnar v okraju. Zora ga je našla z mehom za vodo na plečih in ob večernem mraku je bil še zmerom na potu. Včasih se je Hadž Abdel-Ghani razburil, če je v kakšnem kotu videl nakopičene smeti in prah; v voji jez je krivca kaznoval s tem, da ga je nekaj časa pustil brez vode ali pa dal njegovo ime na konec seznama.

Tako je igral nekakšnega samozanega nadzornika okraja in v veselje mu je bilo, da je ob vročih in prašnih dneh poškrabil ulice svojega okraja. Takrat je imel občutek, da je svojo domovino obdaroval in stori dobroto prebivalcem okraja.

Prepričan je bil, da je ena izmed opor družbe in da se bo — ko bo umrl — zrušil ogelni steber; življenje bo zastalo, da bi ga ljudje lahko objokovali.

Zato je Hadž Abdel-Ghani hladnokrvno sprejemal novi razvoj. Da je ogroženo njegovo preživljanje, tega še opazil ni; živel je v sedanosti in se ni prav nič brigal za prihodnost; in pri prenovitvi mestnega dela bo tudi

nekaj njemu pripadlo, saj ima vendar hišo v okraju, za katero se bodo oblasti morale pogajati.

Neko jutro je Hadž Abdel-Ghani prišel s svojim mehom za vodo na plečih k hiši mesarja Atije. Potrkal je na vrata, ni dobil odgovora; kar je mogoče glasno, je zaklical: »No — Ghani! Toda nihče se ni zganil. Atija je šel v mešero k jutranji molitvi, je pomislil Hadž Abdel-Ghani in s sunkom odprl vrata. Znova je zaklical, ampak v vsej hiši ni odkril niti sledu o človeku. Se posode za vodo ni našel na običajnem mestu.

Hadž Abdel-Ghani je zapustil hišo in stopil k naslednji, kjer je zvedel, da je Atija večerj zapustil okraj, ko je prodal svojo hišo oblasti. Hadž Abdel-Ghani izguba odjemalca ni skrbela; saj je imel druge; še za tistih pet piastrov, ki mu jih je bil mesar ostal dolžan, si ni delal skrbi. Dokler je Hadž Abdel-Ghani dovolj zaslužil za kruh in cigarete, za denar ni skrbel. Kar ga je težilo, je bila okolnost, da je mesarjeva preselitev pomenila plat zvona. Dnevi so minevali in vsak je Hadž Abdel-Ghaniju prinesel novo izgubo odjemalca, tesneje zadržil vrvi okrog njegovega vratu in raztrgal del tančice, ki jo je njegova kratkovidnost in skromnost potegnila čez bližajočo se tragedijo. Hadž Abdel-Ghani je zaskrbljeno ogledoval ljubljeno okolico.

Nenadoma so se v okraju pojavili delavci; in z rovinicami začeli podirati zidove, da so ruševine v kupih ležale na cesti. Hadž Abdel-Ghani je ugovarjal in besnel, vendar to je bilo besnenje človeka, ki ni mogel ničesar spreminjati.

Nekega dne, ko je šel ravno po El-Derviški cesti, je bil priča pogovora med nekim uradnikom in delavci. Slišal je, da gre za polaganje kanalskih cevi in napeljava elektrike, nevarnosti pa se je zavedel šele tedaj, ko se je pogovor zasukal na vodovod. Videl je na tih cevi in najraje jih bi bil razbil. To je tudi poskusil, a ko je brcnil — noge so ga bolele, cevi pa so ostale cele. Hadž Abdel-Ghani je preklinjal oblast.

Ko so prišli zastopniki mesta, da bi se pogodili glede odkupa njegove hišice, jim je dejal, da je ne proda za nobeno ceno. Tudi takrat bi je ne prodal, če bi moral od lakote umreti. In niti tedaj ne, če bi oblast sklenila, da ga bo v bajti živega pokopala, bi je ne prodal. Mestna oblast je bila v zagati.

Tisti čas je imel Hadž Abdel-Ghani le še tri hiše na skrbi. Skromni piastri, ki jih je dobival od odjemalcev, so mu še komaj zadostovali za kruh in nekaj cigaret. Glad, pomanjkanje in skrbi so glodale njegovo priletno telo, moči so začele pojemati.

Cez nekaj dni se je preselil eden od treh odjemalcev in Hadž Abdel-Ghani je sedaj mogel izbirati med kruhom in cigaretami. Naslednjega dne je šel po vodo in napolnil prvi meh. Čeprav je bilo to najlažje delo, ki ga je kdaj v življenju opravil, ga je vendar tako utrudilo, da mu je znoj tekel po vsem telesu; glad in pomanjkanje cigaret pa sta ga skoraj spravljala v blaznost. Ko je napolnil posodo, se je trudno odmajal, ne misleč na nič drugega, kakor na piaster, s katerim si bo kupil tobaka in pomiril svojo razburjenost.

A ko je prišel do hiše, je bil ptič že izletel. Z žalostnim srcem in mehkom na grbi se je obrnil. Nikdar doslej ni imel občutka, da je meh napolnjen s svinčcem namesto z vodo. Gladu in bedi se je pridružil še prah, ki se je neprestano dvigal iz porušeni hiš in legal na vse. Bilo je zelo vroče in Hadž Abdel-Ghani je komaj našel pot skozi El-Derviško cesto. S skoraj slepimi očmi je strmel v razvaline.

Delavci so peli, vendar Hadž Abdel-Ghani ni slišal njihovega petja. Strmel je v tla, v tista tla, ki jih je ves teden ni poškrabil. Tla so bila želna, proslila so vodo. Tedaj so se sprostiti njegovi prsti na odprtini meha, voda je tekla in tla so jo poželjivo srkala hkrati s Hadžijevimi solzami, ki so se izgubljale v prah.

V tem trenutku je prišel mimo mestni škropilni voz, ki sta ga vlekli muli, in v eni minuti pokril tla s tolikšno množino vode, da bi je Hadž Abdel-Ghani ne nanesel ves teden. Gledal je za škropilnikom in šele sedaj razumel, da je za ta svet brez pomena, vendar je hkrati biagroval ta dež, ki je padal na ostanke njegove domovine.

Delavci so podirali zid in mu zaklicali, naj pazi. Pravkar se je bil sklonil, da bi pobral ogorek cigarete, in opozorila ni slišal. V hipu, ko je segel po čiku, je padla stezna. Ko so ga izkopal, je držal meh v rokah, ko da ga hoče varovati pred nevarnostjo.

Nihče ni njegove smrti občutil kot izgubo. Oblasti pa je padla z ramen majcena skrb.

Donald Malcolm

Saga o Wumpu

Katere sestavne dele ima »USPEH« v današnji Ameriki? Vseh seveda nihče ne more naštet, toda pri vrhu katere koli statistike bi brez dvoma našli najdragocenejši element za vsako uspešno poslovanje, ki mu pravimo: dobro ime. Prav ime pa bi skoraj povkvarilo kariero mladega Simona Wumpa. Wump namreč prav gotovo ni dobro ime.

Čeprav je začel svojo kariero po predpisanim receptu, s prodajanjem časopisov na enem izmed najbolj prometnih newyorških vogalov, in čeprav je bil vijuden in pošten, ga je zasledovala smola, vse dokler ga ni usoda nekega dne seznanila z nekim bankirjem — kar je spremenilo njegovo ime in njegov položaj v družbi.

Bankir je odprl okno svoje limuzine in poklical Simona Wumpa k sebi, ko mu je avtomobil nekega dne obtičal v prometni gneči. Vzel je časopis in dal dekčku koranec za pet centov. Medtem, ko je Simon po šepu iskral drobiž, pa se je vrsta avtomobilov premaknila in potegnila limuzino s seboj.

»Počakajte, gospodi!« je zavpil Simon. »Vaš drobiž!

»Moja drobiž!« se je slišal odmev iz izginjajočega avtomobila.

Prisebni dekčo ni zapravljaj časa. Poklical je taksi in začel zasledovati odjemalca. Vendar pa ni bilo tako lahko ujeti limuzino v opoldanskem prometu in Simon je našel svojega bankirja šele, ko je te-ta izstopil iz svojega avtomobila pred elegantnim poslovnim poslopijem.

Stekel je za starcem po stopnicah in ga pocukal za rokavo. »Oprostite, gospod,« je rekel odločno in moško, kot se je spodobilo za njegovih šestnajst let. »Dali ste mi dva centa preveč in rad bi ju vrnil pravemu lastniku.«

Bankir je bil preveč presenečen, da bi utegnil spregovoriti. Nato je ganjeno položil svojo roko mladencu na ramo in pogledal proti nebu. »Takšna poštenost v teh časih je skoraj neverjetna!« je vzkliknil. »Dečko, ali bi hotel postati podpredsednik moje banke?«

Ves iz sebe zaradi tolikšne sreče je Simon komaj zmogel prikrižati.

»Potem pridí jutri zjutraj, da boš prisegel.« In bankir je izginil.

Ostanek dneva je mladenič preživel v sanjarjenju in seveda je prišel naslednje jutro v bankirjevo pisarno. Po kratkem čakanju v predsobi ga je tajnica odpeljala v zasebno pisarno denarnega mogotca.

»Simon Wump, gospod,« ga je napovedala.

Stari bankir je razmišljeno pogledal izza kupa listin. »Wump, Wump, Wump,« je mrmral zasoplo. »Sepetal Mladič, ki je tekal zavoljo dveh centov za meno!«

»Da, gospod,« je rekel Simon. »Obljubili ste mi podpredsedniško mesto.«

»Nisem,« je odločno zapihal stari gospod. »Kdo pa je še kdaj slišal za podpredsednika, ki bi mu bilo ime Wump.«

»Toda gospod...«

»Niti besedice neč! Smešno ime. Podpredsednik Wump, še to!« Sklonil se je nad svoje papirje, Simon pa se je s kamnom v srcu priklonil in se začel umikati proti vratom. Tedaj je bankir nenadoma spet spregovoril. Trenutek Wump! Nečesa sem se spomnil.

»Da gospod?« je rekel Simon, se priklonil in začel mečkati svojo umazano čepico. Nekaj v starčkovem glasu mu je poglodal divje upanje po žilah.

»Vrnite mi tista dva centa, Wump!«

Ta hudi nauk je mladencu dal misliti. Pri prči je jel iskati ime, ki ga ne bi oviralo pri sprejemanju podpredsedniških dolžnosti. Nihče, se je končno odločil, ne bo imel ničesar proti imenu Henry Ford. Zato je vzel iz banke svoje prihranke (bil je sila varčen) in si dal zakonito spremeniti ime. In glej, takoj se je začela spreminjati njegova sreča. Iz debelušnega fanta, ki je prodajal časopise na nekem newyorškem vogalu, je Simon Wump s pomočjo svoje poštenosti, vneme in izredne vrljivosti zrasel v najboljši uspešnega prodajalca časopisov na katerem koli vogalu, kjer koli...

Naježene misli

Avtor spodnjih vstic je eden najpopularnejših poljskih pesnikov in satirikov. Njegovo najbolj obsežno delo je zbirka pesmi »Jeruzalemski rokopiš«, v zadnjem času pa se predvsem uveljavlja kot mojster epigrama in aforizma. V kratkem bo izšlo njegovo najnovejše delo »Tisoč in en epigram«. Iz te zbirke objavljamo nekatere...

kože diše poklenco.
x x x
Kako naj navadimo spomin, da bi znal tudi pozabljeni?
x x x
Ko rušite spomenike, ohranite podstavke. Vedno pridejo prav.

Tako sta se zblížala, da med njima ni bilo več prostora za nobeno čustvo.

Ne odpiraj vrat tistim, ki jih preradi odpirajo brez tvojega dovoljenja.

Ce bi lahko smrt prespali v obrokih!

Tiste, ki jecljajo, zdravimo s frazami. Tisti, ki frazarijo — ne znajo jecljati.

Vedno se na svetu najdejo Eskimi, ki izdelajo za prebivalce Belgijskega Konga pravilnik o obnašanju v pasjih dneh.

Nasvet pisateljem: ko pride določen trenutek, nehajte pisati. Včasih celo pred začetkom!

Ko despot zapre oči, jih ljudstvo odpre!

Ko opravljanja zastare, postanejo miti.

Trepetlike trepetajo v vsaki družbeni ureditvi, toda gromska strela — vedno so zelene!

Neumnost je mati zločina. Toda očetje so pogosto genialni.

Poglej včasih na lastno dvorišče skozi luknjo v ograji.

Vse je v človeških rokah. Zato jih je treba pogosto umivati!

Krava ne prežveči svojih misli.

Rajši imam napis »Vstop prepovedano« kot pa »Ni izhoda«.

Temno okno je pogosto svetel dokaz.

IZID JAVNEGA NATEČAJA

TOVARNE MOTORNIH KOLES

TOMOS Koper

Čenjenim udeležencem našega javnega natečaja se opravičujemo za zakasnelo objavo izida, prišlo je namreč veliko predlogov, saj smo prejeli nad 6000 pism.

Komisija podjetja je izbrala:

za MOPED M 50 ime COLIBRI
za SCOOTER RL 125 ime GALEB

Drugonagrajeni imeni sta:

za MOPED M 50 ime KEKEC
za SCOOTER RL 125 ime KRPAN

Nagrajenci so:

PRVO NAGRADO

v znesku 30.000 din za ime COLIBRI prejme tov. STANKO ARKO, Ljubljana, Kersnikova ul. 5-II

DRUGO NAGRADO

v znesku 10.000 din za ime KEKEC prejmeta:
5.000 din tov. GUIDO DORNIK, Bistrica pri Trzinu 43
5.000 din tov. MARJAN RAPOTCNIK, Ortoped. podj. »Soča«, Ljubljana, Vrazov trg 4

PRVO NAGRADO

v znesku 30.000 din za ime GALEB prejmejo:
7.500 din tov. RUDOLF WÖLLE, Ljubljana, Breg 29
7.500 din DUSANKA ŠUBIC, Ljubljana, Janševa ul. 1
7.500 din IVAN KUJAR, Polje 29, Ljubljana
7.500 din VLADIMIR RAUBAR, Dol pri Vogljah 5, p. Dutovlje

DRUGO NAGRADO

v znesku 10.000 din za ime KRPAN prejme tov. JANEZ POŽAR, Ljubljana, Gosposvetska 9

Razpisane nagrade delimo na več udeležencev natečaja zaradi tega, ker smo prejeli istega dne več dopisov z enakimi predlogi in istim datumom poštnega žiga. Obveščamo, da bomo nagrajence še posebej pisмено obvestili. Nagrade bomo izplačali tako v gotovini, brez odbitka. Pismem, ki niso bila šifrirana z »NATEČAJ«, nismo upoštevali.

Vsem sodelujočim natečaja se za sodelovanje iskreno zahvaljujemo.

UPRAVA TOVARNE MOTORNIH KOLES
TOMOS KOPER

Aurorina pot

Vasco Pratolini

Preteklega januarja se je s kupa zrušila vreča oglja in Neslji poškodovala nogo. Zvečer je ura že odbila osem in Aurora je mislila, da se je kje zadržal. Okrog devetih je pozvonilo na vratih. (Neslji je imel ključ in Aurora je takoj pomislila na nesrečo.) Prišel je Otello, njegov sin. V zadregi je stal na pragu in gledal v tla.

»Papa si je poškodoval nogo. Pošilja ti tale denar. Jutri zvečer pride.« je rekel in ji pomnil bankovec za petindvajset lir.

»No, kaj ne boš vstopil?« je rekla.

»Ne, ne utegnem. Zbogom!« In že je bil na stopnicah. Ob Otellovem obnašanju ji je prvič prodrl v zavest, kaj je z njo; toorej ljudje, ki jih je bila užalila. Toda ali nje niso užalili? Ali je ne žali vsak večer njen ljubček? Ali ne ravna z njo kakor z ujetnico? Odkar mu je vohunka sporočila, da se v parku sestaja z Revuarjem, ji je celo prepovedal, da bi sama odšla iz hiše. Vedno jo je spremljala starka, ki je nosila Nesljiu na nos celo njene misli. In kljub vsemu so še ljudje, ki trpijo zaradi nje. Ljudje, ki se bojijo, da jima bosta ona in njen otrok »zrasla čez glavo«. To sta Otello in njegova mati. Gospo Nesljevo je »zveza« njenega soproga tako zadela, da zdaj že sedem mesecev leži.

V ulici so Nesljevi soprogi rekli »domišljava koz«. Bila je ženska iz predmestja, ki ji je zlezlo v glavo možovo bogastvo. Nikomur ni odzdravljala, in kadar je šla ven, si je tiščala robc na nos in na usta prav do trga Signoria. Angeli varuhi so se radi igrali na stopnicah hiše števil 1, ona pa jih je podila in vpila: »Zdaj ste se začeli nastavljanje na cesti! Stran od mojih vrat, stran!« Zamere iz otroških let najteže pozabimo. Aurora je bila v svoji nesreči skoraj zadovoljna, da ima za sovražnico Grezijo Neslji. »Če že moram imeti sovražnico, je bolje, da je ta kakor katere druga!« je rekla. In tudi zdaj, ko je vedela, da je Nesljeva priklenjena na bolniško posteljo, ni bilo v njenem srcu senice usmiljenja do nje.

Otello pa je bil vse kaj drugega. Ko ga je mati še kot otroka vlekla za sabo, je gledal Angele varuhe, ko da bi hotel reči: »Jaz vas ne podim. Vesel sem, če se igrate pred mojimi vrati!«

Z Otellom so bili Angeli vedno prijatelji. V mladih letih je Aurora opazila, da mu ob njej ni vseno, in to ji je godilo, skorajda dražilo jo je. Toda Otello je zrasel v tihega, čemernege fanta, in najbrž mu še prav nič ni bilo za dekleta. Ko je postala ljubica njegovega očeta, je poskušala govoriti z njim, toda fant se ji je izmikal. Pekla jo je vest, da je Otello prizadejala boječino, in mnogokrat je o tem premišljala. Rada bi mu vse razložila, a kako? Sedaj je med njo in med ulico Corno globok prepad.

Nekoč je vprašala Neslji:
»Kaj pravi Otello?«
»Da si kurba!«
»Saj se ni zlagal.« je rekla in se ugriznila v ustnice, da stari ne bi opazil, kako ji gre na jok. Ko se je rodil otrok,

Opazujmo otroke pri igri

Janko sedi med svojimi igračami. Premetava jih sem in tja. Nobena mu ni posebno všeč. Zdjaj ima avto, potem puško, žogo, sekirico, zdaj lok ali lokomotivo. Nato zajaha konja — pa ne za dolgo. Takoj se mu zdaj tricikel bolj privlačen, zato se spravi nanj. Tako se igra Janko — če temu sploh lahko rečemo igra — dokler se ne naveliča in bi šel rad ven.

Mojca pa je drugačna. Igra se s svojo punčko. Pripravi ji posteljico, ji šiva in ravna oblečko ter jo češe in krtači. Potem jo pelje z vozičkom na sprehod in se spotoma pogovarja z njo. Ker pravi punčka, da je lačna, gresta v kuhinjo pripraviti kosilo. Pri jedi jo potem zaskrbjeno opozarja, naj je počasi, da se ne bo opekla.

Taka sta Janko in Mojca v svojem svetu — svetu igračk in bujne otroške fantazije. Janko se ne zna igrati, Mojca pa pove svoje punčka v mali otroški svet, kjer lahko dobi prav vse — od kavne žličke pa do kočije s štirimi pari konj in oceanega parnika. Samo v tem svetu, kjer zaradi otroške fantazije navaden zaboj ni čisto navaden zaboj za premož, tem-

več sovražna trdnjava, kjer zavrh, polomljen naslonjač ni stara šara, temveč kraljevski prestol, se zadovoljuje otrokova težnja po aktivnosti — po igranju.

Vsak dan imamo priložnost opazovati igro svojih otrok in vendar jih opazujemo zelo redko, ali pa nam njihova igrača nič ne pomeni. Ne zavedamo se, da je ravno igra tisti most, ki nas vodi najbolj neposredno do otroka in njegove duše. V igri, kjer se igra otrok sam ali spritelji, najlaže spoznamo ali je sebičen ali tovariški, miren ali napadalen, požrtvovalen, vztrajen in marljiv, premišljen, ali nestalen in viharen, in še neštete druge karakteristične poteze njegovega značaja. Razen vrhlin spoznavamo tudi slabosti in imamo tako možnost, da jih skušamo popraviti, dokler je še čas.

Ker je otroška igra za psihološko opazovanje — zlasti za študente, zelo prikladna, imamo tudi na psihološkem oddelku ljubljanske filozofske fakultete posebno sobo — igralnico, v katero se pridejo večkrat igrati otroci iz ljubljanskih vrtcev. Tu so jim na voljo vse igračke, ki

si jih pozele: od avtomobilčkov, lokomotiv, punčk, oblek, lokov in pušk do tricikla, gugalnega konja, peskovnika in tovornega avtomobila. Otroci si vse igrače najprej dobro ogledajo, nato pa ostanejo sami v sobi in se prično igrati. Imed štirih sten igralnice je ena zrcalna in otroci, ki se z zanimanjem ogledujejo v njej, kadar si nataknejo indijansko perjanico, ko se zadovoljno vozijo na triciklu ali ko se gugajo na gugalnem konju in streljajo s kavbojskimi pištolami, ne vedo, da sede za njimi študentje, ki jih zelo dobro vidijo in sproti zabeležijo vsako njihovo kretjo in besedo. Posebno zanimivo je opazovanje, kadar se igra več otrok skupaj.

Tako na inštitutu. Kaj pa doma? Gotovo bi si starši zelo olajšali svojo vzgojno nalogo, če bi natančneje opazovali svoje otroke pri igri, ali pa, kar bi bilo naravnost idealno, in kar še ni v naših možnostih, da bi imeli otroško sobo opremljeno s takim zrcalom.

Le v igri, kadar ga nihče ne moti, se pokaže otrok tak, kakršen je v resnici!

Letošnja pariška moda

Dior je navsezadnje le postavil pas na svoje meso

Prvič po dolgih letih Dior ni že vnaprej pripovedoval, kako si zamišlja letošnjo modo, zato so bili poznavalci mode že nestrpni od pričakovanja, češ kaj neki pripravila, ko tako dolgo molči.

Pariški kralj svetovne mode pa je skrivnostno molčal vse dole, da se niso odzvali njegovemu vabilu na letošnjo modno revijo znani gostje iz vseh petih celin. Šele potem je spregovoril

lahka krila so le za spoznanje širša. Krilo popoldanske obleke naj bo 30 cm od tal. V modi so dvodelne obleke, bluze imajo pod vratom široke izreze in krajše rokave, malce čez laket.

Dvodelna obleka bo letos prevladovala tudi v dnevi garderobi. Zapanjala se bo na plečih ali pa jo bo po novi modi oblečena žena oblačila čez glavo, z eno besedo, v modi so precej razkrita ramena. Pri popoldan-

skih oblekah je Dior bistveno spremenil svoj poprejšnji sklep: namesto ozkih kril zdaj spet prevladujejo široka.

Kratke in dolge večerne obleke so iz črnega krepa in na ramenih močno podložene. Za valnene obleke je Dior izbral vzorek drobnih kok, za popoldanske obleke pa spet svetuje mehko volneno blago.

Sicer pa prevladuje svila, in sicer šantung, silfon, saten, žoržet. Na prvem mestu je siva barva v vseh tonih, zlasti tista, ki je najbolj podobna nebeljeni konoplji. Šele potem pride na vrsto morsko modra, nebesno sinja, in druge. To so v kratkem prvi vtisi o osnutkih pariškega kralja mode za letošnje pomlad in zgodnje poletje.

— To je bilo pred kakimi štiriinajstimi dnevi.

Njegova modna revija je bila presenečenje v tem smislu, da so bili presenečeni tisti, ki so to pričakovali, pa ga ni bilo. Največji ustvarjalec ženske mode se je povrnil k naravnim linijam in je tako pritrnil ženski figuri sigurno naslilje in škodo. To je prva ugotovitev po ogledu njegovih najnovejših modelov.

Končno je pas vendarle spet na svojem mestu, prav tako pa niso presenečila niti krila, saj so se podaljšala komaj opazno.

Po Christianovi zasnovi letos ni revolucionarnih »bombs« v načelu oblačenja, svetovjal je zmernejše linije, kakršne so bile v modi pred drugo svetovno vojno. Široki pasovi označujejo boke,

— To vem.

O mraku je bil Matič v Zagrebu, kamor je prispela ta časa tudi tiralica za odvetniko doktorjem Brunom Režkom in Ivanom Galoševičem. Z nekom iz kriminalistične uprave se je Matič takoj odpravil v stanovanje Banožičeve tete. Slarka je bila zadirčna:

— Kaj ste se spravili na mojo hišo? Je godrnjala.

Matič se je opravičil in stopil v sobo. Sedel je njej nasproti.

— Ko je Banožič zadnjič prišel sem, ali je imel kovček?

— Kaj pa jaz vem? Kovček je gotovo imel.

— Rad bi ga videl.

— Pa si ga vzemite! Jaz ne vem, kje je.

— Z njim se ni vrnil. Reke nam je, da ga je tu pustil.

— Potem bo v kleti. Dala vam bom ključ za pogled!

Matič je kovček res našel v kleti in v njem Lidičino truplo. O tem je po telefonu takoj ob-

Jiri Trnka in naša mladina

To, kar bom zapisal, naj ne izvenki kot obtožba naše mladine. Premalo lepoti ji odkrivamo — odrasli ljudje, da bi mogla in znaš ceniti tudi tisto, v čemer naj bi sama odkrivala lepoto...

Mladinski kino v Ljubljani, Dopoldanska predstava. Na sporedu je lutkovni film Jirija Trnke »Cesarjev slavček« po znameniti pravljici Christiana Andersena. Dvorana je precej polna. Občinstvo: otroci, dva razreda odraslejših deklet — po videzu z učiteljska ali s kake podobne šole — in nekaj odraslih. Te je verjetno prignala radovednost, saj so že večkrat brali, da je Celi Trnka mojster za lutkovne filme in da je že nekajkrat dobil najvišja priznanja na festivalih. Tudi mene je Trnka slava zvalila na predstavo. Pa sem odšel domov razočaran, da zlepa ne tako.

Zaradi »Cesarjevega slavčka«? Ne. Zaradi filmskega občinstva in njegovega odnosa do velikih umetnin.

Ze v prvi polovici filma je bilo iz vseh strani slišati polglasne in glasne opazke. Proti koncu so se radi tistih stranskih železnih ograj za vrtovi in zaradi do vratu zapetih zgoljteljic z neprestanimi: Ne smeš, ne smeš, ne smeš... Veliki zato, ker nisi mogel svobodno misliti in zapeti, in ker so bili nesvobodni, je bila njihova pesem žalostna.

Andersen je s svojimi pravljicami navdušil ves svet. Priznal je upanje lačnim, zatiranim in nesvobodnim. Morda je res, da ga najbolj razumejo odrasli ljudje, ki znajo ceniti vse to, kar je človeku najdražje.

Zdi se mi, da ima naša mladina včasih preveč svobode in da je ne zna ceniti dovolj, saj ne ve, ne doume s srcem, kaj se pravi biti svobodni.

Potem so pa tu še vsi tisti vplivi, o katerih zadnje čase toliko pišemo in govorimo: ulica, film, predvsem film.

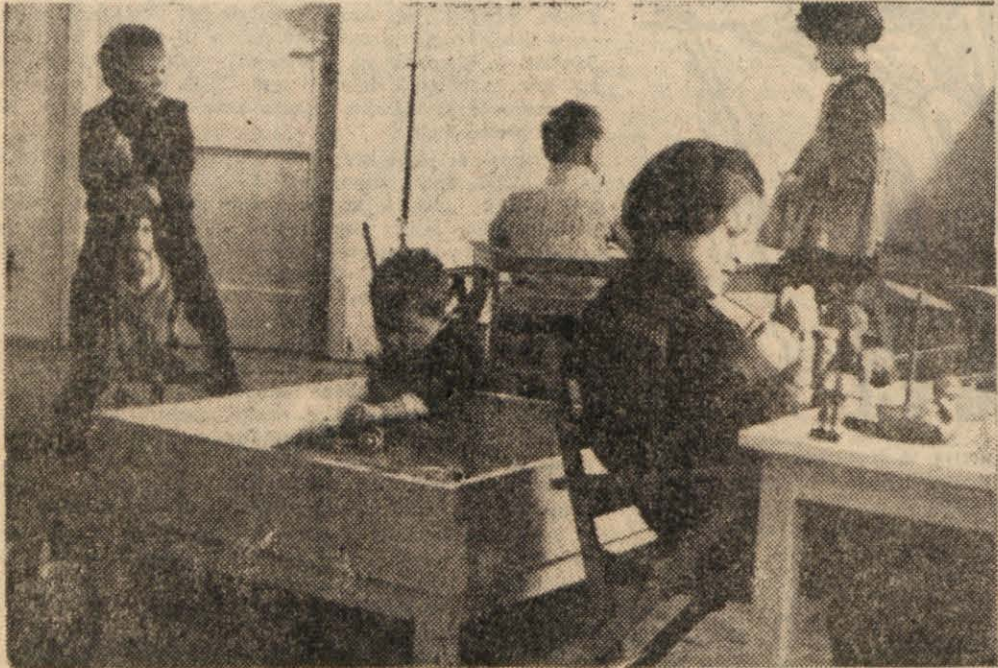
Pri »Cesarjevem slavčku« slišimo ogorčenje, življenje.

Pri »Rdeči reki«, »Tuicu v seobu«, pri »Črnem gusarju« in pri vseh podobnih svetelnetinskih surovosti« pa slišiš priznanje, pohvale, navdušenje. Poznam fante, ki so videli »Rdečo reko« trikrat. Pa je stala vstopnica vsaj trideset dinarjev. Vstopnica za slavčka pa samo deset dinarjev.

Teh besed nisem hotel napisati kot obtožbo naše mladine. Obtožujem je vse tiste, ki bi morali, pa ne store dovolj za vzgojo te mladine.

In tudi oni tovariši, ki je v Mladinskem kinu za uvod prebral golo vsebino Cesarjevega slavčka, naj ne bo hud, če mu očitam, da k tej vzgoji ni doprinesel ničesar. Sama vsebina je premo. Če bi bil povedal samo tri stave, ki bi moral, bi stori veliko, dobro delo.

Tako pa je šlo vse mimo, kakor gre mimo oblak nad nami, o katerem ne premišljamo, zakaj je oblak in kam jadra. K. A.

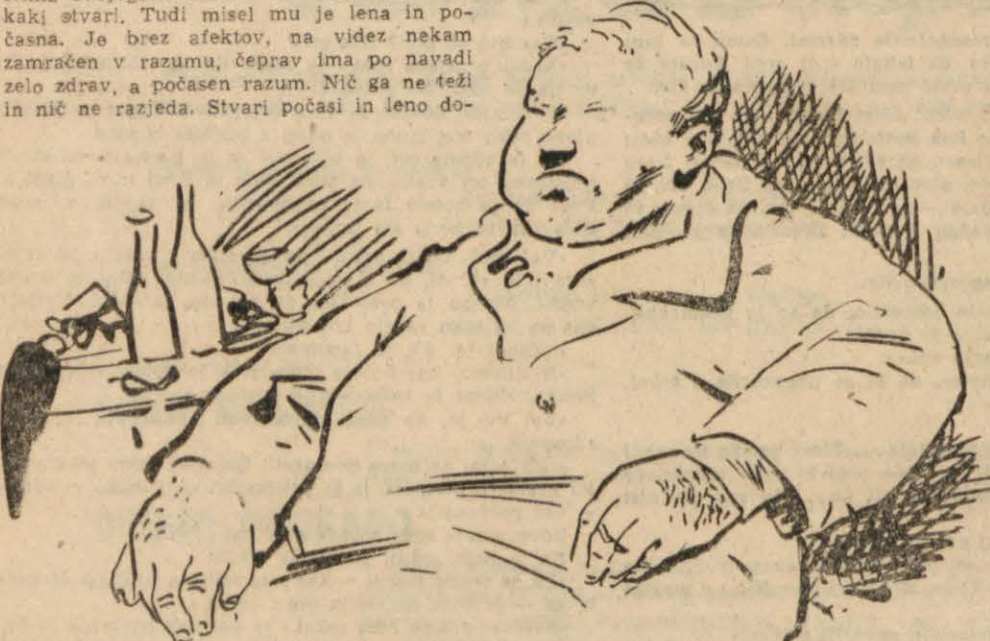
DUŠEVNI PROFIL FLEGMATIKA

IZ ŽIVLJENJA IN LJUDI SI NE DELA PROBLEMOV

Flegmatiki imajo po trditvah dušeslovcev navadno težko grajeno telo. Pogled top, brez ognja, miren in spokojen. Mišice leno in počasne. Puiz počasen in slab. Gon po jedi in spanju zelo velik. Govor skromen. Na dražljaje iz okolja reagirajo počasi in slabo. Čusivujejo plitvo in leno. Vsa telesnost išče edino »vrednoto«: mirovanje in počivanje. Fantazijo imajo po navadi pičlo in hladno tar brez večje ustvarjalnosti. Naglo se prilagajajo vsemu v okolici, hitro se utrujajo pri delu. Povsod iščejo le mir. Ta je njihova osnovna prvina življenja, a tudi ta jim ni vir sreče.

Flegmatik je zelo neizrazen temperament. Nima svojega zvena. S težavo se pripravi na kakršni stvari. Tudi misel mu je lena in počasna. Je brez afektov, na videz nekam zamračen v razumu, čeprav ima po navadi zelo zdrav, a počasen razum. Nič ga ne teži in nič ne razjeda. Stvari počasi in leno do-

Flegmatika najlaže spoznamo za omizjem. Blagohotno dovoli, da se vsi šalijo na njegov račun, saj je navadno čez vse trde kože. Za omizjem se flegmatik navadno ne smejlja in v odgovor na vse dovpite najprej z zavidičnim tekom poskrbi za svojo materialno bazo. Molče je in pije, s pravim estetskim užitek. Ko to konča, se včasih prav počasi znebi v odgovor napadalcem kakšne take duhovite in globokome, da človek težko verjame, če je zrasla na njegovem zelniku. Flegmatiki so namreč veliki duhoviteži, čeprav počasni in leni ter ne tako iskrivi kot sangviniki. Tudi veliki komiki so radi, predvsem situacijski. Vsak njil-

jema. Premišljevanje ni njegova strast. Ima pa običajno velike darove za jezike. Pogostokrat je to pravi konverzacijski virtuoz. Zelo izglajen v vedenju in presenetljivo vljuden, kadar ga »prime«, kot reko ljudje.

Nimajo pa flegmatiki vztrajnosti, manjka jim energije. Pri delu se nikoli ne pretegnejo. Raje se hote naredi malce neumne, samo da jim ni treba preveč delati. Zato navadno tudi v najhujših okoliščinah s to svojo igrano topostjo in neumnostjo srečno odnesejo zdravo kožo. Resnica in lepota jih ne razgrebata. Notranje mrzli so, previdni in topli, brez slehernega zanimanja in radovednosti, nagnjeni k ironiji in pretkanosti. Flegmatiku se nikoli nikamor ne mudi, četudi mu gori za petami. Bolj ždi kot pa živi. Počasi in varno, brez zaletosti in kritičnosti, si se spenja skozi življenje. »Varčuj s telesnimi in duševnimi silami« — je prva maksima njegovega življenja. A kljub vsemu jo flegmatik navadno zelo dobro vozi. Enako ali še celo bolj zapeljivo kot kolear ali sangvinik dosepe do cilja. V flegmatikih se skrivajo včasih pravi biseri. Samo ti zakladi so v njih zelo globoko zakopani. Treba je veliko truda, da jih izkopljemo. V družbi dosežejo navadno visoke položaje.

hov gib, pogled, kretnja nam navadno izzove neubranljiv smeh.

Dovolj tudi o flegmatiku. — Ob koncu moramo opozoriti še na tole: čistih temperamentalnih tipov v življenju ni. Opazujejo ljudi v svoji okolici, pa boste hitro spoznali, da se v vsakem našem znancu in tudi v vas samih križajo vse štiri čudi, le da je ena med njimi prav posebno poudarjena. Temperamenti tudi niso nespremenljivi, kot uče nekateri dušeslovci. So res prirojeni in odvisni od človekovega živčnega sistema; to še ni dokaz, da jih življenje ne more v posebnih prilikah zelo opazno menjati. Iz izkušenj življenja in opazovanj vemo, da morejo bojezni, veliki telesni ali duševni prestresi zelo menjati ljudske čudi.

Prav v teh najbolj različnih sestavah štirih osnovnih temperamentalnih oblik, ki jih najdemo pri vsakem človeku drugače zlite v celoto, in prav v možnosti spreminjanja ljudskih čudi je vsa lepota, pisanost, bogastvo in mnogovrstnost življenja. Vsak človek je glasbilo. Štiri strune so razpete v njegov duševnosti in vse zarvene ob slehernem dotiku s stvarmi in ljudmi, le da zdaj ena zdaj druga glasneje in jasneje kot druge.

F. P.

GUMASTA PETA

DOMAČ KRIMINALNI ROMAN

Brž ko sem prišel sem, sem se hotel pripraviti, kaj je s teboj. Danes sem namenoma skoraj zamudil sestanek. Za vsak primer. Dobro me poznáš. Veš, da mi je težko kaj podtakniti. Veš, da sem lisjak.

Reku so se ustnice razpotegnile v nasmehek, da so se pokazali redki zobje.

— Koj misliš zdaj, da bi bilo najbolje?

— Treba bo vse povedati Francu. Reči mu morava, da bodo tudi oni kompromitirani, če bodo naju prijeli.

— Kaj že niso kompromitirani spričo Banožičeve aretacije? — Mislim, da ne. Zanje veva je midva. Sicer pa nama ne bodo pomagali iz kakih sentimentálnih razlogov. Varovali naju bodo le, dokler jim bova potrebna.

— To vem.

O mraku je bil Matič v Zagrebu, kamor je prispela ta časa tudi tiralica za odvetniko doktorjem Brunom Režkom in Ivanom Galoševičem. Z nekom iz kriminalistične uprave se je Matič takoj odpravil v stanovanje Banožičeve tete. Slarka je bila zadirčna:

— Kaj ste se spravili na mojo hišo? Je godrnjala.

Matič se je opravičil in stopil v sobo. Sedel je njej nasproti.

— Ko je Banožič zadnjič prišel sem, ali je imel kovček?

— Kaj pa jaz vem? Kovček je gotovo imel.

— Rad bi ga videl.

— Pa si ga vzemite! Jaz ne vem, kje je.

— Z njim se ni vrnil. Reke nam je, da ga je tu pustil.

— Potem bo v kleti. Dala vam bom ključ za pogled!

Matič je kovček res našel v kleti in v njem Lidičino truplo. O tem je po telefonu takoj ob-

vestil Mladena in kmalu potem je bil sel s kovčkoma že na poti. Matič pa se je odpravil v R., kjer so živel Rakarjevji sorodniki. Tam je bil tudi Rakarjev in Nadin otrok. Vas je bila blizu Dravograda. Matič je menil, da bo Režek, ki je poznal to Rakarjevo skrivališče, krenil tja, ker se mu bo nemara zdelo, da bo tam še kako na varnem. Razen tega je bila vas blizu avstrijske meje, pa se je Režek verjetno tudi zaradi tega odpravil tja. Režek in Galoševič dejansko nista niti slutila, da je Matič že zvedel za to njuno skrivališče.

V vas je bila dobro zgrajena, spredaj je imela veliko dvorišče, zadaj pa sadovnjak. Po vsem videzu je bil hišni gospodar premožen.

Hiša je bila dobro zgrajena, spredaj je imela veliko dvorišče, zadaj pa sadovnjak. Po vsem videzu je bil hišni gospodar premožen.

Hiša je bila dobro zgrajena, spredaj je imela veliko dvorišče, zadaj pa sadovnjak. Po vsem videzu je bil hišni gospodar premožen.

Hiša je bila dobro zgrajena, spredaj je imela veliko dvorišče, zadaj pa sadovnjak. Po vsem videzu je bil hišni gospodar premožen.

Hiša je bila dobro zgrajena, spredaj je imela veliko dvorišče, zadaj pa sadovnjak. Po vsem videzu je bil hišni gospodar premožen.

Hiša je bila dobro zgrajena, spredaj je imela veliko dvorišče, zadaj pa sadovnjak. Po vsem videzu je bil hišni gospodar premožen.

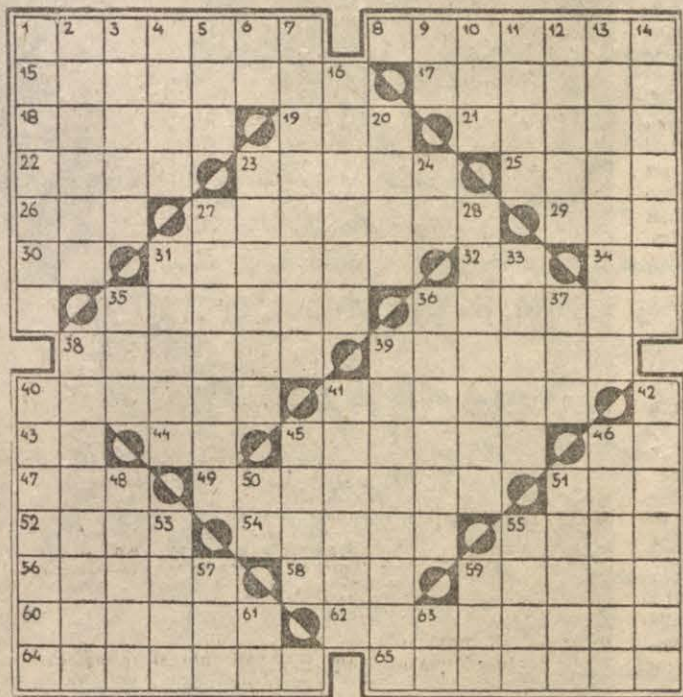
ZAZRAZVEDRITO in SMEH

PREBRISANEC

Vodoravno: 1. odlikovanje, medalja, 8. močan severni veter v jugovzhodni Franciji, 15. predvajalec filma, 17. zvezni deli glasbil, 18. dostop, 19. termin, 21. prebivalec istega kraja, 22. zdravilna travniška rastlina, 23. Jainova tribolja, 25. pečenje, 26. tvor, 27. jezikovni učbenik, 28. blazen, 30. številnik, 31. moško ime, 32. okrajšava za »manuskript«, 34. označba za neznanca, 35. napad, juris, 36. grška črka, 38. sestav, ustroj, 39. ime Celja v rimskih časih, 40. glasovalec, volivec, 41. orientalska smola, ki daje na žerjavici dišeč dim, 43. nekdanja kratica za nemško valuto, 44. stavčna nikalnica, 45. turški sodniki, 46. podredni veznik, 47. kratica za »Slovenski biografski leksikon«, 49. zavoj, ovinek, 51. manjše naselje, 52. seme pri neki skupini rastlin, 54. letalni organi živali, 55. nemški filozof (Immanuel), 56. šibkost, slabotnost, 58. poganjek, 59. poskočen ples, 60. zelo trda kovina, 62. slovensko moško ime, 64. poveljstvo, 65. italijanski zimsko-sportni center (zadnje zimsko olimpijske igre).

Navpično: 1. navoj las, krivček, 2. svarilo, 3. madžarski operetni skladatelj (»Dezela smehljaja«), 4. judovsko moško ime, 5. jeza, žalost, 6. začetnici slavne jugoslovenskega elektrotehnika, 7. letališče, 9. začetnici sodobnega ruskega sklada-

KRIŽANKA

telja, 10. okrajšava za »stran«, 11. krčelo, creda, 12. gova v Makedoniji; čist, bister (o vinu), 13. južnoameriška kača velikanka, 14. prodajalna zdravil, 16. kamen ob robu pločnika, 20. vršič, 23. slavnostna pojedina, 24. začetnici našega največjega pisatelja, 27. glasnik, obveščevalni časopis, 28. žensko ime, 31. muslimansko moško ime, 33. drzni, 35. sukaneč, 36. neobdelan svet, 37. predpona, ki pomeni v tujkah »življenje«, 38. širokokrajni mehki klobuk, 39. znamenja elegantnih ameriških žimz, 40. človek istih let ali poklica, 41. nasoljene kere belug in jesetra, 42. zakon; stas, 45. ime filmskega igralca Douglasa, 46. razbrzdan francoski ples, 48. prelamljam, uničujem, 50. kratica za humanitarno organizacijo, 51. italijanska filmska igralca (Alida), 53. pralno sredstvo, 55. del telesnega ogrodja, 57. stopnja v vojski, 59. vrtnina, 61. dva so glasnika, 63. nota iz solmizacije.

27. glasnik, obveščevalni časopis, 28. žensko ime, 31. muslimansko moško ime, 33. drzni, 35. sukaneč, 36. neobdelan svet, 37. predpona, ki pomeni v tujkah »življenje«, 38. širokokrajni mehki klobuk, 39. znamenja elegantnih ameriških žimz, 40. človek istih let ali poklica, 41. nasoljene kere belug in jesetra, 42. zakon; stas, 45. ime filmskega igralca Douglasa, 46. razbrzdan francoski ples, 48. prelamljam, uničujem, 50. kratica za humanitarno organizacijo, 51. italijanska filmska igralca (Alida), 53. pralno sredstvo, 55. del telesnega ogrodja, 57. stopnja v vojski, 59. vrtnina, 61. dva so glasnika, 63. nota iz solmizacije.

VESELILO VAS BO, CE VEŠTE...

1. katero mesto leži zahodneje: London ali Madrid?
2. Kdo je skladatelj opere »Nabucco« (Nebukadnezar)?
3. Koliko znaša vsota vseh kotov v trikotniku?
4. V katerem romanu je glavna oseba Mark Lennan?
5. Kaj pomenijo kratice BBC?
6. Ali je v krvi več belih ali rdečih krvnih teles?
7. V kateri državi leži jezero Titicaca?
8. Kdo je bil Josef Myslbek?
9. Kako je končal Konstantin XI. Paleolog, poslednji vzhodnorimski cesar?
10. kateri rastlinski vrsti pripada vanilja?
11. Preko katerih železniških križišč bi se pripeljali do Drvarja v Bosni?
12. Kako se je imenovalo glavno mesto države Inkov?
13. kateri so vodilni trije italijanski renesančni slikarji?

»Ali si že kdaj doživel kako nezgodo na vlakcu?«
»O sem. Nekot sem v predoru poljubil očeta namesto hčerke.«

Vesten zdravnik pri televizijskem sprejemniku.

— Ali si prepričan, da v tej pokrajini ni nobenih drugih prevoznih sredstev?

— Spravi se s postelje, Alfred, in mi raje povej, kaj bomo danes jedli.

V neki pristaniški krčmi Celaisu se je neki mlad mornar spoznal z mlado Francozino. Bila je zelo lepa in ji rada v Avstralijo. Ker ni imela denarja, jo je mornar ponoči vtihotaplil na svojo ladjo in jo skrnil v skladišče.

Vsak večer ji je prinašal hrano, ona pa mu je njegovo dobroto vračala z nežnostjo. Ko pa po dolgih tednih plovske je vedno niso prispeli v Avstralijo, medtem ko jo je mornar vedno tolažil, da bodo kmalu tam, se je dekletu zdelo stvar sumljiva in se je javila kapitanu.

»Sem slepa potnica, je izpovedala, stoda — ali se nismp v Sidneyu?«
»Kje-e-e? se je začudil kapitan. »V Sidneyu? Na to pa boste morali še dolgo čakati, kajti moja ladja vozi na progi Calais-Dover!«

DVAKRAT SMOLA

Dva norca skleneta, da bosta pobegnila iz blaznice. Ponoči zvežeta nekaj rjuh in prvi se spusti skozi okno. Kmalu prilaze nazaj in pravi: »Prekratko.«
Privežeta še eno rjuho in sedaj poskusi drugi. Toda ne mineta dve minuti in že se tudi ta ves poten pojavi v sobi. »Kaj je pa spet zdaj narobe?« vpraša prvi.
Drugi obupano vzdihne: »Ne bo nič; zdaj je pa predolgo.«

ŠTEVILČNA KRIŽANKA

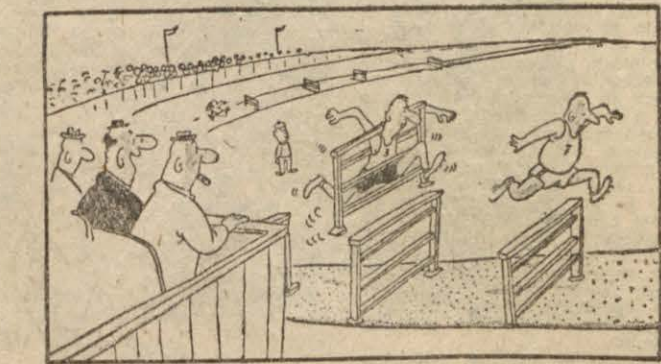
	+18	+22	1215	128	63	3840	243
53760							
1296							
32							
		405					
		160					
320				+14			
				35			
	+13				+13		
1960							

Vpisi v polja številke od 0 do 9 tako, da boš dobil, če jih boš med seboj pomnožil ali seštel, zmnožke ali seštevke, ki so napisane v prvi navpični vrsti na levi, v prvi vodoravni vrsti zgoraj ali sredji lika. Če sta sredji lika v enem polju vpisani dve številki, pomeni zgorajna zmnožek ali seštevke vodoravnih polj, ki sledijo do roba ali naslednjega že zasedenega polja, spodnje pa zmnožek ali seštevke v navpičnih vrstah pod

njm. Če smo pred številka napisali znak sestevanja +, potem je treba številka, ki sledijo temu polju vodoravno ali navpično, seštetii, sicer pa zmnožiti. Kadar je med zasedenim poljem in robom samo eno prazno polje, velja v vodoravnih vrstah to polje samo za navpično kombinacijo, v navpičnih vrstah pa za vodoravno kombinacijo.

RESITEV FILMSKE KRIŽANKE IZ 8. ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. Davis, 6. Heinrich (Georg), 8. ss, 10. imena, 11. rednik, 14. Ladd, 15. falange, 16. JNA, 17. Robin, 18. NL, —d, 19. Loren, 20. not, 21. Matijur, 22. Miro, —a, 23. Adam, 25. javen, 26. tla, 29. pretok, 31. poset, 32. Novak, 37. Rim, 38. Rigi, 39. Man, 40. Bogart, 41. ukovina, 43. spečen, 45. Moreno, 46. Bergman, 47. tenis, 48. Carol, 49. Mio, 51. arare, 52. datum, 53. Kaya, 54. mar, —d, 55. lra, 57. ene, 58. pro, 59. oko, —s, 61. uvezanja, 64. Romero, 67. Brandt, 69. Ren, 71. smotrn, 72. Holden. Navpično: 67. B(b) Hoppe).

— Glej ga hudiča. Pa sem mislil, da bo po padcu odsko-

Pri šali na tem mestu v prejšnji številki je pomotoma izostal tekst: »Ze dvakrat sem vam rekla, da ne morete do šefa.«

Matič je stopil naprej. Previdno se je približal hiši, pripravljena na sleherni presenečenje. Vsi trije so vedeli, s kakimi razbojnik se bodo nemara spoprijeli. Pred hišo jih je sprejel velik ovtar z besnim laježem. In že se je pojavil na vratih gospodar. Za vsak primer je Matič enega spremljevalca poslal okrog hiše, da bi pazil na zadnja vrata.

— Kdo je? — je vprašal gospodar.

— Spravi psa stran pa boš videl!

Gospodar je stopil na dvorišče. Kmalu je pes zalajal še huje, toda nekje za hišo. Slišati je bilo verigo, ki jo je gospodar pritegnil in nekam zataknil. Potem se je vrnil pred hišo. Bil je visok, kosčen starec, živih oči. Roke je imel nezorazmerno dolge.

— Ali me poznate? — se je oglašil Matič in stopil bliže.

— O, ja! — je bil gospodar presenečen. Takega obiska se ni nadejal.

Se ko so bili na dvorišču, so gospodarju pokazali odredbo o hišni preiskavi. Toda ne v hiši, ne na kozolcu, ne drugod niso našli nikogar. Nazadnje so se sbrali v hiši.

— Gospodar, nekaj dni bomo ostali v gosteh. Počakali bomo tvoje znanec.

Prav, — je kmet skomignil z rameni.

Matič domačih ni hotel nad-

legovati in je ostal v kuhinji, ter se namenil, da bo kar za mizo zadelal. Psa je gospodar spravil v klet, tako da ni bilo skrbi, da bi s svojim nemiro izdal njihovo prisotnost.

Matičeva spremljevalca pa sta se odpravila iz hiše in sta si kar zunaj pripravila ležišči.

Noč je minevala. Rakoški je ves lesen stopil do stola in se zrušil nanj. Pogled mu je obvisel na kovčku.

— Ste mislili, da bo ostal ta vaš zločin skrit!

Rakoški si je z rokami pokril obraz in iznenada začel stokati.

— Kako ste Lidijo ubili?

— Zadelil sem jo! — je Rakoški zašepetal, a rok ni snel z obraza.

Sele dan po Matičevem prihodu sta se Režek in Galošević približala vasi. Po Režekovem načrtu naj bi Galošević stopil v vas, on sam pa bi krenil dalje, do njive Rakarjevih sorodnikov, kjer bi potem Galoševića počakal. Namenila sta se takoj dalje proti meji. Rakarjev sorodnik naj bi jima dal nekaj hrane in ju odpeljal do meje. Tako sta se odločila, ker jima Franc na konzultu ni hotel pomagati in je trdil, da ju sploh ne pozna. Ko pa sta se znašla pred vasjo, Galošević ni hotel naprej. Zločinca druga drugemu nista zaupala. In sta se spila. Režek je sedel na tla

in grizel travo. Galošević je Režka dobro poznal. Vedel je, da je premeten in da se ne bo izpostavil nevarnosti. Nazadnje je Režek vstal.

— Torej ju ubereva na slepo proti meji. Mislim, da bo najbolje, če se ločiva.

ZAPOMNITE SI!

Najboljše sredstvo za čiščenje kovin steklenine zlati medenine bakrenih predmetov je in ostane

Verol

POSKUSITE LE ENKRAT IN UPORABLJALI GA BOSTE VEDNO!

Galošević se je začudil temu predlogu in tudi Režkovi, odločnosti. Režku ni bilo nič najmanj po volji, da bi ostal sam, toda moral je predlagati tako, ker je dobro vedel, kakšen je Galošević. Vedel je, da v kaj takega ne bo privolil. In se ni ušel. Režku je Galošević odital neuvredljivo, nježa samega pa je vedno bolj imelo, da bi bil čimprej čez mejo.

— Tam ti jo bom že zagodel, peski je z gnevom pomislil, toda ni mu ostalo drugega, ko da se je odločil za pot v vas.

— Dobri, tedaj pojdem! — je dejal.

Režek mu je začel dopovedovati:

— Ostan tu, dokler ne dospem do njive. Ko bosta minili dve uri po mojem odhodu, pojdi v vas. Tedaj bo približno polnoč. Čakal bom na vaju do ureh. Ti pridi prvi. Deset minut pozneje naj pride stari.

Galošević je pokimal z glavo in počakal, da je Režek odšel. Toda od same jeze ni čakal, marveč se je takoj odpravil v vas in se ni zmenil ne zase ne za nevarnost.

Matič je sedel pod vozom. Spremljevalec je bil pri njem. Vas je spala. V hiši ni bilo nobene luči. Matič se je bil že odločil, da pusti v vasi stražo, sam pa se vrne v Zagreb, če bi tudi to noč ne bilo nič.

VEMAD

NABOJ POPULARNO ČISTILNO SREDSTVO VEMAD DOBITE V MANJŠIH STEKLENIH V SEH TRGOVINAH

Ravno si je hotel prižgati cigareto, ko je opazil senco, ki je šinila mimo ograje in se pritala prav pred vrati. Matič je z roko opozoril moža, ki je sedel poleg njega. Senca se kakih deset minut ni premaknila. Potem pa so se vrata skoraj neslišno odprla in na dvorišče je stopil Galošević. Spet je obstal in oprezal na desno in levo. Da bi prišel do hiše, je moral mimo voza, pod katerim sta tlačala Matič in njegov spremljevalec.

Galošević je stopal počasi čez dvorišče in se je vedno znova oziral na obe strani. Ko je prišel do voza, je spet obstal. Kakor da bi stliti nevarnost. Toda zdaj ni vedel, kam. In res se ni napravil koraka, ko se mu je Matič pognal pod nogo. Prepaden je Galošević stegnil roke in začel streljati predse. Streljalo se je zaril v steno hiše. Toda že je bil razorožen. Matič ga je spodenel, da se je sesedel na tla. Sekundo pozneje

je imel listec na rokah. Topo je bolšček predse. Matič je vedel, da ne sme izgubiti nič trenutka.

— Kje je Režek? — ga je vprašal.

Galošević ni dolgo pomisljal. V eni sapi je povedal, kje ga bodo našli. Matič je pustil moža kraj njega, z drugim pa je stekel z dvorišča.

Režek se ni dospel do njive, ko so počili strelj. Sredi koraka je otrpnil. Strelj so odmevali v gluho noč.

— Konec! je pomislil in spreletela ga je vročina. Roko je stisnil na čelo. Toca kmalu se je znašel. Začel je hladno razmišljati.

— Če je živ, bo Galošević vse zblebetal, ker me sovraži, in se bo maščeval, ker nisem namesto njega sam šel v vas. A če je mrtev? Ne, ne! Mislim bom, da je živ. In da so ga prijeli!

Tedaj je dvignil teči. Dih mu je zastajal. V prstih ga je dušilo. Stekel je čez njivo, se obrnil na desno in se skrnil med mlade breze. Napravil je še nekaj korakov in naravnost padel na vlažna tla. Zmagnjalo mu je sapa.

Kmalu se je oglašil pasji lajež in potem kričanje. Vedel je, da se je zbudila vsa vas in da mu bodo vsak hip za petami. Res, na strele so ljudje pritekli iz hiš. Matič je prvimi kar zmogrede pojasnil, kaj se do-

SIJAJNA SLUŽBA

Pafnučij dobil službo kot inkasant v plinarni. Šef oddelka ga uvaja v posle.

— Tu imate knjigo, v katero boste vpisovali porabo plina,« mu pravi, »po temle kličujo bosta izračunavala, koliko mora kdo plačati, in tu je torba, v katero boste dajali denar. In zdaj poidite vsak mesec k vsem strankam in pobirajte denar.«

— Da, razumem tovariš šef.

Po dveh mesecih se Pafnučij spet prikaže v plinarni.

Šef ga pokliče:

— Kje pa tičite ves ta čas? Se za plačo se niste zglasili pri meni!

Pafnučij ga pogleda veselo presenečen:

— Kaj? Se plačo dobim?

POJASNILO

»Kd se je moja žena nepričakovano vrnila s potovanja, sem ji moral najprej nekaj pojasniti.«

— Pojasniti? Kaj pa?

— V prvem trenutku je mislila, da sem odprl trgovino s praznimi steklenicami!

ODGOVORI NA VPRAŠANJA V PREJŠNJI ŠTEVILKI

1. Državno posestvo Belje meri 25.000 ha, kar je več kot n. pr. površina vseh vinogradov v Los Angelesu.
2. Leta 1932 je bila olimpiada v Los Angelesu.
3. Kulturni in umetniški filozof Jakob Burckhardt je bil Švicar.
4. Grönlandija (zeleno dežela) je večidel pokrita z ledom, Islandija (ledena dežela) pa ima velike zelene površine.
5. New York — leta 1609 pod imenom New Amsterdam ustanovili holandski izseljenci; ozemlje polotoka Manhattan so odkupili od Indijancev za steklene bisere v vrednosti 24 dolarjev.
6. Sattro »Jazbec pred sodiščem« je napisal Petar Kočić.
7. Vsako leto podelijo 25 Oscarjev za ravno sanoge filmskega ustvarjanja.
8. Skladatelj Giacomo Puccini je umrl 29. novembra 1924 v Bruslju, kamor je šel na operacijo grla.
9. Lunino leto ima 354 dni.
10. Značilna ruska tamburica se imenuje balalajka.
11. Na otoku Cresu je sladkovodno Vransko jezero, na Mljetu pa so tri manjša sladka jezera.
12. »Glasba je zame hrušč,« je rekel Napoleon.
13. Maori so prvotni prebivalci Nove Zelandije, ki jih je še nekaj nad 100.000.

POPRAVEK

Na naš odgovor, da sta Kette in Murn umrla v isti sobi ljubljanske cukrarnice, nam je tov. France Bolka iz Celja poslal pojasnilo, da nista oba pesnika slovenske Moderne umrla v isti sobi, kot beremo v mnogih literarnih zgodovinah, temveč le v istem stanovanju. Tov. Bolka, ki je poleg Mance Kalanove edina živa priča, ki je stala obema pesnikoma ob smrtni postelji, se za važno sporočilo lepo zahvaljujemo.

NOGOMETNI TURNIR

Rdeči, Beli, Zeleni in Črni: tako se imenujejo štiri nogometna moštva štirih sosednjih držav. Pred kratkim se je začel turnir, v katerem igra vsako moštvo z vsemi ostalimi. Zmaga šteje dve točki, neodločen izid pa eno. Po čudnem naključju je bilo v vseh igrah doseženo enako število golov. Rdeči so zmagali: dali so 11 golov in si pridobili 5 točk, medtem ko so Beli, ki so tudi zabil 11 golov, z njimi pridobili le 4 točke. Črni so dosegli samo 1 točko, čeprav so dali 7 golov. Dvoboj Rdečih proti Zelenim je bil neodločen.

Kakšen je bil rezultat srečanja Belih s Črni?

Filmi gledali

ki jih bomo

»SKOZI PEKEL« (A Town Like Alice) — angleški vojni film (110 minut).
Proizvodnja: J. A. Rank 1956.
Scenarij po romanu Nevilla Shutea napisala W. Lipscombe in Richard Mason.
Režija: Jack Leed.
V glavnih vlogah: Virginia Mc Kenna, Peter Finch.
Ali se spominjate ameriškega filma »Boliče«? Ali morda angleškega »Kruta morje«? Bila sta gotovo najboljša filma o drugi svetovni

vojni in tisti, ki so ju videli, ju najbrž zlepa ne bodo pozabili. Tudi film »Skozi peklo« ima vse odlike teh dveh filmov, ne da bi ju posemnel ali ponesviljal. No, in če je bilo (in je še danes) »Kruta morje« po splošnem mnenju najboljši angleški vojni film, je pa »Skozi peklo« najboljši film leta 1956; tako pravi vsa svetovna filmska kritika.

Ta uvod je namenjen tistim, ki principialno odklanjajo vse vojne filme in si jih niti ogledati nečejo. Toda čemu ta odpor in tolikšna nenaklonjenost? Zato, ker je 90 odstotkov izmed njih propagandnih filmov, ki vse preveč povzdigujejo lastno stran, nasprotnike pa ponižujejo in odkrito ali na skrivaj vojno čelo poveljujejo. Naj vam zagotovimo, da »Skozi peklo« nikakor ne sodi v to vrsto filmov! Torej pacifističen film? Nikakor ne! Vojno prikazuje tako, kot jo je doživela skupina po Malaji tavajočin žena: neolapsano, brutalno, krvoločno. Film je »trda drobtina« za pristaše militarizma po vsa svetu in jim gotovo ne bo teknil. Japonski oficirji, ki te nemoče in same sebi prepustene ženske podijo iz upanja v upanje, izvršujejo v začetku samo svojo dolžnost. Hladna pokornost poveljem in vsa nečlovečnost vojnega stroja postane tu očitna. Razvsemljivo je, da tokrat Angličani svojih nekdanjih nasprotnikov — vzhodnih fašistov iz Japonske — niso prikazali črno-belo in jih skušali izenačiti z japonskim ljudstvom. Niso Japonci tisti, ki jih film napada, marveč sistem, ki je dal zločinca v roke pekliško moč, s katero so v grozotah vojne obračunavali na Daljnem vzhodu. Gledalce bo film brez dvoma globoko pretresel.

Ime glavne igralkice Virginie Mc Kenna si velja zapomniti: igra požrtovalno mlado deklico, ki na svoji trnovi poti sreča nekoga ujetnika in ga vzljubi. Stear pa je to film izenačenega ter izvrstnega igralskega ansambla.

Marta Toren umrla

Znana švedska filmska igralka Marta Toren, igralka z zelenimi očmi, zaradi katere je dobila vzdevek »Oči«, je 19. februarja nenadoma umrla. Po predstavi Pristivne drame »Gospod Kettle in gospa Luna« v stockholmskem gledališču, kjer je nastopala z velikim uspehom, je po rahlem glavobolu nenadoma omedlela. Prepeljali so jo v bolnišnico. Bilo je v nedeljo 17. februarja zvečer in vse do torka zjutraj, ko je umrla, se Marta Toren ni več prebudila. Zdravniki so ugotovili možgansko krvavitev, ki je ni bilo mogoče zaustaviti. Njen mož, scenarist in režiser Leonardo Bircovici, ki je bil prav tedaj s štiriletno hčerko Kristino v Londonu, je

z letalom takoj priletel v Stockholm, toda prepozno.

Od Marte Toren, ki se je rodila 21. maja 1925 v Stockholmu, so režiserji veliko pričakovali. V začetku njene kariere so menili, da bo Marta tretja velika Švedinja za Greto Garbo in Ingrid Bergman. Ko je končala akademijo za dramsko

umetnost v Stockholmu, je odšla v Hollywood. Njen prvi film je bil »Casbah«, kjer je nastopala ob Yvonne De Carlo, naslednji pa »Rouges Regiment« (Legija obsojenih), »Sword in the desert« (Meč v puščavi), »Illegal entry« (Nezakonit vstop), »Assignment Paris« itd.

Boljše uspehe kot v Ameriki je Marta Toren dosegla v Evropi, kamor se je vrnila leta 1952 in nastopala predvsem v italijanskih filmih. Njena najboljša vloga je bila Magdalena (na sliki) v istoimenskem Geninovem filmu. Nastopila je v »Hiši spominov«, »Puccini«, »Zlata žila«, »Senca preteklosti« (film, ki smo ga lani gledali pri nas) in mnogih drugih. Se vedno pa jo je privlačevalo gledališče, saj večino dobrih igralskih In prav na gledaliških deskah jo je doletela prezgodnja smrt.

Richard Burton — Cowboy

Richard Burton je po končanem snemanju svojega najnovejšega filma »Deževje prihaja« (po istoimenskem Bromfieldovem romanu) odpotoval v London, kjer bo v tamkajšnjem Old Vic Theatre igral Othello in Henrika V. Burton je pogodbeno vezan pri družbi Fox za en film na leto. Ko so ga nedavno vprašali, kakšno vlogo si v prihajajočem letu najbolj želi, je sramežljivo priznal, da bi se enkrat rad poskusil kot junak Divjega zahoda.

Nov film o Leninu

Sovjetski režiser Jutkevič pripravlja novo verzijo o Leninovem življenju, v kateri bo uporabil še neobjavljeni dokumentarni material.

Jugoslovanka v Rosselinijem filmu

Roberto Rossellini bo za naslovno vlogo v filmu »Salome« vzel našo rojakinjo Ljubo Velič, pevko newyorške opere.

NA TEJ SLIKI SO ZBRANI TRJE RODOVI IGRALSKE DRUŽINE ČEHOVIH: DESNO BARIČA OLGA, KI JE ŽE DALA SLOVO UMETNOSTI IN VODI ZDAJ KOSMETIČNI SALON V MÜNCHENU, LEVO NJENA HČIADA, KI SE JE PRAVKAR LOČILA OD SVOJEGA DRUGEGA MOŽA, BERLINSKEGA BOKSARJA CONNYJA RUXA, IN TUDI NE IGRA VEČ. V SREDI PA MIČNA 17-LETNICA VERA - OLGA ČEHOVA — ADINA HČI ZA PRVEGA ZAKONA — KI JE NEDAVNO PODPISALA POGODBO ZA MANJŠE FILMSKE VLOGE.

VSE NE MORE BITI »CENEJE«

(IZZA KULIS JUGOSLOVANSKE KINEMATOGRAFIJE)

Tistega dne, ko smo bili v filmskem mestu na Košutnjaku, tudi Makedonci, ki so edini ostali prek zime s svojim »Malim človekom«, niso snemali. Tako smo lahko precej glasno obiskali največji atelje v državi, ki se za nameček kosa z največjim evropskim ateljejem — Cinecittà v Rimu.

Sprva smo malce napasli oči po prostornem ateljeju s tremi nadstropji hodnikov. Stopali smo lishko smenali istočasno. S takim načinom dela se zelo pocenijo proizvodni stroški. To je najceneje. Njihove besede so bile prepričljive. Nekaj podobnega vedo naslednji govorniki Triglavovi in Vinski filmarji, ki pravijo: »Če bi pošiljali film razvijati z letalom, bi morali čakati z objekti tudi po več kot osemindeset ur. Šele ko bi vedeli, ali je posneti objekt podreti. Lahko si mislite, kakšna škoda bi bila, če bi podirali objekte, preden bi vedeli, kako je uspelo snemanje. Res je sicer, da pošiljajo tuji, ki snemajo pri nas, v kateri posneti trak z letalom v domačo bazo — naslednji dan pa prejmejo brezjavko s sporočilom, ali so dobro posneli. Toda oni lahko računajo z določeni strokovnim pojmem tehnikov in s tem, da inga njihov trak v laboratorijih prednost.«

Razgovor nas je toliko ogrel, da smo to misel ljubljanskih znancev izrekli na glas. »Tako je«, so potrdili gostitelji. »Zato naj pridejo snemat sem. In ne bi jim bilo treba pošiljati traku. Niti čakati nanj. To bi bilo najceneje.«

»Mislite?« vprašamo in spet slimo enega izmed ugovorov. Istih, ki takim težnjam nasprotujejo: »Snemanje v oddaljenih ateljih bi zelo podražilo proizvodne stroške. To pomeni dnevnice, stanovanja, prevoze v oddaljeni Košutnjak in podobno. To pomeni stroške tudi ob slabem vremenu, ko ni mogoče delati. Imeti svoj atelje — četudi majhen, v bližini svoje tehnične baze — četudi majhne, to je ekonomično, to je ceneje...«

»Ali bi lahko posneli vse filme v poletnih mesecih?« vprašamo domačine, »ko je moč snemati v prostoru in v eksteriere hrkati in s tem poceniti proizvodnjo?«

»Vseh seveda ne bi mogli.« odgovarjajo iskreno. »Toda precej bi pripomogla dobra organizacija...« Med njihovo razlago, kako bi bilo moč izvesti, pa se nehote z mislijo zabujmo, čeprav se zavedamo, da to ni niti vladno, niti lepo!

Ne moremo namreč pozabiti besed: »Vedno znova bi se pojavljalo vprašanje prioritete, kajti vsi bi hoteli snemati v poletnih mesecih.«

»Res je,« si mislimo. »Kakšna

imenitna zabava bi bil vsakoletni prepričljivo predstave.«

Toda z očitno željo za ali proti centralizaciji se počakajmo. Ni napak, če vemo, kaj pove direktor Centralnih filmskih laboratorijev na Košutnjaku, še posebno zato, ker nas lahko takoj odpelje na razgledno točko, od koder je lepo videti za kulise jugoslovanske kinematografije. Ta razgledna točka se imenuje STATISTIKA.

»Letna zmogljivost Centralnih filmskih laboratorijev — pravi direktor — za kopiranje in razvijanje komercialnih kopij namenjenih kinematografom po državi ter delovnih kopij za domače produkcije znaša 1.500.000 metrov. V minulem letu smo kopirali in razvili le 3.703.000 metrov. Če bi krili potrebe vse države, bi morali obdelati 4.344.500 metrov, kar pomeni še vedno le 64-odstotno izkoriščenost naših zmogljivosti.«

Potem je direktor preskočil na podatke o izkoriščanju proizvodnih sredstev filmske industrije v vsej državi: »Letno je treba razviti za jugoslovanske filmske podjetja okrog 975.000 metrov negativov. CFL ga lahko razvije približno polovico. Če bi delali tudi na razvijalnih strojih za kolar, ki ni polno zaseden, bi ga lahko razvili nekaj več. No, ne gledajte na to, to so bile zmogljivosti CFL za razvijanje negativov izkoriščene le 53-odstotno.«

Medtem ko smo si želeli, da bi se bralke in bralci prebili skozi te zanimive številke, je direktor nadaljeval: »Mnogo bolj pa je z izkoriščanjem zmogljivosti filmske industrije v vsej državi. Za kopiranje pozitivov izkoriščamo 25 odstotkov zmogljivosti, za razvijanje negativov pa 80% vseh zmogljivosti (vse črno-bela tehnika). Navzlic temu je čutili precejšnje

tendence po uvozu nove filmske tehnike za iste namene.«

Vprašali smo, če ima v mislih željo »Triglava«, ki bi rad zamenjal svoj razvijalni stroj (pred leti doma izdelan in močno zastarel) z novim. Direktor pa je mislil predvsem na nesmotrnost, ko sta kar dve sosednji podjetji, ki imata prostore kakšnih 50 m vstran, prejeli dotacijo za nakup (in še najbolj posrečen ni bil) dveh strojev za razvijanje in kopiranje; ta dva stroja povzra vsega še lep čas kakata na svetovnanje. Če bi začeli izkoriščati še ta dva stroja, potem bi bilo treba gorje podatke o izkoriščenosti takole spreminiti: pri kopiranju pozitivov bi izkoriščali le 29% zmogljivosti, pri razvijanju pozitivov 39%, pri razvijanju negativov pa 45% zmogljivosti.

Ob teh besedah smo se pripravili na ostro tirado v prid centralizaciji. Toda direktor CFL je bil zmernejši. Stajalci smo se z njim, ko je govoril, da je drag pomisliti na smotrneje nakupovanje; da je treba težiti za cenjejšo filmsko proizvodnjo; da se je treba opremiti s tehniko za kopiranje in razvijanje barvnih filmov; da naj bi potem nastalo toliko in toliko kopij uvozili iz negativ barvnih filmov, jih doma kopirali ter s tem prihranili ogromno denarja, gledalcem pa nudili več barvnih filmov kot doslej; da je treba misliti na zaključ domačega filma, kot je poznajo v drugih državah. In bilo je še to in ono, s čimer smo se strinjali. Nekaj pa je bilo takih reči, ki smo jih zapisali v beležnico.

Potrebno nam je bil namreč čas za razmislek in še kakšnih razgovorček...
S. Lovšin

(Prihodnje: skromen poskus — napravi nekaj zaključkov.)

»SREBRNI TRAK«

V največjem rimskem hotelu so se spet zbrali znani filmski igralci in igralkice. Italijanski kritiki so podelili »srebrni trak«, svoje vsakoletno priznanje najboljšemu filmskemu igralcu in najboljšemu filmskemu režiserju leta. Za lansko leto je žirija podelila visoko nagrado Anni Magnani za glavno vlogo v filmu »Sestra Leticija« in režiserju Pietru Germiju za režijo filma »Zelezničarska morda se bo še kdo izmed naših bračev spomnil, da je lansko leto prejela to visoko priznanje Maria Scheil, ki se je tudi letos udeležila velike slovesnosti.

SOUVENIR

Marta

BEOGRAD

ŠTIRI?! O, TI NESREČNIK! NA LEDU LAHKO RIŠEŠ SAMO OČIMIC IN TROSKO! SE GREJA, DA SE NIŠI UBIL!

TAKO?! SAŠ SEM VEDEL, DA JE NEKJE NA PAKA... DOVOLJ IMAM BUŠK, NE BOM VEČ POIZKUŠAL...

ČE ME OČI NE VARAJO, SE TAMLE NA LEDU NEVAJZA TABLA, KAZ NEKI PIŠE NA NJEŠ?

TECI GLEDAT, ČE SI TAKO RADO VEDEN!

NICEŠAR NE VIDIM, NAJBREŽ JE NAPIŠ NA DRUGI STRANI!

AHA, TU JE! DA VIDIMO! TANEK LED? H, MIŠLIL SEM, DA JE KAZ BOLJ VAŽNEGA!

KAZ PA GRMI? IN TE ČRTE? KAKO BEŽIŠ OD MENE? Š, ŽIVOTREPEC, TRDONJA, PRIDITA GLEDAT!

OSOŠ, UDRLO GE MU JE! BREŽ, TRDONJA PO LEŠTEV!

DRŽI GE, LAHOTNIK, REŠILA TE BOVA!

LEŠTEV STA NAĞLA PRI NASBLIŽIŠI HIGI...

UPAM, DA GE NI ZMRZNIL.

OPREZNO STA SE PRIBLIŽALA LUKNJI V LEDU IN PORINILA LEŠTEV ČEZNOŠ...

OPRIMI SE LAHOTNIKU, IZVLJ KLA TE BOVA!

LAHOTNIK GE JE KRČEVITO OKLE NIL IN POČASI STA GA POTEGNILA IZ LEDENO MRZLE VODE...

TRD JE KOT KAMEN!

PAZITI MORAVA, DA GA NE ZLOMIVA!

OTAJATI GA MORAVA, POKTEM BOVA PA ŽE VI DELA, KAKO JE Z NŠIM.

NE BOŠ SE KOPRIVA NE POZEŠ! DRSAT SE PA GOTOVO NE BO VEČ HODIL...